

Budapest,
2002. december 17.,
kedd

156. szám

Ára: 924,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
2002: LIV. tv.	A bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről 8706
2002: LV. tv.	A közvetítői tevékenységről 8714
2002: LVI. tv.	A helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási rendszeréről szóló 1992. évi LXXXIX. törvény módosításáról 8721
2002: LVII. tv.	Az Országos Rádió és Televízió Testület 2003. évi költségvetéséről 8722
258/2002. (XII. 17.) Korm. r.	A hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központról szóló 119/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet módosításáról 8725
31/2002. (XII. 17.) GKM r.	A belföldi helyközi (távolsági) menetrend szerinti autóbusz-közlékedés, valamint a nevelési-oktatási intézmények által rendelt belföldi autóbusz különjáratok legmagasabb díjairól szóló 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelet módosításáról 8731
32/2002. (XII. 17.) GKM r.	A mérésügyi igazgatási szolgáltatások igénybevételéért fizetendő díjak megállapításáról szóló 78/1997. (XII. 30.) IKIM rendelet módosításáról 8735
33/2002. (XII. 17.) GKM r.	A mérőeszközökről és azok mérésügyi ellenőrzéséről szóló 6/2001. (III. 19.) GM rendelet módosításáról 8741
34/2002. (XII. 17.) GKM r.	A Magyar Energia Hivatal közérdekű határozatainak közzétételére vonatkozó szabályokról 8741
66/2002. (XII. 17.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata 8743
67/2002. (XII. 17.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata 8747
68/2002. (XII. 17.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata 8749
69/2002. (XII. 17.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata 8753
70/2002. (XII. 17.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata 8758
71/2002. (XII. 17.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata 8762
187/2002. (XII. 17.) KE h.	Bírák felmentéséről 8769
1200/2002. (XII. 17.) Korm. h.	A DUNAFERR Cégcsoport működését segítő intézkedésről .. 8770
101/2002. (XII. 17.) ME h.	A főtisztviselői pályázatokat véleményező bizottság elnökének és tagjainak felkérése 8770
	Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal elnökének közleménye a személyi jövedelemadó meghatározott részének felhasználásáról rendelkező magánszemély nyilatkozatára igényt tartó egyház részére történő technikai szám kiadásáról 8771
	Tájékoztató az Országos Érdekegyeztető Tanács 2002. november 29-i üléséről 8771
	A Munkáspárt 2002. évi önkormányzati választásra felhasznált pénzösszeg elszámolása 8772
	A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség közleményei 8772
	Helyesbítés 8774

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

2002. évi LIV. törvény

a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről*

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. § E törvény célja, hogy — a felderítés hatékonyságának növelése érdekében — szabályozza a magyar bűnüldöző szerveknek a bűnmegelőzés és a bűnüldözés során külföldi hatóságokkal folytatott együttműködését.

2. § E törvény alkalmazásában:

1. *magyar bűnüldöző szerv*: a Rendőrség, a Határőrség, a Vám- és Pénzügyőrség bűnmegelőzési és bűnüldözési feladatot ellátó szervei, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat, valamint törvény alapján bűnmegelőzési és bűnüldözési feladatok végzésére feljogosított, nemzetközi együttműködésre is felhatalmazott más szerv;

2. *bűnüldözés*: a bűnüldöző szerveknek a törvény célja megvalósulását szolgáló, az igazságügyi jogsegegy körén kívül eső, nemzetközi együttműködés keretében folytatott bűnfelderítő és bűnmegelőző tevékenysége;

3. *külföldi hatóság*: a külföldi államnak a bűnüldözésben való nemzetközi kapcsolattartásra és együttműködésre feljogosított szerve;

4. *közös bűnfelderítő-csoport kihelyezett tagja*: a Magyarország területén működő közös bűnfelderítő-csoportnak a külföldi hatóságot képviselő tagja, illetve a más állam területén működő közös bűnfelderítő-csoportnak a magyar bűnüldöző szervet képviselő magyar tagja;

5. *a bűnüldöző szervvel együttműködő személy*: a bűnüldöző szerv részére titkos együttműködés keretében információt szolgáltató személy;

6. *közös kapcsolattartási szolgálati hely*: nemzetközi szerződéssel a szerződő felek államhatárán létrehozott szolgálati hely, amely a nemzetközi szerződésben megjelölt szervek közvetlen információcseréjét és kapcsolattartását szolgálja;

7. *titkos lehallgatás*: az Rtv. 69. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint a telefonvezetéken vagy azt helyettesítő távközlési rendszerek útján továbbított közlés tartalmának megismerése, illetőleg annak technikai eszközzel történő rögzítése.

3. § (1) E törvény — a (3) bekezdés kivételével — a 8. §-ban meghatározott együttműködési formákat szabályozó nemzetközi szerződés megléte esetén alkalmazható.

(2) A nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése esetén a nemzetközi szerződés az irányadó.

(3) Magyar bűnüldöző szerv az Európai Unió tagállamainak kijelölt szerveivel az Európai Uniót létrehozó Szerződés 34. cikkének 2. bekezdésében meghatározott közös állásfoglalás, kerethatározat vagy határozat alapján is együttműködhet.

4. § (1) Az együttműködés iránti megkeresés nem teljesíthető és nem terjeszthető elő, ha az a magyar jog szabályaival ellentétes, illetve veszélyezteti a Magyar Köztársaság biztonságát, sérti közrendjét.

(2) Ha e törvény másként nem rendelkezik, az együttműködés iránti megkeresés a szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények megelőzése és felderítése érdekében terjeszthető elő, illetve teljesíthető. A politikai és katonai bűncselekmények esetében együttműködés iránti megkeresés nem terjeszthető elő, illetve nem teljesíthető.

(3) A cselekmény nem tekinthető politikai bűncselekménynek, ha annak elkövetésénél — figyelemmel az összes körülményre, így a bűncselekmény által elérni kívánt célra, a bűncselekmény indítékára, az elkövetés módjára, a felhasznált vagy felhasználni kívánt eszközre — a bűncselekmény köztörvényi jellege túlnyomó a politikai jelleghez képest.

(4) Ha az együttműködés iránti megkeresésnek helyt adnak, a külföldi személyek ki- és beutazásának, valamint a tárgyak átadásának és átvételének az útlevél-, az idegenrendészeti és a vámjogszabályok eltérő rendelkezései esetén is helye van.

(5) Az (1)–(3) bekezdésben foglaltak kérdésében a belügyminiszter dönt.

5. § (1) Ha e törvényeltérően nem rendelkezik, a magyar bűnüldöző szerv megkeresését a külföldi hatósághoz a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (a továbbiakban: NEBEK) továbbítja, illetve a külföldi hatóság megkeresését a NEBEK fogadja.

(2) Ha a megkeresés teljesítéséhez a magyar jogszabályok szerint bírói engedély vagy az ügyész engedélye, jóváhagyása, hozzájárulása, illetve egyetértése szükséges, azt külön törvényben meghatározott eljárási rend szerint a megkeresést teljesítő magyar bűnüldöző szervnek be kell szereznie.

* A törvényt az Országgyűlés a 2002. december 3-i ülésnapján fogadta el.

(3) A megkeresés teljesítése a (2) bekezdésben meghatározott engedély, jóváhagyás, hozzájárulás, illetve egyetértés hiányában — a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 68. §-a (2) bekezdésének kivételével — nem kezdhető meg.

6. § (1) A NEBEK a külföldi hatóságtól érkező megkeresést — a (2) bekezdés kivételével — haladéktalanul a végrehajtásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező magyar bűnüldöző szervhez továbbítja.

(2) A NEBEK az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló 1999. évi LIV. törvényben meghatározottak szerint a megkeresést közvetlenül is teljesítheti.

(3) A NEBEK a külföldi hatóság kérésére tájékoztatást ad a magyar jogszabályok tartalmáról.

7. § E törvény eltérő rendelkezésének hiányában a megkeresések teljesítése során a bűnüldöző szervek és a megkeresés teljesítésében résztvevő más szervek tevékenységére vonatkozó magyar jogszabályok szerint kell eljárni.

II. Fejezet

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

8. § Az együttműködés formái:

- a) a közvetlen információcsere,
- b) az ellenőrzött szállítás,
- c) a közös bűnfelderítő-csoport létrehozása,
- d) a bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevétele,
- e) a fedett nyomozó alkalmazása,
- f) a határon átnyúló megfigyelés,
- g) a forrányomon üldözés,
- h) az összekötő tisztviselő alkalmazása,
- i) a titkos információgyűjtés nemzetközi együttműködés alapján,
- j) a Tanúvédelmi Program alkalmazása nemzetközi együttműködés alapján.

9. § (1) A megkeresések teljesítése során a NEBEK vagy a magyar bűnüldöző szerv a külföldi hatóság által megjelölt szabályok szerint, illetve technikai módszert alkalmazva is eljárhat. A NEBEK kérheti a külföldi hatóságot, hogy megkeresését a magyar jogszabályokban foglaltak szerint, illetve az általa meghatározott technikai módszert alkalmazva teljesítse.

(2) Ha a megkeresésben foglalt feltételek szerint a teljesítés nem, vagy csak részben lehetséges, a NEBEK, illetve a magyar bűnüldöző szerv e körülményről haladéktalanul tájékoztatja a külföldi hatóságot, és ezzel egyidejűleg megjelöli azokat a feltételeket, amelyek alkalmazása esetén a

megkeresés teljesíthető. Szükség esetén a NEBEK, illetve a magyar bűnüldöző szerv a külföldi hatósággal egyeztet.

(3) Ha a megkeresést a külföldi hatóság az abban megjelölt feltételek szerint nem, vagy csak részben tudja teljesíteni, azonban a megkeresés indokai továbbra is fennállnak, a NEBEK vagy a magyar bűnüldöző szerv a külföldi hatóság által megjelölt feltételek teljesítése érdekében intézkedik.

10. § (1) A megkereséseket a külföldi hatóság által kért határidőt figyelembe véve kell teljesíteni. A NEBEK, illetve a magyar bűnüldöző szerv kezdeményezésére küldött megkeresésben közölt határidő kitűzésének okát indokolni kell.

(2) Ha a megkeresés megérkezésekor nyilvánvaló, hogy annak teljesítése az abban foglalt határidőn belül nem lehetséges, és a késedelem a külföldi hatóság eljárásának sikerét veszélyeztetné, a NEBEK, illetve a magyar bűnüldöző szerv haladéktalanul tájékoztatást ad a megkeresés teljesítéséhez szükséges időtartamról. A külföldi hatóságtól nyilatkozatot kell kérni arról, hogy a NEBEK, illetve a magyar bűnüldöző szerv által megjelölt teljesítési határidő ismeretében is fenntartja-e megkeresését.

(3) Ha a külföldi hatóság arról tájékoztatja a NEBEK-et, illetve a magyar bűnüldöző szervet, hogy megkeresése a kért határidőn belül nem teljesíthető, a NEBEK-nek, illetve a magyar bűnüldöző szervnek haladéktalanul nyilatkoznia kell, hogy a megkeresést továbbra is fenntartja-e.

11. § (1) A NEBEK, illetve a megkeresést teljesítő magyar bűnüldöző szerv személyes, illetve különleges adatot külföldi állam részére csak a magyar jogszabályok adatkezelési rendelkezései szerint adhat át.

(2) A külföldi hatóságtól átvett vagy az e törvény rendelkezéseinek alkalmazása során ismertté vált további személyes, illetve különleges adatot — az adatot átadó külföldi hatóság eltérő rendelkezése hiányában — kizárólag a következő célokra lehet felhasználni:

- a) az e törvényben meghatározott együttműködési formák során történő felhasználás végett;
- b) más, az e törvényben meghatározott együttműködési formákhoz közvetlenül kapcsolódó büntető-, illetve szabálysértési eljárásban való felhasználás végett.

(3) Az e törvény keretei között megszerzett személyes vagy különleges adat továbbítása harmadik személy vagy szerv részére csak az átadó szerv előzetes hozzájárulásával lehetséges.

(4) A személyes, illetve különleges adat kezelésénél az átadó szerv által meghatározott feltételek figyelembevételével kell eljárni.

12. § A 8. §-ban meghatározott együttműködési formák akkor alkalmazhatók, ha azt mind a magyar, mind pedig a külföldi állam joga lehetővé teszi.

13. § (1) A külföldi hatóság Magyarország területén eljáró tagja

a) az Rtv. 47. §-ában meghatározott célból testi kényszer, az Rtv. 48. §-ában meghatározott okból bilincset, illetve az Rtv. 49. §-a (1) bekezdésének a)–b) pontjaiban meghatározott esetekben vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, valamint rendőrbotot alkalmazhat, továbbá szolgálati lőfegyverét magánál tarthatja, azt azonban kizárólag jogos védelmi helyzetben, illetve végszükségben használhatja, a magyar bűnüldöző szervek tevékenységére vonatkozó jogszabályokban meghatározott más kényszerítő eszközt nem vehet igénybe;

b) a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt elfoghatja, az elfogás helyszínén visszatarthatja, köteles őt azonban haladéktalanul a magyar bűnüldöző szervnek átadni, viszont a magyar bűnüldöző szervek tevékenységére vonatkozó jogszabályokban meghatározott más intézkedést nem alkalmazhat.

(2) A külföldi hatóság tagja Magyarországon a magyar bűnüldöző szerv vezetőjének utasításai szerint köteles eljárni. Az (1) bekezdés szerinti intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásának feltételeire a külföldi hatóság tagját ki kell oktatni.

III. Fejezet

AZ EGYES EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK

Közvetlen információcsere

14. § (1) A magyar bűnüldöző szerv a hatáskörébe és illetékességébe tartozó ügyekben — bűncselekmény elkövetésének megelőzése, felderítése, valamint a közrend, közbiztonság védelme érdekében — a külföldi állam illetékes szervével információcserét közvetlenül is folytathat, ha

a) az információcsere az ügy szempontjából halasztást nem tűr, vagy

b) a határterületen illetékességgel rendelkező magyar bűnüldöző szerv által a külföldi állam határterületen illetékes szervétől kért vagy annak szolgáltatott információ kizárólag az adott határterülethez kapcsolódik.

(2) A magyar bűnüldöző szerv az információcsere keretében az információ továbbítása érdekében közös kapcsolattartási szolgálati hely közreműködését is igénybe veheti.

(3) Az (1) bekezdés b) pontja alkalmazásában az információ különösen akkor tekinthető az adott határterülethez kapcsolódónak, ha az adat a megkereséssel érintett

a) olyan személyre vonatkozik, akinek állandó bejelentett lakóhelye, tartózkodási helye a határterületen van, vagy valószínűsíthető, hogy az érintett személy a megkeresés időszakában ott tartózkodik;

b) személynek a határterületen kifejtett tevékenységére vonatkozik;

c) olyan dologra vonatkozik, amelyről valószínűsíthető, hogy a határterületen található;

d) a jogi személynek a határterületen lévő székhelyére, illetve tevékenységére vonatkozik.

15. § Közvetlen információcsere különösen

a) a különleges szakértelemmel rendelkező személy felkutatására,

b) a bűnügyi nyilvántartásban szereplő adatok szolgáltatására,

c) az Rtv. 68. §-ának (1) bekezdésében meghatározott adatok szolgáltatására,

d) gépjármű esetében az egyedi azonosító adatok szolgáltatására (rendszer, alvázszám, motorszám),

e) jármű, szállítóeszköz üzemmentartójának megállapítására,

f) közúti, vízi és légi jármű vezetője személyazonosságának megállapítására, illetőleg felkutatására,

g) vezetői engedély, hajózási és repülési engedély meglétének, érvényességének, illetőleg korlátozásainak vizsgálatára,

h) lőfegyvertartási-engedély meglétének, érvényességének, illetőleg korlátozásainak vizsgálatára,

i) a személyazonosság, tartózkodási hely és lakcím megállapítására, illetőleg igazolására,

j) távközlési eszköz tulajdonosának, előfizetőjének, illetőleg használójának megállapítására,

k) tárgyak, minták utáni tudakozódásra irányulhat.

16. § A magyar bűnüldöző szervnek a nemzetközi kötelezettségvállalás alapján létrehozott, a kötelezettségvállalásban meghatározott bűnmegelőzési részfeladatot ellátó szervezeti egységei önálló információcserét és együttműködést folytathatnak a külföldi állam azonos feladatot ellátó egységével.

Ellenőrzött szállítás

17. § (1) A NEBEK-hez megküldött megkeresés alapján a magyar központi bűnüldöző szerv és a külföldi hatóság eseti megállapodása szerint Magyarország területén ellenőrzött szállítás hajtható végre.

(2) Ha a kérelem a bűnüldözés érdekeit veszélyezteti, a külföldi állam illetékes szervének megkeresését a magyar bűnüldöző szerv közvetlenül fogadhatja, illetve a magyar bűnüldöző szerv — ha azt nemzetközi szerződés lehetővé teszi — a külföldi állam azonos hatáskörrel rendelkező szervéhez közvetlenül is fordulhat. A közvetlen megkereséssel a magyar bűnüldöző szerv köteles a 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervet vagy a NEBEK-et haladéktalanul értesíteni.

18. § Az ellenőrzött szállításról szóló eseti megállapodás során rendelkezni kell:

- a) a szállítmány tartalmáról, várható útvonaláról és időtartamáról, a szállítás módjáról, a szállítóeszköz azonosítására alkalmas adatokról;
- b) az ellenőrzött szállítást irányító személyről;
- c) a résztvevők kapcsolattartásának módjáról;
- d) a kísérés módjáról;
- e) a kísérésben résztvevő személyek számáról;
- f) a szállítmány átadásának, átvételének körülményeiről;
- g) az elfogás esetén alkalmazandó intézkedésekről;
- h) váratlan esemény esetén alkalmazandó intézkedésekről.

19. § (1) A Magyarország területén alkalmazott ellenőrzött szállítás során a művelet irányítására és ellenőrzésére a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező magyar bűnüldöző szerv jogosult.

(2) Az ellenőrzött szállítmány kísérésében — a 17. § (1) bekezdésében meghatározott eseti megállapodás szerint — a külföldi hatóság tagja is részt vehet. Az ellenőrzött szállítás kísérésében fedett nyomozó — az Rtv. 64. §-ának (4) bekezdése alapján — az ügyész engedélyével vehet részt.

Közös bűnfelderítő-csoport létrehozása

20. § (1) A NEBEK, illetve a külföldi hatóság közös bűnfelderítő-csoport létrehozását kezdeményezheti, ha

- a) a több államra kiterjedő bűncselekmény miatt folytatott bűnügyi felderítés különösen bonyolult;
- b) a bűncselekmény miatt több állam folytat bűnügyi felderítést, és ezért annak koordinálására vagy összehangolt irányítására van szükség.

(2) A bűncselekmény különösen akkor több államra kiterjedő, ha

- a) azt több államban követik el;
- b) azt egy államban követik el, de előkészületének, irányításának, illetőleg ellenőrzésének jelentős részét egy másik államban végzik;
- c) azt egy államban követik el, de abban olyan bünszervezet érintettsége állapítható meg, amely egynél több államban folytat büntetendő tevékenységet;
- d) azt egy államban követik el, de más állam társadalmi vagy gazdasági rendjét is sérti vagy veszélyezteti.

(3) A NEBEK az érintett külföldi hatósággal — az érintettség mértékét is figyelembe véve — állapodik meg abban, hogy a közös bűnfelderítő-csoport mely állam területén működjön.

21. § (1) A közös bűnfelderítő-csoport a magyar központi vagy területi bűnüldöző szerv és a külföldi hatóság közötti eseti megállapodással jön létre.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt megállapodásnak tartalmaznia kell:

- a) a bűncselekmény leírását, amelynek felderítésére a közös bűnfelderítő-csoport létrejött;
- b) a működési területet;
- c) a közös bűnfelderítő-csoport összetételét;
- d) a közös bűnfelderítő-csoport vezetőjét;
- e) a működés időtartamát és a meghosszabbítás feltételeit;
- f) a közös bűnfelderítő-csoport kihelyezett tagjának kötelezettségeit és jogosultságait;
- g) a működés feltételeit;
- h) a működés költségeinek viselését;
- i) a közös bűnfelderítő-csoport kihelyezett tagja által működési körében okozott károkért való felelősségének szabályairól szóló tájékoztatást.

22. § (1) A Magyarországon működő közös bűnfelderítő-csoportot a magyar bűnüldöző szerv kijelölt tagja vezeti.

(2) Ha a Magyarországon működő közös bűnfelderítő-csoport ügyészi, vagy bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtést folytat, ebben a közös bűnfelderítő-csoport kihelyezett tagja akkor lehet jelen, ha az ügyész, illetve a bíró a közös bűnfelderítő-csoport kihelyezett tagjának a jelenlétét engedélyezte.

(3) A közös bűnfelderítő-csoport kihelyezett tagja a minősített adat tartalmát az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvényben meghatározottak szerint ismerheti meg.

23. § (1) Az Európai Unió tagállamai, illetve az EUROPOL-lal együttműködési megállapodást kötött külföldi hatósággal létrehozott, Magyarországon működő közös bűnfelderítő-csoport kezdeményezheti a NEBEK-nél, hogy a számára engedélyezett körben adatot vagy más technikai tanácsadást kérjen az EUROPOL-tól.

(2) Minden olyan adatot, amely az (1) bekezdésben meghatározott közös bűnfelderítő-csoport tevékenységéből származik, a NEBEK-en keresztül az EUROPOL részére továbbítani kell.

A bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevétele

24. § (1) A Magyarország területén működő közös bűnfelderítő-csoportban résztvevő kihelyezett tag külföldi bűnüldöző szervvel együttműködő személyt Magyarország területén igénybe vehet.

(2) A külföldi államban működő közös bűnfelderítő-csoportban résztvevő kihelyezett magyar tag magyar bűnüldöző szervvel együttműködő személyt akkor vehet igénybe, ha ezt a személyt, illetve az általa szolgáltatott adatot a külföldi állam legalább olyan védelemben részesíti, mint amelyet a magyar jogszabály előír.

Fedett nyomozó alkalmazása

25. § (1) Ha a Magyarországon folytatott bűnüldözés eredményessége érdekében külföldi állam területén magyar fedett nyomozó, illetve Magyarországon külföldi fedett nyomozó alkalmazása szükséges, ezt a NEBEK a külföldi hatóságánál kezdeményezheti.

(2) Ha a külföldi állam bűnüldöző szerve által folytatott bűnüldözés eredményessége érdekében külföldi fedett nyomozó magyarországi, illetve magyar fedett nyomozó külföldi alkalmazása szükséges, a külföldi hatóság kérésére — az Rtv. 64. §-a (1) bekezdésének *f*) pontja esetében az ügyész engedélyével — külföldi fedett nyomozó Magyarországon, illetve magyar fedett nyomozó külföldön alkalmazható.

(3) A magyar bűnüldöző szerv vagy a NEBEK haladéktalanul értesíti a külföldi hatóságot, ha a külföldi fedett nyomozó saját államának joga szerint büntetendő cselekményt követett el.

26. § (1) A fedett nyomozó alkalmazására a magyar központi bűnüldöző szerv és a külföldi hatóság közötti eseti megállapodás alapján kerülhet sor.

(2) A megállapodásnak tartalmaznia kell:

a) a titkos információgyűjtés időtartamát,

b) az alkalmazás feltételeit,

c) a fedett nyomozó jogait és kötelezettségeit,

d) a fedett nyomozó lelepleződése esetén alkalmazandó intézkedést,

e) a fedett nyomozó által működési körében okozott károkért való felelősségének szabályairól szóló tájékoztatást.

Határon átnyúló megfigyelés

27. § (1) A külföldi hatóság az általa a saját területén folytatott bűnüldöző tevékenysége során a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, illetve a vele kapcsolatban lévő személy megfigyelését Magyarország területén is folytathatja, ha ahhoz a NEBEK — határidő tűzésével — előzetesen hozzájárul.

(2) Ha a megkeresésben a külföldi hatóság ezt kéri, a Magyarország területén alkalmazott megfigyeléshez a megfigyelésre feljogosított magyar szerv segítséget nyújthat.

(3) A magyar bűnüldöző szerv a Magyarország területén megkezdett megfigyelést külföldi állam területén nemzetközi szerződésben meghatározott feltételek szerint folytathatja.

28. § (1) Ha a késedelem veszéllyel jár vagy a bűnüldözés érdekeit egyébként sértené, a külföldi hatóság megfigyelést

folytató tagja a megfigyelést a NEBEK előzetes hozzájárulása nélkül is folytathatja, ha az államhatár átlépésével egyidejűleg

a) az államhatár átlépéséről a nemzetközi szerződésben megjelölt magyar hatóságot, valamint

b) az előzetes hozzájárulást nélkülöző határátlépés szükségességét alátámasztó indokokról a NEBEK-et értesíti.

(2) A megfigyelést haladéktalanul abba kell hagyni, ha az értesítést követően az illetékes magyar bűnüldöző szerv azt kéri, illetve ha a NEBEK a megkeresés megküldését követő öt órán belül a hozzájárulást nem adja meg.

29. § (1) A megfigyelés olyan bűncselekmény gyanúja esetén lehetséges,

a) amely az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének *i)* pontjában meghatározott súlyos bűncselekménynek minősül;

b) amelyre a határellenőrzés fokozatos megszüntetéséről 1985. június 14-én kelt Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló Egyezmény (Schengeni Végrehajtási Egyezmény) 40. cikke, valamint az Európai Unió 1997. december 18-án elfogadott Egyezménye a vámszervek közötti kölcsönös segítségnyújtásról és együttműködésről (Nápoly II Egyezmény) lehetőséget biztosít.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti bűncselekményeket e törvény *melléklete* tartalmazza.

30. § Magyarország területén megfigyelést — a 28. § rendelkezéseit nem érintve — a külföldi hatóságnak a megfigyelés engedélyezését igazoló okirattal rendelkező tagja folytathat, feltéve, ha a hivatalos minőségét és külföldi hatósághoz tartozását igazoló okirattal rendelkezik.

Forrónyomon üldözés

31. § (1) A külföldi hatóság tagja Magyarország területén előzetes jóváhagyás nélkül folytathatja azon személy üldözését, aki

a) azzal gyanúsítható, hogy a külföldi állam területén a 29. §-ban meghatározott bűncselekményt követett el vagy kísérelt meg, és e cselekménye közben tetten érték,

b) őrizetből, előzetes letartóztatásból vagy szabadságvesztés büntetés végrehajtása elől megszökött,

és a magyar bűnüldöző szerv értesítésével járó késedelem az elkövető elfogását jelentősen megnehezítené, illetve a külföldi állam bűnüldözési érdekeit súlyosan veszélyeztetné, és valószínűsíthető, hogy a magyar bűnüldöző szerv az üldözést megfelelő időben nem tudja átvenni.

(2) A magyar bűnüldöző szerv a Magyarország területén megkezdett forrónyomon üldözést külföldi állam területén nemzetközi szerződésben meghatározott feltételek szerint folytathatja.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott külföldi hatóság tagjának a nemzetközi szerződésben megjelölt magyar hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.

(4) Az üldözést haladéktalanul meg kell szüntetni, ha azt az illetékes magyar bűnüldöző szerv kéri.

32. § Magyarország területén forrányomon üldözést — a 31. § rendelkezéseit nem érintve — külföldi hatóságnak a hivatalos minőséget tanúsító jelzéssel és a külföldi hatósághoz tartozását igazoló okirattal rendelkező tagja folytathat.

33. § A forrányomon üldözés befejezését követően a külföldi hatóság üldözést végrehajtó tagja a nemzetközi szerződésben foglaltak szerint jár el.

Összekötő tisztviselő alkalmazása

34. § (1) A magyar bűnüldöző szervnek a bűnmegelőzés és a bűnüldözés során más államok bűnüldöző szerveivel folytatott együttműködésének megkönnyítése, személyes-, illetőleg minősített adatok biztonságos továbbítása érdekében összekötő tisztviselők alkalmazhatók.

(2) Magyar összekötő tisztviselő külföldi hatósághoz, nemzetközi bűnüldözési szervezethez ideiglenesen vagy állandó jelleggel vezényelhető.

(3) Külföldi összekötő tisztviselő a NEBEK-hez, illetőleg — ideiglenes jelleggel — közvetlenül a magyar központi bűnüldöző szervhez kihelyezhető.

Titkos információgyűjtés nemzetközi együttműködés alapján

35. § (1) A magyar bűnüldöző szerv — a külföldi hatóságtól érkezett megkeresés alapján — bírói engedéllyel az Rtv. 69. §-ának (1) bekezdése szerinti titkos információgyűjtést az arra vonatkozó jogszabályok szerint végezhet.

(2) A magyar bűnüldöző szerv — az Rtv. 69. §-ának (1) bekezdése szerinti — titkos információgyűjtés iránti megkeresést kizárólag a magyar jogszabályok szerinti bírói engedély beszerzését követően kezdeményezhet.

36. § (1) A 35. § (1) bekezdésében foglalt titkos információgyűjtésre irányuló megkeresés alapján a magyar bűnüldöző szerv a megfigyelt, illetve rögzített adatot a megkereső külföldi hatóságnak továbbítja.

(2) A titkos információgyűjtésre irányuló megkeresés alapján a magyar bűnüldöző szerv — az (1) bekezdésben foglalt intézkedésen túl — a távközlési hálózaton és távközlő eszközökkel továbbított közleményt

a) átirányíthatja (közvetlen továbbítás) a megkereső külföldi hatóság lehallgató eszközére,

b) a kísérő és járulékos adatokat rögzítheti, illetőleg továbbíthatja,

c) más államban folytatott titkos információgyűjtéshez technikai segítséget nyújthat.

37. § (1) Külföldi hatóságtól érkező megkeresés akkor teljesíthető, ha a külföldi hatóság a saját államának joga szerinti engedéllyel és a titkos információgyűjtést végző magyar bűnüldöző szerv az Rtv.-ben meghatározott bírói engedéllyel rendelkezik.

(2) A titkos lehallgatásra irányuló megkeresés — az (1) bekezdésben foglaltakon felül — akkor teljesíthető, ha a titkos lehallgatás célszemélye Magyarország területén tartózkodik, továbbá, ha a célszemély harmadik állam területén tartózkodik, azonban a titkos lehallgatás Magyarország területén működő távközlési szolgáltató közreműködését igényli, vagy a titkos lehallgatást lehetővé tevő technikai eszköz Magyarország területén található.

38. § (1) A titkos információgyűjtésre irányuló megkeresésnek tartalmaznia kell:

a) a megkereső hatóság megnevezését,

b) annak megerősítését, hogy a titkos információgyűjtést a megkereső államban folyamatban levő bűnügyi felderítéshez kapcsolódóan szabályszerűen engedélyezték,

c) a titkos információgyűjtés célszemélyének és tárgyának azonosítására szolgáló adatokat,

d) a bűnügyi felderítés alapjául szolgáló bűncselekmény megnevezését,

e) a titkos információgyűjtés végrehajtásához elengedhetetlenül szükséges technikai és adminisztrációs adatokat.

(2) A titkos lehallgatásra irányuló megkeresésnek — az (1) bekezdésben foglaltakon kívül — tartalmaznia kell

a) a titkos lehallgatással érintett távközlési eszköz vagy módszer megnevezését,

b) a továbbítandó adatok körét,

c) a titkos lehallgatás időtartamát.

(3) Ha a titkos lehallgatás célszemélye nem Magyarország területén tartózkodik, de lehallgatásához, vagy az érintett távközléshez kötődő járulékos és kísérő adatok rögzítéséhez, továbbításához a magyar hatóságok közreműködése szükséges, a megkeresésnek — az (1)–(2) bekezdésben foglaltak mellett — tartalmaznia kell a tényállás rövid ismertetését is.

Tanúvédelmi Program alkalmazása nemzetközi együttműködés alapján

39. § (1) A külön törvényben meghatározott Tanúvédelmi Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) a külföldi hatóságtól kérheti a Magyarországon Védelmi Program hatálya alatt álló a tanú, sértett és terhelt, illetve rá tekintettel más

személy (jelen cím alkalmazásában a továbbiakban: érintett) külföldi állam területére költöztetését és védelmét. Az intézkedés a Magyarországon folyamatban lévő büntetőeljárást nem akadályozhatja.

(2) Ha az érintett Magyarországon előzetes letartóztatásban van, a rendelkezési jogkör gyakorlójának, ha pedig szabadságvesztés büntetését tölti, az igazságügy-miniszter hozzájárulása szükséges az (1) bekezdésben meghatározott kérelem előterjesztéséhez.

(3) A külföldi hatóság megkeresésére a Szolgálat a külföldön védelem alatt álló érintettet Magyarországra költöztetheti és elláthatja a védelmét.

(4) A 39—42. §-ok alkalmazásában külföldi hatóságnak kell tekinteni a kihirdetett nemzetközi szerződéssel, továbbá az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa kötelező határozatával létrehozott nemzetközi büntetőbíróságot is.

(5) A (4) bekezdésben meghatározott külföldi hatóság megkeresésének fogadására a nemzetközi szerződést, vagy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának határozatát kihirdető törvényben megjelölt magyar hatóság jogosult.

40. § (1) A külföldi hatóságnak az érintett Magyarországra költöztetésére, valamint a Magyarországon biztosított védelmére irányuló megkeresése akkor teljesíthető, ha az legalább az alábbiakat tartalmazza:

- a) a megkereső hatóság nevét,
- b) a titoktartási kötelezettségre vonatkozó igényt,
- c) az átköltöztetni kívánt érintett és a vele együtt költöztetendő személy nevét, születési idejét és helyét, állampolgárságát, foglalkozását, (ha van) munkahelyét, nyelvtudását, illetve egyéb — a védelem ellátása szempontjából fontos — adatait,
- d) az érintettnek a büntetőeljárásban betöltött szerepét,
- e) a megkereséshez kapcsolódó büntetőeljárás rövid leírását,
- f) a fennálló fenyegetettségre, valamint annak súlyosságára vonatkozó adatokat,
- g) az érintett Magyarországra költöztetésének okát,
- h) a védelem javasolt formáját, mértékét,
- i) a Magyarország területén való elhelyezés szükséges időtartamát, és meghosszabbításának lehetőségét,
- j) az érintett tartózkodási helyére vonatkozó javaslatot, illetőleg a védelem ellátásához szükséges egyéb iratokat.

(2) A Szolgálatnak az érintett átköltöztetésére irányuló megkeresése a 40. § (1) bekezdésében foglaltakat tartalmazza.

41. § (1) A védelem átadásáról, illetve átvételéről, valamint a kapcsolattartás módjáról a Szolgálat a külföldi államban az érintett védelmének ellátására hatáskörrel rendelkező hatósággal állapodik meg.

(2) A Magyarországra költöztetett érintett kizárólag a tanúvédelemről szóló jogszabályokban meghatározott védelmi formákban részesíthető.

(3) Ha a védelem az átköltöztetést követően már nem biztosítható, a Szolgálat — a további intézkedések megtétele érdekében — a külföldi hatósággal haladéktalanul egyeztet. A 39. § (4) bekezdésében meghatározott külföldi hatósággal a nemzetközi szerződést, vagy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának határozatát kihirdető törvényben megjelölt magyar hatóság útján kell egyeztetni.

42. § (1) Ha a Magyarországra átköltöztetett érintett megsérti a magyar jogszabályokat vagy nem tartja be a számára megállapított magatartási szabályokat, erről a Szolgálat haladéktalanul tájékoztatja a külföldi hatóságot.

(2) A 39. § (4) bekezdésében meghatározott külföldi hatóságot a nemzetközi szerződést, vagy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának határozatát kihirdető törvényben megjelölt magyar hatóság útján kell tájékoztatni.

(3) Az érintettnek a védelem érdekeit vagy a Szolgálat személyi állományát indokolatlanul és súlyosan veszélyeztető cselekménye esetén haladéktalanul kezdeményezni kell az érintett visszaköltöztetését.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

43. § (1) E törvény 14. §-ának (2) bekezdésében, 29. §-ának (1) bekezdés b) pontjában, továbbá 31—33. §-aiban meghatározott rendelkezéseket kizárólag az Európai Unió tagállamainak hatóságaival való együttműködés keretében lehet alkalmazni.

(2) Az Európai Unió tagállamai részére fenntartott adatbázisból származó, az együttműködés keretében szolgáltatható adat kizárólag az Európai Unió szervezeteinek, illetve tagállamai hatóságainak adható át.

Módosuló jogszabályok

44. § (1) Az Rtv. 33. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.”

(2) Az Rtv. 75. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„75. § A belső bűnmegelőzési és bünfelderítő feladatok ellátó szerv (e törvény alkalmazása szempontjából a továbbiakban: Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgá-

lata) feladatkörében az e fejezetben szabályozott titkos információgyűjtést a Rendőrségre vonatkozó szabályok szerint végezheti. Az engedély iránti kérelem (70. §), a sürgősségi elrendelés (72. §), valamint a megszüntetés elrendelése [73. § (1) bekezdés] az ellenőrző szerv vezetőjének hatáskörébe tartozik. A feladatkörében eljárva az adatok kezelésére a VIII. fejezetben foglaltak az irányadók.”

45. § A vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény a következő 174/A. §-sal egészül ki:

„174/A. § A Vám- és Pénzügyőrség nemzetközi szerződés alapján együttműködik a külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel, fellép a nemzetközi bűnözés ellen. Nemzetközi megállapodás alapján a magyar pénzügyőr külföldön, külföldi vámszerv tagja a Magyar Köztársaság területén az azokban meghatározott jogosítványokat gyakorolhatja.”

46. § Az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló 1999. évi LIV. törvény 4. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A NEBEK jogosult annak a személyes és bűnüldözési adatnak — beleértve a titkos információgyűjtéssel érintett adatot és információt is — a kezelésére, átvételére és továbbítására, amely a nemzetközi bűnüldözési szervezet hatáskörébe tartozik, illetve amelyre a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködését szabályozó nemzetközi szerződés vagy külön törvény kiterjed, különösen, ha az adat a szervezett bűnözéssel, terrorizmussal, kábítószerbűnözéssel, nukleáris és radioaktív anyaggal, embercsempészettel, emberkereskedelemmel, gépjárművekkel, illetve az EURO-val kapcsolatos bűncselekményekkel függ össze.”

47. § A közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény 19. §-ának (1) bekezdése a következő *k)* ponttal egészül ki:

[A nyilvántartásból igényelheti(k):]

„*k)* külföldi bűnüldöző szerv nemzetközi szerződés alapján;”

48. § A bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény 17. §-a (1) bekezdésének *e)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A 10. §-ban meghatározott adatok szolgáltatásának igénylésére)

„*e)* a külföldi nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság, nemzetközi igazságügyi és bűnüldöző szerv a bűnügyi jogsegélyről, valamint a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló jogszabályokban, illetve nemzet-

közi szerződésben, egyéb nemzetközi kötelezettség vállalásban foglaltak szerint;”
(jogosultak).

49. § A személy- és tárgykörözésről szóló 2001. évi XVIII. törvény 25. §-ának *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A nyilvántartásban a körözött személyekkel, holttestekkel, illetve tárgyakkal kapcsolatban kezelt adatok igénylésére jogosultak:)

„*d)* a külföldi nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság, nemzetközi igazságügyi és bűnüldöző szerv a jogsegélykérelem elintézéséhez, valamint a nemzetközi szerződésekben meghatározott, és a viszonyossági gyakorlatból eredő feladatai teljesítéséhez, továbbá külföldi bűnüldöző szerv a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény szerint;”

Hatálybalépés

50. § (1) E törvény — a (2)—(3) bekezdésben foglaltak kivételével — a kihirdetését követő negyedik hónap első napján lép hatályba.

(2) E törvény 3. §-ának (3) bekezdése, valamint 29. §-a (1) bekezdésének *b)* pontja és (2) bekezdése a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződést kihirdető törvény hatálybalépése napján lép hatályba.

(3) A 31—33. §-ok az Európai Unió Tanácsának a Schengeni Végrehajtási Egyezmény Magyarország általi teljes körű alkalmazását jóváhagyó határozatának kihirdetése napján lépnek hatályba.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

a) az Rtv. 94. §-ának (1), (2) és (3) bekezdésében a „Megelőzési Szolgálat” szövegrész helyébe „Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat” szövegrész lép;

b) ahol e törvény hatálybalépését megelőzően kiadott jogszabály Megelőzési Szolgálatot említ, ott Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatát kell érteni.

Felhatalmazó rendelkezés

51. § Felhatalmazást kap a belügyminiszter és a pénzügyminiszter, hogy együttes rendeletben szabályozza az összekötő tisztviselők kihelyezésének részletes szabályait.

Jogharmonizációs záradék

52. § E törvény az Európai Unió következő jogforrásainak az e törvény szabályozási körébe tartozó rendelkezéseivel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Schengeni Végrehajtási Egyezmény 39—41. cikkei, továbbá 46—47. cikkei;

b) az Európai Unió Tanácsának 2000. május 29-én kelt a tagállamok közötti, büntetőügyekben való kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény 12—14. cikkei;

c) az Európai Unió Tanácsának 2002. június 13-án kelt kerethatározata a közös nyomozócsoportokról;

d) az Európai Unió 1997. december 18-án elfogadott Egyezménye a vámszervek közötti kölcsönös segítségnyújtásról és együttműködésről (Nápoly II Egyezmény);

e) az Európai Unió tagállamai összekötő tisztekre vonatkozó kezdeményezéseihez közös keretek biztosításáról szóló 1996. október 14-i közös fellépés;

f) az Európai Unió Tanácsának az EUROPOL részéről a tagállamok által felállított közös nyomozócsoportoknak nyújtandó segítségről szóló 2000. november 30-i ajánlása.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Melléklet

a 2002. évi LIV. törvényhez

A törvény 29. § (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott bűncselekmények az alábbiak:

1. emberölés (Btk. 166. §);
2. emberrablás (Btk. 175/A. §);
3. emberkereskedelem (Btk. 175/B. §);
4. erőszakos közöszlés (Btk. 197. §);
5. szemérem elleni erőszak (Btk. 198. §);
6. visszaélés kulturális javakkal (Btk. 216/B. §);
7. embercsempészség (Btk. 218. §);
8. közveszélyokozás (Btk. 259. §);
9. terrorcselekmény (Btk. 261. §);
10. nemzetközi jogi kötelezettség megszegése (Btk. 261/A. §);
11. visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (Btk. 263. §);
12. visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel (Btk. 263/A. §);
13. fegyvercsempészség (Btk. 263/B. §);
14. visszaélés radioaktív anyaggal (Btk. 264. §);
15. visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (Btk. 264/C. §);
16. visszaélés kábítószerrel egyes esetei [Btk. 282. § (1)—(8) bekezdés, 282/A. § (1)—(4) bekezdés];
17. kábítószer készítésének elősegítése (Btk. 283/A. §);
18. áru hamis megjelölése (Btk. 296. §);

19. pénzmosás (Btk. 303—303/A. §);
20. pénzhamisítás (Btk. 304—304/A. §);
21. adó- és társadalombiztosítási csalás [Btk. 310. § (2)—(5) bekezdés];
22. visszaélés jövedékkel [Btk. 311. § (2)—(5) bekezdés];
23. jövedéki orgazdaság [Btk. 311/A. § (2)—(4) bekezdés];
24. csempészet és vámorgazdaság súlyosabban minősülő esetei [Btk. 312. § (2)—(4) bekezdés];
25. lopás, ha annak tárgya gépjármű (Btk. 316. §), illetve a dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás [Btk. 316. § (5) bekezdés b) pontja, a (6) bekezdés b) pontja, valamint a (7) bekezdés b) pontja] szerint minősülő esetei;
26. rablás (Btk. 321. §);
27. zsarolás (Btk. 323. §);
28. az orgazdaság súlyosabban minősülő esetei [Btk. 326. § (3)—(5) bekezdés];
29. szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése [Btk. 329/A. § (2)—(3) bekezdés];
30. iparjogvédelmi jogok megsértése [Btk. 329/D. § (2)—(3) bekezdés].

2002. évi LV. törvény

a közvetítői tevékenységről*

Az Országgyűlés a polgári jogviták bíróságon kívüli rendezésének elősegítése érdekében a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § (1) E törvény célja, hogy elősegítse a természetes személyek és más személyek személyi és vagyoni jogaival kapcsolatban felmerült azon polgári jogviták rendezését, amelyekben a felek rendelkezési jogát törvény nem korlátozza.

* A törvényt az Országgyűlés a 2002. december 3-i ülésnapján fogadta el.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki a külön törvényben szabályozott más közvetítői vagy békéltetői eljárásra, továbbá a választottbírósi eljárás során lefolytatandó közvetítésre.

(3) Nincs helye e törvény szerinti közvetítői eljárásnak a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XVI—XVIII., XX—XXI. és XXIV—XXV. fejezetei alá tartozó ügyekben. A Pp. XV. fejezete alá tartozó ügyekben a bíróság döntése szükséges a házasság érvényességének, illetőleg létezésének vagy nemlétezésének megállapításához, továbbá a házasság érvénytelenítéséhez és a házasság felbontásához.

A közvetítés fogalma

2. § A közvetítés e törvény alapján lefolytatott olyan sajátos permegelőző, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja — összhangban az 1. § (1) bekezdésében foglaltakkal — a vitában érdekelt felek kölcsönös meg egyezése alapján a vitában nem érintett, harmadik személy (a továbbiakban: közvetítő) bevonása mellett a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása.

A közvetítő feladata

3. § A közvetítő feladata, hogy a közvetítés során pártatlanul, lelkiismeretesen, legjobb tudása szerint közreműködjön a felek közötti vitát lezáró megállapodás létrehozásában.

II. Fejezet

A KÖZVETÍTŐ MŰKÖDÉSE

A közvetítői névjegyzék vezetése és a közvetítővé válás feltételei

4. § Az Igazságügyi Minisztérium (a továbbiakban: Minisztérium) a közvetítőkről és a közvetítőket foglalkoztató jogi személyekről vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaságokról (a továbbiakban: jogi személyekről) közvetítői névjegyzéket (a továbbiakban: névjegyzék) vezet.

5. § (1) A névjegyzékbe kérelemre fel kell venni azt a természetes személyt, aki

- a) felsőfokú végzettséggel és annak megfelelő legalább öt éves igazolt szakmai gyakorlattal rendelkezik,
- b) büntetlen előéletű,
- c) nem esik a (2) bekezdésben vagy egyéb jogszabályban foglalt kizáró ok alá.

(2) Nem vehető fel a névjegyzékbe az a természetes személy, aki cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll, vagy gondnokság alá helyezés nélkül cselekvőképtelen [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 14. § (1) bekezdés, 15. § (1) bekezdés, 17. §].

(3) A névjegyzékbe kérelemre fel kell venni azt a jogi személyt, amelynek

a) létesítő okiratában a közvetítői tevékenység feltüntetésre került, és

b) van közvetítői tevékenység folytatására feljogosított tagja, vagy munkaviszony, továbbá munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében ilyen személyt (a továbbiakban együtt: alkalmazott) foglalkoztat, és ennek az alkalmazottnak közvetítői tevékenysége nem szünetel.

A névjegyzék

6. § (1) A névjegyzék tartalmazza a természetes személy

- a) családi és utónevét,
- b) születési helyét, idejét, anyja nevét,
- c) felsőfokú és egyéb szakirányú végzettségét igazoló diplomájának, oklevelének, szakvizsgájának számát, kelte, tudományos fokozatát, a szakmai gyakorlat időtartamát,
- d) névjegyzékbe vételének időpontját, a határozat számát,
- e) közvetítői tevékenysége megkezdésének, szünetelésének, megszűnésének időpontját,
- f) által megjelölt idegen nyelvet, amelyen közvetítést vállal,
- g) szakterületét, amelyet a kérelemben megjelölt,
- h) irodájának címét,
- i) által megjelölt annak a jogi személynek a címét, amelynek alkalmazottjaként a közvetítői tevékenységet folytatja, vagy a közvetítői tevékenység folytatására megjelölt hely címét, ha az eltér a jogi személy székhelyétől,
- j) elérhetőségi címét (postacímét, telefon-, telefaxszámát, e-mail címét),
- k) lakcímét (postacímét, telefon-, telefaxszámát, e-mail címét),

l) munkahelye címét (postacímét, telefon-, telefaxszámát, e-mail címét),

m) szakmai testületi tagságát, a szakmai testület pontos megjelölésével, és

n) közvetítői igazolványának számát.

(2) A névjegyzék tartalmazza továbbá a jogi személy

- a) elnevezését,
- b) székhelyét,
- c) nyilvántartását vezető bíróság vagy egyéb hatóság (a továbbiakban együtt: hatóság) elnevezését, továbbá nyilvántartási számát,
- d) az 5. § (3) bekezdésének b) pontjában meghatározott alkalmazottjának az (1) bekezdésben felsorolt adatait,

e) által a közvetítői tevékenység folytatására megjelölt hely címét, ha az eltér a székhelyétől, és

f) névjegyzékbe vételének időpontját, a határozat számát.

(3) A névjegyzék adatai — a 6. § (1) bekezdés b), k), l) pontjaiban foglaltak kivételével — nyilvánosak, amelyeket a Minisztérium a világhálón tesz közzé.

(4) A nyilvános adatok jogszabályban meghatározott körét a Minisztérium az Igazságügyi Közlönyben is közzéteszi.

7. § (1) A természetes személy és a jogi személy alkalmazottja attól az időponttól válik jogosulttá a közvetítői tevékenység végzésére, amely időponttal a természetes személy vagy a jogi személy a névjegyzékbe bejegyzést nyert.

(2) Közvetítői tevékenységet a jogi személynek csak az az alkalmazottja végezhet, aki a névjegyzékben szerepel.

(3) A jogi személy közvetítői tevékenységre feljogosított alkalmazottját e tevékenysége körében a jogi személy tagja, vezető tisztségviselője nem utasíthatja.

A névjegyzékbe történő felvétel iránti kérelem

8. § (1) A névjegyzékbe történő felvétel iránti kérelmet a Minisztériumhoz kell benyújtani.

(2) A kérelemnek a 6. § (1) és (2) bekezdésében felsorolt adatokat kell — a 6. § (1) bekezdés d), e) és n), továbbá a 6. § (2) bekezdés f) pontjaiban foglaltak kivételével — tartalmaznia. A kérelemhez csatolni kell a 6. § (1) bekezdésének c), f) és m) pontjában írtak, és a jogi személy nyilvántartásba vételének igazolására szolgáló okiratokat — cég esetében 3 hónapnál nem régebbi cégkivonatát, a létesítő okiratot — vagy azok hiteles másolatát.

(3) Ha a kérelem hiányos, a Minisztérium a kérelmezőt 30 napos határidő megjelölésével a hiányok pótlására hívja fel. Ebben az esetben a 22. § (1) bekezdésében megjelölt határidő a hiányok pótlására előírt határidővel meghosszabbodik.

(4) Az igazságügy-miniszter a kérelmet elutasítja, ha az iratokból megállapítható, hogy a kérelmező a törvényben meghatározott feltételek hiánya miatt a névjegyzékbe nem vehető fel, továbbá, ha a kérelmező hiánypótlási kötelezettségének a (3) bekezdésben megjelölt határidőben nem tett eleget.

9. § (1) A Minisztérium a közvetítőt a névjegyzékbe történő felvétellel egyidejűleg közvetítői minőségének igazolására szolgáló közvetítői igazolvánnyal látja el.

(2) Ha a névjegyzékbe felvételt nyert természetes személy jogi személy alkalmazottjaként jogosult a közvetítői tevékenység folytatására, az igazolvány a jogi személy elnevezését is tartalmazza.

A közvetítői tevékenység szüneteltetése

10. § (1) A természetes személy közvetítői tevékenységét szüneteltetheti.

(2) A természetes személy a szüneteltetés tényét a szüneteltetés megkezdését megelőző 30 nappal köteles a Minisztériumnak bejelenteni, annak a névjegyzékben történő feltüntetése érdekében.

(3) A természetes személy csak abban az esetben kérheti a szüneteltetést, ha folyamatban lévő közvetítői eljárásban nem vesz részt.

(4) A Minisztérium a szüneteltetés befejezésének tényét a természetes személy bejelentése alapján tünteti fel a névjegyzékben.

A névjegyzékből való törlés

11. § (1) A természetes személyt törölni kell a névjegyzékből, ha

a) az 5. § (1) bekezdésében írt feltételek a névjegyzékbe történt felvételt követően megszűntek, vagy utóbb megállapításra kerül, hogy a felvételkor sem voltak meg,

b) a közvetítői feladatainak ellátására tartósan képtelenné válik,

c) az igazságügy-miniszter a törlést határozatával elrendelte,

d) azt a természetes személy kéri, vagy

e) meghalt.

(2) A jogi személyt a névjegyzékből törölni kell, ha

a) a hatóság a nyilvántartásból törli,

b) nem felel meg az 5. § (3) bekezdésében foglaltaknak,

c) a közvetítői tevékenység folytatására feljogosított valamennyi alkalmazottjának a közvetítői tevékenysége szünetel,

d) az igazságügy-miniszter a törlést határozatával elrendelte, vagy

e) azt a jogi személy kéri.

(3) A természetes személy és a jogi személy csak akkor kérheti a névjegyzékből való törlést, ha folyamatban lévő közvetítői eljárásban nem vesz részt.

12. § (1) A természetes személy és a jogi személy a névjegyzékből hivatalból való törlésről szóló határozat kézhezvételét követő 8 napon belül köteles a folyamatban lévő közvetítői eljárást megszüntetni és a felekkel elszámolni.

(2) A Minisztérium a névjegyzékből való törlésről szóló határozat kézbesítését követő 8 napon belül a természetes személy közvetítői igazolványát visszavonja, aki azt a Minisztérium felszólítására köteles átadni.

*A közvetítő továbbképzésben való részvételi,
adatváltozás bejelentési, nyilvántartási
és adatszolgáltatási kötelezettsége*

13. § A természetes személy és a jogi személy a névjegyzékben nyilvántartott adataiban bekövetkezett változásokat a változástól számított 15 napon belül köteles bejelenteni a Minisztériumnak.

14. § (1) A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) köteles évente, folyamatos sorszámozással ellátott nyilvántartást vezetni a lefolytatott közvetítői eljárásokról.

(2) A nyilvántartásnak tartalmaznia kell

- a) a közvetítői eljárás megindításának az időpontját,
- b) a felek nevét (elnevezését), lakcímét (székhelyét), a vita jellegét,
- c) a közvetítői eljárás eredményessége esetén a megállapodás aláírásának és a közvetítői eljárás eredménytelensége esetén a közvetítői eljárás befejezésének időpontját,
- d) annak feltüntetését, hogy az eljárásban jogi képviselő (meghatalmazott) részt vett-e, jogi képviselő részvétele esetén nevét, elérhetőségi címét, és
- e) az eljárásban felszámított díj és költségek összegét.

15. § A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) minden tárgyévet követő év január 31. napjáig köteles adatszolgáltatást teljesíteni a Minisztérium részére a tárgyévben lefolytatott közvetítői eljárások, az eljárások során létrejött megállapodások számáról, az eredménytelenül zárult eljárások számáról (az ok megjelölésével) és a vita jellegéről.

16. § Ha a Minisztérium a hivatalból indított vizsgálata során az adatváltozás bejelentésével, a nyilvántartás vezetésével vagy az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésével összefüggő hiányosságokat állapít meg, 30 napos határidő tűzésével felhívja az érintettet a hiányok pótlására. A határidő egy esetben 30 nappal meghosszabbítható.

III. Fejezet

A KÖZVETÍTŐI MŰKÖDÉS ELLENŐRZÉSE

A vizsgálat lefolytatása

17. § (1) A Minisztérium jogosult hivatalból vagy a közvetítői eljárásban érintettek (a felek, a szakértő, a közvetítői eljárásban meghallgatott más harmadik személy) kezdeményezése alapján a névjegyzékbe felvett természetes személynek és a jogi személynek (e fejezetben a továbbiak-

ban: közvetítő) a közvetítéshez kapcsolódó működése rendszeres és eseti ellenőrzésére.

(2) A vizsgálat megkezdéséről a közvetítőt a Minisztérium írásban értesíti. Ha a vizsgálat bejelentés alapján indul, a Minisztérium értesítésével megküldi a bejelentést tartalmazó irat másolatát is, és felhívja a közvetítőt 30 napos határidővel igazoló jelentés benyújtására. A határidő kérelemre egy alkalommal további 30 nappal meghosszabbítható.

(3) Az igazoló jelentés benyújtásának elmulasztása nem akadályozza az eljárás lefolytatását.

18. § (1) A vizsgálatot a Minisztérium részéről a Szervezeti és Működési Szabályzatában meghatározott alkalmazottja (a továbbiakban: vizsgálóbiztos) folytatja le.

(2) Vizsgálóbiztosként nem járhat el az a személy,

- a) aki közvetítőként sem járhatott volna el [25. § (1)],
- b) aki az eljárás alá vont közvetítőt foglalkoztató jogi személy alkalmazottja, vagy vezetője, vagy az őt foglalkoztató jogi személy a közvetítőt foglalkoztató jogi személlyel vagy az érintett felek bármelyikével összefonódásban lévő szervezet (Ptk. 685/B. §), továbbá

c) az eljárás alá vont közvetítőnek (jogi személy esetében a nevében eljáró tagjának vagy alkalmazotjának és vezetőjének) a hozzátartozója [Ptk. 685. § b) pont].

(3) A vizsgálóbiztos haladéktalanul köteles bejelenteni, ha vele szemben kizáró ok áll fenn.

19. § (1) A bejelentésre indult eljárásban a vizsgálat során a közvetítőt (jogi személy esetében a jogi személy nevében közvetítőként eljáró alkalmazottat) és szükség szerint a jogi személy vezetőjét személyesen meg kell hallgatni. A hivatalból indult vizsgálat során a közvetítő kérelmére a személyes meghallgatás lehetőségét biztosítani kell.

(2) A vizsgálóbiztos a személyes meghallgatásról jegyzőkönyvet vesz fel, amelyet a közvetítő, a vizsgálóbiztos és a jegyzőkönyvvezető ír alá.

(3) A vizsgálat során a közvetítőnek joga van a képviselőre. A közvetítő és jogi képviselője az iratokba bármikor betekinthet.

(4) Ha a közvetítő a személyes meghallgatáson nem vesz részt, és távolmaradását nem menti ki, a vizsgálóbiztos az eljárást lefolytatja. Ha a közvetítő a távolmaradását kimentti, a vizsgálóbiztos új időpontot tűz ki, és erről a közvetítőt írásban értesíti. Ha a közvetítő a megismételt személyes meghallgatáson — függetlenül attól, hogy távolmaradását kimentette-e — nem vesz részt, a vizsgálóbiztos az eljárást lefolytatja.

20. § (1) A vizsgálóbiztos a vizsgálat befejezését követően az ügyet előterjeszti döntésre az igazságügy-miniszternek.

(2) Ha a vizsgálat során kötelezettségszegés megállapítására nem került sor, az igazságügy-miniszter az eljárást megszünteti.

(3) Ha a vizsgálat során megállapítást nyer, hogy a közvetítő a törvényben meghatározott kötelezettségeit megszegte, vagy azoknak nem tett eleget, az igazságügy-miniszter figyelmezteti a közvetítőt a törvényes rendelkezések betartására.

(4) Ha a közvetítő a törvényben meghatározott kötelezettségeit ismételten vagy súlyosan megszegi, vagy annak a figyelmeztetés ellenére nem tesz eleget, az igazságügy-miniszter a közvetítőt törli a névjegyzékből.

21. § Ha az igazságügy-miniszter határozatával a jogi személyt törli a névjegyzékből, a Minisztérium tájékoztatja a jogi személy alkalmazottjaként közvetítői tevékenységet folytató, a vizsgálattal nem érintett természetes személyt, hogy a jogi személy törlését követően csak akkor szerepelhet a névjegyzékben és folytathatja közvetítői tevékenységét, ha a Minisztériumnak 30 napon belül bejelenti, hogy

- a) működését hol vagy mely szervezet tagjaként, alkalmazottjaként, vagy
- b) természetes személyként kívánja-e folytatni, vagy
- c) kéri a tevékenység szüneteltetését.

Jogorvoslat

22. § (1) Az igazságügy-miniszter a névjegyzékbe való felvételtől, a felvételi kérelem elutasításáról, a változások átvezetéséről a kérelem benyújtásától, továbbá a Minisztérium által lefolytatott vizsgálat során a 20. § (1) bekezdése szerinti előterjesztéstől számított 30 napon belül határozattal dönt. A határidő egy ízben 30 nappal meghosszabbítható.

(2) Az (1) bekezdés alapján hozott határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, de a természetes személy vagy a jogi személy a határozat felülvizsgálatát — a felvételtől, továbbá ha a törlést a természetes személy vagy jogi személy kérte, a törléstről szóló határozat kivételével — a kézhezvételtől számított 30 napon belül kérheti a bíróságtól. A bíróság a kérelemről nemperes eljárásban határoz. Ha a törvényből vagy az eljárás nemperes jellegéből más nem következik, a bíróság eljárásában a Pp. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(3) A (2) bekezdés szerinti kérelem elbírálása a Fővárosi Bíróság hatáskörébe tartozik. A bíróság az ügyben a kérelem benyújtásától számított 60 napon belül határoz. A bíróság a jogszabálysértő határozatot hatályon kívül helyezi és szükség esetén új eljárás lefolytatását rendeli el.

IV. Fejezet

A KÖZVETÍTŐI ELJÁRÁS

A közvetítő felkérése

23. § (1) A felek közös megegyezés alapján az általuk választott természetes személy vagy jogi személy közvetítőként történő felkérését írásban kezdeményezhetik. A felek — ha annak igénye felmerül — egyidejűleg több természetes személy vagy jogi személy felkérését is kezdeményezhetik.

(2) A jogi személy a felkérésről értesíti az ügyben közvetítőként eljáró alkalmazottját.

(3) A felkérésnek tartalmaznia kell:

- a) a felek nevét, elnevezését, lakhelyét vagy székhelyét, tartózkodási helyét,
- b) a közvetítésre felkért természetes személy nevét vagy a jogi személy megnevezését,
- c) ha a felet meghatalmazott képviseli, a meghatalmazott nevét, címét,
- d) a vita tárgyát, és
- e) a felek által az eljárás során használni kívánt idegen nyelvet.

(4) A felkérésben a feleknek nyilatkozniuk kell arról, hogy közös megegyezésük alapján a közöttük fennálló vitás ügy megoldását közvetítői eljárás keretében kívánják rendezni.

24. § (1) A természetes személy, továbbá a jogi személy nevében eljáró alkalmazott — a jogi személy vezetőjével egyeztetve — a kérelem kézhezvételét követő 8 napon belül köteles írásban nyilatkozni arról, hogy a felkérést elfogadja-e. Ha a felek által felkért természetes személy, továbbá a jogi személy nevében eljáró alkalmazott a felkérést elfogadja, a közvetítői eljárás lefolytatására, mint közvetítő, ő jogosult.

(2) A közvetítő a felkérést a 25. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti összeférhetetlenség esetén köteles visszautasítani, egyéb akadályoztatás esetén pedig visszautasíthatja.

Összeférhetetlenség

25. § (1) A közvetítő nem járhat el, ha

- a) valamelyik felet képviseli,
- b) a felek bármelyikének a Ptk. 685. § b) pontja szerinti hozzátartozója,
- c) ha az őt foglalkoztató jogi személy a felek bármelyikével összefonódásban lévő szervezet (Ptk. 685/B. §),
- d) a felek bármelyikével munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, továbbá tagsági viszonyban áll,
- e) az ügyben egyébként érdekelt, elfogult.

(2) A közvetítő köteles a feleket tájékoztatni arról a tényről, ha a felek bármelyikét a felkérést megelőző öt éven belül képviselte, vagy ha a felek bármelyikével munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, továbbá tagsági viszonyban állt a felkérést megelőző öt éven belül. Ha a felek a tájékoztatás alapján másként nem állapodnak meg, az ügyben a közvetítő nem járhat el.

(3) A felek ellenkező megállapodása hiányában az a személy, aki közvetítőként, a felek képviselőjeként vagy szakértőként részt vett a közvetítői eljárásban, továbbá tevékenységét szüneteltető közvetítő, abban a jogvitában, amely a közvetítői eljárás tárgya volt, vagy az annak alapjául szolgáló vagy az azzal összefüggő szerződésből, egyéb jogviszonyból keletkezett, nem járhat el

- a) választottbíróként,
- b) valamelyik fél képviselőjeként, vagy
- c) szakértőként.

Titoktartási kötelezettség

26. § (1) A közvetítőt — ha törvény másként nem rendelkezik — titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tény és adatot illetően, amelyről a közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást.

(2) A közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll.

A közvetítő díjazása

27. § (1) A közvetítő tevékenységéért díj jár és igényt tarthat a felmerült és igazolt költségei megtérítésére, továbbá a díj és költségek előlegezésére is.

(2) Az egyes ügyekben felszámítandó díj összegében a természetes személy vagy jogi személy és a felek szabadon állapodnak meg.

A közvetítői eljárás megindítása

28. § (1) Ha a közvetítő elfogadta a felkérést, a 24. § (1) bekezdése szerinti, a felekhez intézett elfogadó nyilatkozatában meghívja a feleket az első közvetítői megbeszélésre és tájékoztatja őket a képviselet lehetőségéről.

(2) A feleket meghatalmazás alapján nagykorú, cselekvőképes személy vagy jogi képviselő képviselheti. A feleknek, jogi személy fél esetében pedig a képviseletére feljogosított személynek az első közvetítői megbeszélésen és a megállapodás megkötésekor és aláírásakor személyesen, együttesen meg kell jelenniük.

(3) A közvetítő a közvetítői megbeszélést a névjegyzékben a közvetítői tevékenység folytatására megjelölt helyiségben vagy más, a felek számára elfogadható helyen tartja.

29. § Ha a felek bármelyike az első közvetítői megbeszélésen személyesen nem jelenik meg, a közvetítő a közvetítői eljárást nem indítja meg.

30. § (1) A közvetítő az első közvetítői megbeszélésen tájékoztatja a feleket

- a) a közvetítés alapelveiről, a közvetítői megbeszélés főbb szakaszairól,
- b) a hatékony megegyezési lehetőségek feltárásához vezető folyamatról,
- c) az eljárás költségeiről,
- d) a személyét és az eljárásba szükség szerint bevont szakértőt terhelő titoktartási kötelezettségről,
- e) arról a lehetőségről, hogy a felek a személyüket terhelő titoktartási kötelezettségről külön megállapodhatnak,
- f) arról a tényről, hogy mint közvetítő az ügyben — ha azt az ügy jellege megkívánja — csak az ügühöz kapcsolódó joganyagot, szakmai tényeket ismertetheti,
- g) a 32. § (4) és a 35. § (3) bekezdésében foglaltakról.

(2) Ha az első közvetítői megbeszélésen a felek változatlanul kérik a közvetítői eljárás lefolytatását, ezt a tényt a mindkét fél és a közvetítő aláírását tartalmazó írásos nyilatkozatban rögzítik. A nyilatkozatban a felek és a közvetítő megállapodnak az eljárás során felmerülő költségek, díjak előlegezésének és megfizetésének módjáról, ideértve az elállás és megszüntetés eseteit is, továbbá a felek megállapodhatnak a személyüket terhelő titoktartási kötelezettségről és az általuk szükségesnek tartott egyéb kérdésekről.

(3) Külön megállapodás hiányában a fél az eljárásban való részvételével felmerült költségeit (pl. utazás), valamint az általa meghallgatni kért személy költségeit maga viseli. A közvetítő közvetítői díját és költségeit, továbbá a szakértő díját és költségeit — eltérő megállapodás hiányában — a felek egymás között egyenlő arányban viselik.

31. § (1) A 30. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozat aláírásával a közvetítői eljárás megindul.

(2) A közvetítői eljárás megindítása az elévülést megszakítja. A közvetítői eljárás eredményes befejezése után az elévülésre a Ptk. 327. §-a (1) és (2) bekezdésében, a közvetítői eljárás eredménytelensége esetén a Ptk. 326. §-a (2) bekezdésében foglaltak irányadóak.

A közvetítői eljárás lefolytatása

32. § (1) A közvetítői eljárásban a közvetítő a feleket részletesen meghallgatja, biztosítva, hogy a felek egyenlő elbánásban részesüljenek. Ennek során a felek kifejtetik érdekeik alapján kialakított álláspontjukat és a rendelkezésükre álló iratokat is bemutatathatják.

(2) Az első közvetítői megbeszélést követő egyes megbeszéléseken a feleknek — ha másként nem állapodnak meg — személyesen is jelen kell lenniük.

(3) A felek megállapodásától függően a közvetítő a közvetítői eljárást a felek együttes jelenlétében vagy külön-külön tartott megbeszélések formájában egyaránt lefolytathatja.

(4) A közvetítő az egyik féltől kapott tájékoztatást közölheti a másik féllel annak érdekében, hogy a másik fél ennek figyelembevételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó fél nyilatkozata szerint a tájékoztatás nem hozható a másik fél tudomására.

A szakértő részvétele a közvetítői eljárásban

33. § (1) A közvetítő a felek egyetértésével szakértőt vehet igénybe. Szakértőként bárki eljárhat, aki valamely kérdésben kellő szakértelemmel rendelkezik, és akinek a személyében a felek megegyeznek. A szakértőre a közvetítő összeférhetetlenségére és a titoktartási kötelezettségére vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

(2) A szakértő a felkérés kézhezvételétől számított 8 napon belül írásban értesíti a közvetítőt a felkérés elfogadásáról vagy visszautasításáról, és a felkérés elfogadása esetén arról is nyilatkozik, hogy az ügyben érdektelen, illetve nem elfogult.

(3) A szakértő a szakértői véleményt a rendelkezésére bocsátott iratok alapján a felkérés kézhezvételétől számított 30 napon belül írásban terjeszti elő. A határidő a felek egyetértésével egy alkalommal meghosszabbítható. A felek megállapodásától függően a szakértő a közvetítői megbeszélésen személyesen is részt vehet.

(4) A szakértő tevékenységéért szakértői díj és költségterítés jár.

Más harmadik személy részvétele a közvetítői eljárásban

34. § A közvetítő a felek kérésére a közvetítői eljárásban a vitás ügy körülményeiről tudomással bíró más személyeket is meghallgathat.

A közvetítői eljárás befejezése

35. § (1) A közvetítői eljárás befejeződik

- a) a megállapodás aláírásának napjával,
- b) azon a napon, amelyen az egyik fél közli a másik féllel és a közvetítővel, hogy a közvetítői eljárást befejezettnek tekinti,
- c) azon a napon, amelyen a felek egybehangzóan kijelentik a közvetítő előtt, hogy kérik a közvetítői eljárás befejezését, vagy
- d) a felek eltérő megállapodása hiányában a nyilatkozat aláírásának napjától számított négy hónap elteltével.

(2) A közvetítő a felek együttes jelenlétében megkötött megállapodást a közvetítői eljárás lefolytatására választott nyelven írásba foglalja, és a megállapodást tartalmazó okiratot

a feleknek átadja. A megállapodást a közvetítő és az együttesen, személyesen jelen lévő felek aláírásukkal látják el.

(3) Ha a közvetítői eljárásban jogtanácsos, közjegyző vagy ügyvéd vett részt közvetítőként, az eljárás során létrejött, írásba foglalt megállapodás alapján joghatás kiváltására alkalmas okiratot nem készíthet és a közvetítő jogtanácsosként vagy ügyvédként annak ellenjegyzésére sem jogosult.

(4) Ha a megállapodásban névcseré, hibás név- vagy száméírás, számítási hiba vagy más hasonló elírás történt, a felek együttes kérelme alapján a közvetítő — a kérelem kézhezvételét követő — 15 napon belül kijavítja a megállapodást.

36. § (1) A közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy a vitás ügyben igényüket bírósági vagy választottbírói eljárás keretében érvényesítsék.

(2) Ha törvény másként nem rendelkezik és a felek másként nem állapodtak meg, a közvetítői eljárás befejezését követően indult bírósági vagy választottbírói eljárásban a felek nem hivatkozhatnak

a) a másik fél által, a vita lehetséges megoldásával összefüggésben a közvetítői eljárásban kifejtett álláspont-ra, javaslatra, és

b) a másik félnek a közvetítői eljárásban tett elismerő, joglemondó nyilatkozatára.

37. § (1) A közvetítői eljárás befejezésével egyidejűleg a közvetítő a felekkel elszámol.

(2) A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) a díj és költségek megfizetését (előlegezését), ha számlaadásra kötelezett, számla, ha számlaadásra nem kötelezett, átvételi elismervény kiállításával igazolja.

38. § (1) A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) a közvetítői eljárás megindítását igazoló nyilatkozatot, a létrejött megállapodást, vagy az eredménytelenül zárult eljárásról (az ok megjelölésével) készített feljegyzést az eljárás befejezését követő 10 évig köteles megőrizni.

(2) A felek költségére — kérelmük alapján — a közvetítő az őrzési idő alatt az iratokról egyszerű másolatot adhat ki.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés és átmeneti rendelkezések

39. § Ez a törvény a kihirdetését követő 90. napon lép hatályba.

Felhatalmazások

40. § Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg

a) a közvetítői igazolvány kiadására vonatkozó szabályokat, valamint az igazolvány tartalmi elemeit és formai kellékeit,

b) a névjegyzék vezetésének részletes szabályait.

Módosuló jogszabályok

41. § (1) A Pp. 80. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Ha a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére a megállapodással rendezett jogvita tárgyában a megállapodást megkötő felek bármelyike a bírósághoz fordul, a pert indító fél a per eldöntésére való tekintet nélkül kötelezhető a perben felmerült valamennyi költség megfizetésére. A perköltségviselés általános szabályai irányadóak, ha a felperes kizárólag a megállapodásban foglaltak iránt, annak nem teljesítése miatt indít pert.”

(2) A Pp. 121. §-ának (1) bekezdése a következő f) ponttal egészül ki:

(A pert keresetlevéllel kell megindítani; a keresetlevélben fel kell tüntetni)

„f) a felek közötti jogvitában közvetítői eljárás volt-e folyamatban.”

(3) A Pp. 170. §-ának (1) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:

(A tanúvallomást megtagadhatja:)

„d) a jogvitával érintett ügyben lefolytatott közvetítői eljárásban eljáró közvetítő, szakértő.”

42. § A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 7. §-ának (3) bekezdése a következő c) ponttal egészül ki:

[A 24/A. §-ban foglaltakon kívül nem esik az (1) bekezdés tilalma alá]

„c) külön törvényben szabályozott közvetítői eljárásban folytatott közvetítői tevékenység.”

43. § Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 5. §-ának (3) bekezdése a következő g) ponttal egészül ki:

[Az ügyvéd az (1) bekezdésben felsoroltakon kívül elláthatja a következő tevékenységeket is:]

„g) külön törvényben szabályozott közvetítői eljárásban folytatott közvetítői tevékenység.”

44. § A törvény hatálybalépését követő két év elteltével a közvetítői működés gyakorlati tapasztalatairól, a bevezetésének hatásairól, a közvetítői tanfolyam szükségességéről készült hatástanulmány megállapításait tartalmazó jelentést a Kormánynak az Országgyűléshez kell benyújtania.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2002. évi LVI. törvény

a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási rendszeréről szóló 1992. évi LXXXIX. törvény módosításáról*

Az Országgyűlés a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatással folyamatban lévő beruházásai közbeszerzési eljárásainak szabályszerű lezárása érdekében az alábbi törvényt alkotja:

1. § A helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási rendszeréről szóló 1992. évi LXXXIX. törvény (a továbbiakban: Cct.) 11. §-a az alábbi (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A belügyminiszter a 11. § (4) bekezdése szerinti határidőt a közbeszerzési eljárás elhúzódása esetén — kérelemre — legfeljebb a határidő lejártát követő évi új induló céltámogatásokról szóló első kormányközlemény közzétételének határidejét megelőző 30. napig meghosszabbíthatja.”

2. § A Cct. 14. § (1) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[14. § (1) Ha az önkormányzat ugyanazon műszaki tartalmú beruházáshoz címzett és céltámogatásban is részesül, az egyik támogatásra való jogosultságát elveszíti és választása szerint az egyik támogatásról haladéktalanul le kell mondania. Az önkormányzat a központi támogatásra való jogosultságot elveszíti, ha]

„b) a támogatásra jogosultság kihirdetésétől számított tizenkét hónapon belül — a 11. § (5) bekezdése, a 12/A. § és a 21/B. § (1) bekezdésében foglaltak kivételével — nem kezdi meg a kivitelezést,”

3. § A Cct. 14. § (4) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(4) Ha az önkormányzat]

„c) a támogatásra jogosultság kihirdetésétől számított tizenkét hónapon belül — a 11. § (5) bekezdése, a 12/A. § és a 21/B. § (1) bekezdésében foglaltak kivételével — nem kezdi meg a kivitelezést,”

4. § Ez a törvény a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba; rendelkezéseit a 2001. évben indult beruházásokra is alkalmazni kell.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

* A törvényt az Országgyűlés a 2002. december 10-i ülésnapján fogadta el.

2002. évi LVII. törvény

az Országos Rádió és Televízió Testület 2003. évi költségvetéséről*

1. § (1) Az Országgyűlés a rádiózásról és a televíziózásról szóló, módosított 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 32. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, az Országos Rádió és Televízió Testület (a továbbiakban: ORTT) 2003. évi költségvetésének

a) kiadási főösszegét 831,552 M Ft-ban, azaz nyolcszázharmincegy millió-öttszázötvenkettőezer forintban,

b) bevételi főösszegét 831,552 M Ft-ban, azaz nyolcszázharmincegy millió-öttszázötvenkettőezer forintban,

c) az ORTT költségvetésén kívüli, ORTT kezelésű 2003. évi kiadási előirányzata 9 025,536 M Ft, azaz kilencmilliárd-huszonöt millió-öttszázharminc ezer forintban,

d) az ORTT költségvetésén kívüli, ORTT kezelésű 2003. évi bevételi előirányzata 9 025,536 M Ft, azaz kilencmilliárd-huszonöt millió-öttszázharminc ezer forintban állapítja meg.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjában megállapított kiadási főösszeg, valamint a c) pontban megállapított költségvetésén kívüli kiadási előirányzat részletezését e törvény 1. számú melléklete, az (1) bekezdés b) pontjában megállapított bevételi főösszeg, valamint a d) pontban megállapított költségvetésén kívüli bevételi előirányzat részletezését e törvény 2. számú melléklete tartalmazza.

* A törvényt az Országgyűlés a 2002. december 10-i ülésnapján fogadta el.

2. § Az ORTT felhatalmazást kap arra, hogy az 1. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott bevételi főösszegeken belül indokolt esetben az időarányos finanszírozástól eltérjen.

3. § Az ORTT a 2003. évi költségvetésének végrehajtásáról az Rtv. 32. § (3) bekezdése szerint beszámolót készít, melyet az Rtv. 77. §-ának (6) bekezdése szerinti — a Műsorszolgáltatási Alap 2003. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló beszámolót tartalmazó — melléklettel együtt 2004. május 31-ig terjeszt az Országgyűlés elé.

4. § (1) Az Országgyűlés az Rtv. 32. §-ában és a 77. § (6) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az ORTT költségvetésének mellékleteként jóváhagyja a Műsorszolgáltatási Alap költségvetését (3. számú melléklet).

(2) Az Országgyűlés a Műsorszolgáltatási Alap 2003. évi költségvetésének

a) kiadási főösszegét 28 264 M Ft-ban, azaz huszonnyolcmillárd-kettőszázhatvannégymillió forintban,

b) bevételi főösszegét 28 264 M Ft-ban, azaz huszonnyolcmillárd-kettőszázhatvannégymillió forintban állapítja meg.

5. § Az ORTT jogosult az ezen törvényben jóváhagyott költségvetések kiadási előirányzatai közötti átcsoportosításra.

6. § Az ORTT költségvetésén kívüli bevételi és kiadási előirányzatainak kezelésére a Magyar Államkincstár elkülönített bankszámlát nyit 2003. január 1-jétől.

7. § Ez a törvény 2003. január 1-jén lép hatályba.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

1. számú melléklet a 2002. évi LVII. törvényhez

Az Országos Rádió és Televízió Testület 2003. évi költségvetésének kiadási oldala

Előirányzat száma	Előirányzat neve	Előirányzat összege M Ft-ban
1.	Személyi juttatások	486,890
2.	Munkaadókat terhelő járulékok	157,200
3.	Dologi kiadások	187,462
4.	Felhalmozási kiadások	0
Összesen:		831,552

Költségvetésen kívüli ORTT kezelésű 2003. évi kiadási előirányzat

Előirányzat száma	Előirányzat neve	Előirányzat összege M Ft-ban
1.	Műsorszolgáltatási díj	7 132,972
2.	Pályázati díj	87,457
3.	ÁFA	1 805,107
Összesen:		9 025,536

2. számú melléklet a 2002. évi LVII. törvényhez**Az Országos Rádió és Televízió Testület 2003. évi költségvetésének bevételi oldala**

Előirányzat száma	Előirányzat neve	Előirányzat összege M Ft-ban
1.	Fix összegű költségvetési támogatás	831,552
Összesen:		831,552

Költségvetésen kívüli ORTT kezelésű 2003. évi bevételi előirányzat

Előirányzat száma	Előirányzat neve	Előirányzat összege M Ft-ban
1.	Műsorszolgáltatási díj	7 132,972
2.	Pályázati díj	87,457
3.	ÁFA	1 805,107
Összesen:		9 025,536

3. számú melléklet a 2002. évi LVII. törvényhez

				2003. év		
Kiemelt előirányzat		Kiemelt előirányzat		Kiemelt előirányzat		
Előirányzat		Előirányzat		Előirányzat		
I.		KIADÁSOK		28 264		
	1.	Továbbutalandó üzemeltetési díj			19 541	
		1.1.	Magyar Televízió Rt.			8 316
		1.2.	Magyar Rádió Rt.			5 821
		1.3.	Duna Televízió Rt.			4 989
		1.4.	ORTT			208
		1.5.	Közalapítványok összesen			208
	2.	Céltámogatások			3 197	
		2.1.	Közszolgálati műsorszámok támogatása			1 247

				2003. év		
Kiemelt előirányzat		Kiemelt előirányzat		Kiemelt előirányzat		
Előirányzat		Előirányzat		Előirányzat		
	2.2.	Közzszolgálati műsorok támogatása				450
	2.3.	Műsorszórás és -elosztás fejlesztése				1 280
	2.4.	Nem nyereségérdekelte műsorszolgáltatók támogatása				110
	2.5.	Közműsor-szolgáltatók támogatása				110
3.		Továbbutalandó műsorszolgáltatási díj		2 583		
	3.1.	Magyar Televízió Rt.				986
	3.2.	Duna Televízió Rt.				423
	3.3.	Magyar Rádió Rt.				1 175
4.		Kiegészítő támogatások		790		
	4.1.	ORTT				624
	4.2.	Közalapítványok összesen				166
5.		Igazgatóság		969		
	5.1.	Személyi juttatások				372
	5.2.	Munkaadót terhelő járulékok				109
	5.3.	Dologi kiadások				263
	5.4.	Felhalmozási kiadások				225
6.		Szerzői jogdíjak		175		
7.		Pályázatok bírálatának költségei		64		
8.		Frekvencia pályáztatással összefüggő költségek		35		
9.		Az ORTT-t terhelő, műsorszolgáltatók által be nem fizetett áfa		285		
10.		Céltartalékolás a következő évekre		459		
11.		Monitoring szolgálat, panaszbizottság, döntés-előkészítés		166		

				2003. év		
Kiemelt előirányzat		Kiemelt előirányzat		Kiemelt előirányzat		
Előirányzat		Előirányzat		Előirányzat		
II.		BEVÉTELEK		28 264		
	1.	Üzemeltetési díj pótlása			20 789	
	2.	Műsorszolgáltatási díj			7 133	
	2.1.	MTM-SBS Televízió Rt.				1 409
	2.2.	Magyar RTL Televízió Rt.				1 280
	2.3.	Országos Kereskedelmi Rádió Rt.				1 175

			2003. év		
Kiemelt előirányzat			Kiemelt előirányzat		
Előirányzat			Előirányzat		
	2.4.	Sláger jogosultság			2 370
	2.5.	Nem országos műsorszolgáltatási jogosultságok			900
	3.	Pályázati díjak		87	
	4.	Kötbér, kártérítés, bírság		0	
	5.	Önkéntes befizetések		0	
	6.	Egyéb bevételek		256	

A Kormány rendeletei

A Kormány 258/2002. (XII. 17.) Korm. rendelete

a hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központról szóló 119/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet módosításáról

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 42. §-a szerinti felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

(1) A hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központról szóló 119/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-ának *a*), *c*), *d*), *e*), *i*), *j*), *k*) és *l*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(*E rendelet alkalmazásában*)

„*a*) felsőoktatási intézmény: a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 1. számú mellékletében felsorolt intézmények és az akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzést folytató szakközépiskola,”

„*c*) *jogosultsági idő*: az a hónapokban kifejezett, a hiteligénylési időn belüli időszakok összessége, amelyre nézve a hitelfelvevő ténylegesen hallgatói hitelben részesülhet;

d) *hiteligénylési idő*: az a hónapokban kifejezett időszak, amelyen belül — az e rendeletben foglalt feltételek fennállása esetén — a hitelfelvevő kérheti a hallgatói hitel rendelkezésre bocsátását;

e) *hitel futamideje*: a hallgatói hitel első folyósításának napjától számított, a kölcsön és kamata visszafizetéséig tartó időtartam,”

„*i*) *tanulmányi hónap*: a tanulmányi féléven belül minden olyan naptári hónap, amelynek során a hallgatói hitel jogosultja valamely, az Ftv. által meghatározott képzési formában felsőfokú akkreditált iskolai rendszerű szakképzésben, felsőoktatási intézmény által folytatott akkreditált főiskolai és egyetemi szintű alapképzésben, kiegészítő alapképzésben részt vevő beiratkozott hallgató vagy tanuló;

j) *minimálbér*: a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) megállapításáról szóló jogszabályban a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított, a teljes munkaidő teljesítése és havibér alkalmazása esetén kötelező legkisebb személyi alapbér összege;

k) *törlesztő részlet*: az e rendelet alapján meghatározott, a hitelfelvevő által a Diákhitel Központ Rt.-nek fizetendő összeg;

l) *törlesztési kötelezettség*: a hitelfelvevőnek a törlesztő részlet határidőben történő megfizetésére vonatkozó kötelezettsége,”

(2) Az R. 2. §-a a következő *m*) ponttal egészül ki:
(*E rendelet alkalmazásában*)

„*m*) *tanuló*: felsőoktatási intézménnyel kötött megállapodás alapján szervezett szakközépiskolában történő akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzésben részt vevő, a közoktatási törvény szerinti tanulói jogviszonnyal rendelkező személy.”

2. §

Az R. 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § (1) Hallgatói hitelre — egyéni hitelbírálat és kockázatértékelés nélkül — az a magyar állampolgár jogosult, aki

a) a felsőfokú akkreditált iskolai rendszerű szakképzésben, valamint felsőoktatási intézmény által folytatott akk-

reditált főiskolai és egyetemi szintű alapképzésben, kiegészítő alapképzésben vesz részt — államilag finanszírozott, illetőleg költségtérítéses — beiratkozott hallgatóként vagy tanulóként (a továbbiakban együtt: hallgató) az Ftv. által meghatározott képzési formákban;

b) a hallgatói hitel igénylésének időpontjában a 35. életévét még nem töltötte be;

c) akinek a hitel igénylésekor nincs érvényes hallgatói kölcsönszerződése a Diákhitel Központ Rt.-vel;

d) a hallgatói vagy tanulói jogviszonya (a továbbiakban együtt: hallgatói jogviszony) nem szünetel.

(2) Nem kaphat hallgatói hitelt az, akinek korábban kötött kölcsönszerződése megszűnt és hallgatói hitellel összefüggő tartozása van.”

3. §

Az R. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) A hallgatói hitelt tanulmányi félévénként legfeljebb 5 hónapra vonatkozóan, a felsőfokú akkreditált iskolai rendszerű szakképzés esetén a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott, egyetemi és főiskolai alapképzés esetén pedig legfeljebb a beiratkozás szerinti szak képesítési követelményében meghatározott képzési idő tanulmányi hónapokban kifejezett mértékének megfelelő időtartamra lehet felvenni.

(2) A hiteligénylési idő a jogosultsági idő a hallgatói jogviszony legfeljebb 20 tanulmányi hónapnak megfelelő időtartamú szüneteltetési lehetőségével meghosszabbítva, vagy kredit rendszerű képzés esetén az intézmény által meghatározott maximális képzési idő.

(3) A hiteligénylési idő a hitelfelvételt megelőzően már elvégzett tanulmányi félévnek számával csökken.

(4) Egy hallgató kizárólag egy érvényes kölcsönszerződéssel rendelkezhet. Amennyiben a hallgató több felsőoktatási intézményben, illetőleg karon vagy szakon, több — az e rendelet 3. § a) pontjában felsorolt — képzésben vesz részt, a jogosultsági időt a magasabb képzési szintű, illetve a hosszabb képzési idejű szak képesítési követelményében meghatározott képzési időtartam szerint kell megállapítani.

(5) A hiteligénylési időbe a hallgatói jogviszonynak a terhességi gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj (a továbbiakban: GYED), illetve a gyermekgondozási segély (a továbbiakban: GYES) folyósításának időtartama alatti szüneteltetése nem számít be.

(6) Amennyiben a felsőfokú akkreditált iskolai rendszerű szakképzéssel rendelkezők tanulmányaikat egyetemi vagy főiskolai alapképzésben folytatják, a jogosultsági idő az egyetemi és főiskolai alapképzés képesítési követelményében meghatározott képzési időtartamra módosul. A módosult jogosultsági idő csökken azon tanulmányi hónapok számával, amelyek alatt a hallgató hitelt vett fel.

(7) Amennyiben a hitelfelvevő az oklevél megszerzése után tanulmányait egy másik alapképzésben, vagy kiegészítő alapképzésben folytatja, az (1) bekezdés szerinti jogosultsági idő a másik alapképzésnek, illetőleg a kiegészítő alapképzésnek megfelelő alapszak képesítési követelményében meghatározott időtartamra módosul. A módosult jogosultsági idő csökken azon tanulmányi hónapok számával, amelyek alatt a hallgató hitelt vett fel.

(8) Az oklevél megszerzése előtti szakváltás esetén a jogosultsági idő az új szak képesítési követelményében meghatározott képzési időtartamra módosul. A módosult jogosultsági idő csökken azon tanulmányi hónapok számával, amelyek alatt a hallgató hitelt vett fel.”

4. §

Az R. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. § (1) A felvehető hallgatói hitel legkisebb összege a 2001/2002. tanévben havi 10 000 Ft-nak, legnagyobb összege havi 21 000 Ft-nak megfelelő összeg. A felvehető hallgatói hitel legkisebb összege a 2002/2003. tanévtől havi 10 000 Ft-nak, legnagyobb összege havi 25 000 Ft-nak megfelelő összeg. A hallgatói hitelt a hitelfelvevő — választása szerint — havonta részletekben vagy tanulmányi félévénként egy összegben veheti fel. A felvehető hallgatói hitel minimális és maximális összegét, illetőleg a köztes összegeket a Diákhitel Központ Rt. köteles a tanulmányi félév megkezdése előtt 7 nappal két országos napilapban, valamint hirdetményként a felsőoktatási intézményben közzétenni.

(2) A hitelfelvevők általános kamattámogatásban nem részesülnek, azonban e rendelet 16—17. §-ában meghatározott esetekben és feltételek mellett célzott kamattámogatásban vagy tartozás-elengedésben részesülnek.”

5. §

(1) Az R. 6. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az aktuális kamatmértéket a Diákhitel Központ Rt. köteles minden tanulmányi félév kezdetét megelőzően 7 nappal két országos napilapban, valamint hirdetményként a felsőoktatási intézményben közzétenni.”

(2) Az R. 6. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Az esedékessé vált, de meg nem fizetett kamat tőkésítésére évente kerül sor, amennyiben a tárgyévi, ténylegesen befizetett törlesztő részletek összege nem éri el a tárgyévben esedékes kamatösszeget. A tőkésítésre kerülő kamatösszeg számítása napi kamatszámítással történik. A napi kamat az adott napon fennálló, a befizetésekkel mó-

dosított tőketartozás állományra számított egy napra vetített kamat összegével azonos.”

6. §

Az R. 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„8. § A Diákhitel Központ Rt. üzletszabályzatában köteles a hallgatói hitel nyújtásának az általános szerződési feltételeit meghatározni úgy, hogy az legalább a következőket tartalmazza:

- a) a hallgatói hitel folyósításának mértéke és gyakorisága;
- b) a hallgatói hitel kamatozás és a kamat kiszámításának módja;
- c) a hallgatói hitel igénybevétele, törlesztésének és az előtörlesztés feltételei;
- d) a célzott kamattámogatás igénybevétele és a tartozás elengedése feltételei;
- e) a hitelfelvevő egyedi kérelme alapján nyújtott külön szolgáltatások díjai;
- f) a szerződés felmondásának esetei és jogkövetkezményei.”

7. §

Az R. 9. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„9. § A hitelfelvevő a kölcsönszerződésben hozzájárul ahhoz, hogy a Diákhitel Központ Rt., illetőleg a felsőoktatási intézmény az Ftv. 2. számú melléklete és a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 2. számú melléklete szerinti nyilvántartásában szereplő személyes adatokat a hallgatói hitel folyósításával és a törlesztésével kapcsolatban kezelje, törvényben vagy e rendeletben meghatározott szervezeteknek továbbítsa az adatvédelmi törvény vonatkozó rendelkezései mellett.”

8. §

Az R. 11. §-ának (3)—(5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A hitelfelvevő a tanulmányi félév során a tárgyév december 15-éig, illetőleg a tárgyév május 15-éig kezdeményezheti a hallgatói hitel felvételét, a hitel igényléséhez szükséges dokumentumok kitöltésével. A kölcsönszerződés nyomtatványaihoz a Diákhitel Központ Rt. által közleményben megjelölt helyeken lehet hozzájutni.

(4) A hitelfelvevő a kölcsönszerződést a Diákhitel Központ Rt. üzletszabályzatában meghatározott példányszámban tölti ki és írja alá. A hitelfelvevő a kitöltött és aláírt kölcsönszerződést a meghatározott mellékletekkel a Diákhitel Központ Rt. által közleményben megjelölt helyeken

— a szerződésben szereplő adatok alaki és formai ellenőrzését követően — a Diákhitel Központ Rt. részére leadja.

(5) A felsőoktatási intézmény a hitelfelvevők hallgatói jogviszonyával kapcsolatos adatokat a beiratkozott hallgatókról a Diákhitel Központ Rt. által megküldött adatokkal összeveti, majd ennek eredményét elektronikus információközléssel megküldi a Diákhitel Központ Rt. részére. Az adatok ellenőrzése után a hallgatói hitelösszegek folyósítása visszamenőlegesen — a tanulmányi félév kezdetére — elkezdődhet, illetőleg folytatódhat.”

9. §

Az R. 13. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A Diákhitel Központ Rt. a hallgatói hitel folyósítását banki utalással a hitelfelvevő számlájára teljesíti.”

10. §

Az R. 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„14. § (1) A hallgatói hitel törlesztésére és behajtására az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvényben (a továbbiakban: Art.) és e rendeletben meghatározott rendelkezések az irányadóak. A törlesztési kötelezettség kezdete a hallgatói jogviszony megszűnésének, legkésőbb azonban a hiteligénylési idő elteltének időpontját követő hónap első napja.

(2) A hallgatói hitel törlesztő részletének alapja — a (3) bekezdésben szabályozott esetet kivéve — a tárgyév megelőző második évben a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti

a) összevont adóalapba tartozó bevételnek azon része, amelyet az adóelőleg számításánál jövedelemként kell figyelembe venni;

b) külön adózó jövedelmek közül az adóbevallásban bevallott, illetőleg az adóbevallást helyettesítő munkáltatói elszámolásban elszámolt jövedelmek, kivéve a vagyonszármazásból származó jövedelmet és a vállalkozói adó-alapot.

(3) A törlesztésre kötelezett hitelfelvevő a törlesztés beálltának évében és az azt követő évben a törlesztési kötelezettség beállta évének első napján, illetve az azt követő év első napján alkalmazandó minimálbér tizenkétszeres összege után köteles megfizetni a törlesztést.

(4) Ha a hallgatói hitel hitelfelvevő által fizetendő törlesztő részletének éves alapja nem éri el a minimálbér tizenkétszeres összegét, vagy bármely ok miatt a Diákhitel Központ Rt. nem közli a törlesztő részlet összegét, akkor a törlesztő részlet alapjaként — ha e rendelet másképp nem rendelkezik és feltéve, hogy törlesztési kötelezettsége a hitelfelvevőnek fennáll — a tárgyév megelőző év októ-

ber 31-én alkalmazandó minimálbér tizenkétszeres összegét kell tekinteni.

(5) A hallgatói hitel tárgyévi havi törlesztő részletének mértéke a (2)–(4) bekezdések megfelelő alkalmazásával számított éves jövedelem 6 százaléka 1/12-ed része.

(6) A 6. § (4) bekezdésében előírt felülvizsgálat eredményétől függően a Diákhitel Központ Rt. a Kormány jóváhagyásával az (5) bekezdésben foglalt százalékban meghatározott mértéket naptári évenként legfeljebb egy százalékponttal megváltoztathatja, de 8%-nál magasabbra nem növelheti.

(7) Az állami adóhatóságnak az Art. 96/B. §-ának (1) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatását követően a Diákhitel Központ Rt. évente, minden év december 15-éig közli a hitelfelvevővel a következő naptári évre a havi törlesztő részlet összegét, abban az esetben is, ha a hitelfelvevő törlesztési kötelezettsége szünetel.

(8) A hitelfelvevő a törlesztő részletet minden hónap 5. napjáig köteles a Diákhitel Központ Rt. részére banki átutalással megfizetni, legalább a kölcsönszerződés (7. §) szerződésszámának egyidejű közlésével.

(9) A hitelfelvevő — a Diákhitel Központ Rt. által e célra rendszeresített nyomtatványon — kérelmet nyújthat be a Diákhitel Központ Rt.-hez törlesztési kötelezettség szüneteltetése iránt a terhességi gyermekágyi segélyre, a GYED-re, GYES-re való jogosultság, a rokkantsági nyugdíjra, baleseti rokkantsági nyugdíjra való jogosultság, a kötelező sorkatonai szolgálat, polgári szolgálat időszakának a (10) bekezdésre való tekintettel meghatározott részére.

(10) A törlesztési kötelezettség szünetelhet a (9) bekezdésben meghatározott jogcímek első napjára visszamenőlegesen, ha az nem korábbi időpont a kérelem benyújtása évének első napjánál. Amennyiben a meghatározott jogcím első napja ennél korábbi időpont, a törlesztés a kérelem benyújtása évének első napjától szünetelhet.

(11) A 16. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben a törlesztési kötelezettség szüneteltetése csak a célzott kamattámogatással együtt kérelmezhető. Ebben az esetben a Diákhitel Központ Rt. az Államháztartási Hivatalnak a célzott kamattámogatás tárgyában hozott határozatának jogerőre emelkedését követően hozza meg a (12) bekezdés szerinti döntését a törlesztési kötelezettség szüneteltetéséről. Az Államháztartási Hivatal jogerős, a kérelemnek helyt adó határozata alapján a Diákhitel Központ Rt. köteles a törlesztési kötelezettség szüneteltetését engedélyezni, egyéb esetben pedig akkor engedélyezi, ha a kérelem a (9)–(10), illetve (13) bekezdésekben foglalt feltételeknek megfelel.

(12) A hitelfelvevő a kérelem Diákhitel Központ Rt.-hez történő benyújtását követően a Diákhitel Központ Rt.-nek a törlesztési kötelezettség szüneteltetésének tárgyában hozott döntésében foglalt időpontig nem köteles az esedékessé vált törlesztő részleteket megfizetni. Ameny-

nyiben a Diákhitel Központ Rt. a hitelfelvevő kérelmét elutasítja, úgy kell tekinteni, hogy a hitelfelvevő késedelembe esik, és az elutasító döntés kézhezvételét követő második hónap 5. napjáig köteles a nem teljesített törlesztő részleteket a késedelem időszakára járó késedelmi kamattal megfizetni. Amennyiben a hitelfelvevő fizetési kötelezettségét nem teljesíti, a Diákhitel Központ Rt. jogosult a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondani. A Diákhitel Központ Rt. a törlesztési kötelezettség szüneteltetése iránti kérelmet elutasító döntésében közli a hitelfelvevővel az esetlegesen meg nem fizetett törlesztő részlet késedelmi kamattal növelt összegét. A Diákhitel Központ Rt. a kérelemnek helyt adó döntésében megjelöli a törlesztési kötelezettség szünetelésének várható utolsó napját is. A törlesztési kötelezettség szüneteltetésének engedélyezése esetén a Diákhitel Központ Rt. a törlesztési kötelezettség szüneteltetésének megkezdésére megjelölt első napjától számított időszakra jutó, befizetett törlesztéseket köteles visszautalni a hitelfelvevőnek az engedély kézhezvételétől számított 15 napon belül tett írásbeli kérelme alapján. Egyéb esetben e törlesztések túlfizetésnek minősülnek.

(13) A rokkantsági nyugdíjban, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő hitelfelvevő a törlesztési kötelezettség szüneteltetése iránti kérelméhez az említett nyugdíjat megállapító, jogerős határozatot, valamint a legutolsó nyugdíjfolyósítási csekkszelvényt köteles mellékelni.

(14) Amennyiben a törlesztési kötelezettség szüneteltetésének alapjául szolgáló, a (9) bekezdésben meghatározott körülmény megszűnik, illetőleg a Diákhitel Központ Rt. szüneteltetésének helyt adó döntésben meghatározott jogosultsági időben változás következik be, úgy a hitelfelvevő a megszűnést, illetve a változást követő 15 napon belül köteles azt — a Diákhitel Központ Rt. által az e célra rendszeresített nyomtatványon — bejelenteni és a törlesztést folytatni. A jogosultság megszűnésének hónapjára eső törlesztő részlet időarányos részét — az esedékes törlesztő részleten felül — a megszűnést követő hónap 5. napjáig kell megfizetni.

(15) Amennyiben a törlesztési kötelezettség alapjául szolgáló jogcím megváltozik, akkor a hitelfelvevő a (9) bekezdés szerinti nyomtatvány benyújtásával kérelmezheti a törlesztési kötelezettség szüneteltetését.

(16) A Diákhitel Központ Rt. minden év január 31-éig egyenlegértékesítőt küld a hitelfelvevők részére az előző év december 31-ei állapotnak megfelelően. Amennyiben a hitelfelvevő nem ért egyet az egyenlegértékesítő tartalmával, egyeztetést kezdeményezhet a Diákhitel Központ Rt.-vel.”

11. §

Az R. 15. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„15. § (1) A hitelfelvevő a Diákhitel Központ Rt. által megállapított törlesztő részleten felül bármikor, az általa

meghatározott összegben, az előtörlesztési cél megjelölésével törleszthet a Diákhitel Központ Rt. részére (előtörlesztés). A (3) bekezdésben foglalt esetet kivéve az előtörlesztés összege csökkenti a hitelfelvevő tőketartozását. Az önkéntes előtörlesztés elszámolásának időpontja a Diákhitel Központ Rt. számláján történő jóváírás napja. Az előtörlesztés a törlesztési kötelezettség teljesítése alól nem mentesít. A befizetett előtörlesztésekből a Diákhitel Központ Rt. kizárólag a 17. §-ban meghatározott záró elszámolás pozitív egyenlege után teljesít visszatérítést.

(2) Amennyiben a hitelfelvevő javára szóló befizetés — a törlesztő részlet kivételével — nem az előtörlesztésre vonatkozó szabályok szerint történik, illetőleg a befizetésből minden kétséget kizáróan nem ismerhető fel az, hogy a befizetést előtörlesztés címen teljesítették, a Diákhitel Központ Rt. az ilyen befizetést — figyelemmel a (3) bekezdésben foglaltakra is — túlfizetésként tartja nyilván.

(3) A Diákhitel Központ Rt. jogosult az előtörlesztésre szánt összegből, valamint a túlfizetésből a hitelfelvevővel szemben fennálló, lejárt követeléseit levonni. A levonást elsődlegesen a túlfizetésből kell teljesíteni. A Diákhitel Központ Rt. az előtörlesztésre szánt összegből a lejárt követelések levonása után fennmaradó összeget előtörlesztésként számolja el.

(4) A hitelfelvevő az egyenlegértékesítőben foglaltak alapján írásban rendelkezhet arról, hogy kimutatott túlfizetését előtörlesztésként számolja el a Diákhitel Központ Rt. A hitelfelvevő írásbeli rendelkezése alapján — a (2)—(3) bekezdésekben foglaltak figyelembevételével — a Diákhitel Központ Rt. a beadvány beérkezésének napjára hajtja végre az elszámolást.”

12. §

Az R. 16. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„16. § (1) A hitelfelvevő — a kölcsön futamidején belül — célzott és teljes kamattámogatásban részesül:

a) a terhességi gyermekágyi segély, a GYES/GYED folyósításának időszakának,

b) a kötelező sorkatonai szolgálat időszakának, és

c) a polgári szolgálat időszakának

a (2) bekezdésben meghatározott részében, ha célzott kamattámogatás iránti kérelmét — a Diákhitel Központ Rt. által az e célra rendszeresített nyomtatványon — benyújtja a Diákhitel Központ Rt.-hez és ahhoz csatolja az a) pont esetében a terhességi gyermekágyi segély és a GYED tekintetében az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, a GYES tekintetében az Államháztartási Hivatal, b) pont esetében a Honvédelmi Minisztérium, a c) pont esetében pedig a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium által meghatározott formában kiállított igazolást.

(2) A teljes és célzott kamattámogatás az (1) bekezdésben meghatározott jogcímek első napjára visszamenőlen engedélyezhető, ha az nem korábbi időpont a kérelem benyújtása évének első napjánál. Amennyiben a meghatározott jogcím első napja ennél korábbi időpont, a teljes és célzott kamattámogatásra való jogosultság első napja a kérelem benyújtása évének első napja.

(3) A célzott kamattámogatás anyagi fedezetét az (1) bekezdés a) pontja esetében az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, a b) pontja esetében a Honvédelmi Minisztérium, a c) pontja esetében pedig a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium költségvetésében kell biztosítani. A célzott kamattámogatás összegét a minisztérium, illetve az (1) bekezdés c) pontja esetében a területileg illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központ a hitelfelvevő Diákhitel Központ Rt.-nél vezetett hitelszámlájára utalja.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott okiratokat a Diákhitel Központ Rt. továbbítja az Államháztartási Hivatalhoz. A kamattámogatásról az Államháztartási Hivatal hoz határozatot, megjelölve az igényjogosultság kezdő és várható utolsó napját.

(5) Az Államháztartási Hivatal határozatáról írásban értesíti a Diákhitel Központ Rt.-t, a hitelfelvevőt, továbbá az (1) bekezdés a) pontjával az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumot, b) pontjával a Honvédelmi Minisztériumot, a c) pontjával összefüggő döntése esetén pedig az igazolást kiállító területileg illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központot.

(6) A célzott kamattámogatásra való jogosultság igazolására szolgáló dokumentum a törlesztési kötelezettség szüneteltetésére való jogosultság igazolására is szolgál.

(7) Ha a célzott kamattámogatás igénybevételének alapját képező jogcímnek a (4) bekezdés szerinti határozatban megjelölt időszakára tekintettel változás következik be, akkor azt a célzott kamattámogatást igénybevevő hitelfelvevőnek az (1) bekezdés szerinti jogosultság megszűnését, illetve meghosszabbítását követő 15 napon belül a Diákhitel Központ Rt.-hez írásban — a Diákhitel Központ Rt. által az erre a célra rendszeresített nyomtatványon — be kell jelentenie. A (4)—(5) bekezdésben foglaltakat ez esetben is megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy a jogosultsági időnek a (4) bekezdés szerinti határozatban megjelölt időpont előtti megszűnéséhez igazolást csatolni nem kell.

(8) Amennyiben a (4) bekezdés szerinti határozatban megjelölt, a célzott kamattámogatás alapjául szolgáló jogcím megváltozik, akkor a hitelfelvevőnek az (1) bekezdésben meghatározott okiratok benyújtásával kell a célzott kamattámogatást kérelmeznie.

(9) A célzott kamattámogatás jogosulatlan igénybevétele esetén, a hitelfelvevő az Államháztartási Hivatal jogerős határozata alapján a kamattámogatásnak az igénybevétel időpontjában érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő kamattal növelt összegét az érintett minisztérium, illetve

az (1) bekezdés c) pontja esetén a területileg illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központ számlájára köteles megfizetni.

(10) Nem számít jogosulatlan igénybevételnek az, ha a hitelfelvevő célzott kamattámogatásra való jogosultságának megszűnését a (7) bekezdésben meghatározott határidőn belül bejelenti, azonban a kamattámogatást folyósító minisztérium, illetve a területileg illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központ tovább folyósítja a Diákhitel Központ Rt.-nek a kamattámogatás összegét.”

13. §

Az R. 17. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„17. § (1) A hallgatói hitel törlesztésének befejezésekor — amikor a hitelfelvevő minden tartozását kamatokkal együtt megfizette — záró elszámolásra kerül sor. Amennyiben a Diákhitel Központ Rt. a hitelfelvevő egyenlegén túlfizetést számol el, a záró elszámolásban a túlfizetés összegéről a hitelfelvevőt értesíti, és a túlfizetés összegét a mindenkor érvényben lévő költségvetési törvényben meghatározott kamattal megnövelve a hitelfelvevő által megadott számlaszámra utalja.

(2) A Diákhitel Központ Rt. a kölcsönszerződés felmondása esetén is — az (1) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával — záró elszámolást készít.

(3) A kölcsönszerződés megszűnik és a hitelfelvevő teljes tartozása elengedésre kerül a következő esetekben:

a) ha a hitelfelvevő elérte a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló Tny. szerinti öregségi nyugdíjkorhatárt, függetlenül attól, hogy van-e személyi jövedelemadó köteles jövedelme,

b) a hitelfelvevő halálával.

(4) A határozatlan idejű kölcsönszerződést a hitelfelvevő 15 napos felmondási idővel felmondhatja. A felmondási idő elteltével a tartozás egy összegben esedékessé válik.

(5) A Diákhitel Központ Rt. az e rendeletben kifejezetten megjelölt eseteken túl csak a hitelfelvevő — üzletszabályzatban meghatározott — súlyos szerződésszegése esetén mondhatja fel a kölcsönszerződést.

(6) A Diákhitel Központ Rt. köteles a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben:

a) a hitelfelvevővel szembeni lejárt követelésének összege a hitelfelvevő tárgyévra előírt havi törlesztő részletének hatszorosa eléri vagy meghaladja, feltéve, hogy a hitelfelvevő e tartozását a Diákhitel Központ Rt. írásbeli felszólításában foglalt határidőben nem teljesíti,

b) a hitelfelvevő jogosulatlanul vette igénybe a hallgatói hitelt.

(7) A szerződés felmondása esetén a még meg nem fizetett teljes tartozás egy összegben esedékessé válik, és a Diákhitel Központ Rt. jogosult azt — az Art. rendelkezései szerint — behajtásra átadni az állami adóhatóságnak.”

14. §

(1) Az R. 19. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Diákhitel Központ Rt. a hallgatói hitelrendszer működtetésére és a hallgatói hitelek folyósítására jön létre. E célok elérése érdekében szükséges tevékenységeken kívül elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül adatbanki és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 2. számú mellékletének I/12. b) pontja szerinti ügynöki tevékenységet is folytathat az adatvédelmi jogszabályok figyelembevételével és a tulajdonosi jogok gyakorlásának jóváhagyásával.”

(2) Az R. 19. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A Diákhitel Központ Rt. nyilvántartást vezet, amely tartalmazza a hitelfelvevő személyazonosító adatait, a szerződésre, annak teljesítésére, a célzott kamattámogatásra vonatkozó adatokat, információkat, továbbá azokat az adatokat, amelyek nyilvántartását jogszabály kötelezővé vagy lehetővé teszi.”

15. §

Záró rendelkezések

(1) Ez a rendelet 2003. január 1. napján lép hatályba.

(2) E rendelet rendelkezéseit — a (3) bekezdésben foglalt eltéréssel — a hatálybalépést megelőzően kötött kölcsönszerződésekre is alkalmazni kell.

(3) Az R. e rendelet 13. §-ával megállapított 17. § (6) bekezdésének a) pontját a hatálybalépést követően megkötött kölcsönszerződésekre kell alkalmazni.

(4) Az első törlesztő részlet esedékességének legkorábbi időpontja az R. — e rendelet 10. §-ával megállapított — 14. §-ának (8) bekezdésében foglalt szabálytól eltérően 2003. január 31. napja.

(5) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti:

a) az R. 11. § (1) bekezdésének első mondata és 12. § (2) bekezdéséből az „— a hallgatói jogviszony igazolásával együtt —” szövegrész,

b) a hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központ-ról szóló 119/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 113/2002. (V. 15.) Korm. rendelet és 188/2002. (VIII. 29.) Korm. rendelet.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Kiss Elemér s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

A Kormány tagjainak rendeletei

A gazdasági és közlekedési miniszter 31/2002. (XII. 17.) GKM rendelete

a belföldi helyközi (távolsági) menetrend szerinti
autóbusz-közlekedés, valamint a nevelési-oktatási
intézmények által rendelt belföldi autóbusz
különjáratok legmagasabb díjairól szóló
39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelet módosításáról

Az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény 7. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — a következőket rendelem el:

1. §

A belföldi helyközi (távolsági) menetrend szerinti autóbusz-közlekedés, valamint a nevelési-oktatási intézmények által rendelt belföldi autóbusz különjáratok legmagasabb díjairól szóló 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-ának (4) és (6) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(4) Az utas díjmentesen legfeljebb 10 kg kézipoggyászt vihet magával az autóbuszba. Az autóbuszba bevitt, a kézipoggyásznál nagyobb tömegű vagy terjedelmű csomagok továbbításáért az útipoggyász fuvarozás díját kell megfizetni a 4. §-ban foglaltak szerint.”

„(6) Az e rendelet 1—3. számú mellékleteiben meghatározott díjak 12% általános forgalmi adót tartalmaznak.”

2. §

Az R. 1—3. számú melléklete helyébe e rendelet 1—3. számú melléklete lép.

3. §

Ez a rendelet 2003. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg a belföldi helyközi (távolsági) menetrend szerinti autóbusz-közlekedés, valamint a nevelési-oktatási intézmények által rendelt belföldi autóbusz különjáratok legmagasabb díjairól szóló 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelet módosítására kiadott 31/2000. (XII. 21.) és 48/2001. (XII. 22.) KöViM rendelet hatályát veszti.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

1. számú melléklet

a 31/2002. (XII. 17.) GKM rendelethez

[1. számú melléklet

a 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelethez]

A menetrend szerinti távolsági (helyközi) autóbuszszal végzett személyszállítást járó menetdíj

1. Egy útra szóló jegyek ára (forintban)

Km	a) Teljes áru menet- jegy	b) 50%-os kedvez- ményű jegy	c) 67,5%-os kedvez- ményű jegy	d) 90%-os kedvez- ményű jegy
0—5	85	42	28	8
5,1—10	116	58	38	12
10,1—15	158	79	51	16
15,1—20	210	105	68	21
20,1—25	263	132	85	26
25,1—30	316	158	103	32
30,1—35	368	184	120	37
35,1—40	421	211	137	42
40,1—45	473	237	154	47
45,1—50	526	263	171	53
50,1—55	579	290	188	58
55,1—60	631	316	205	63
60,1—65	684	342	222	68
65,1—70	737	369	240	74
70,1—75	789	395	256	79
75,1—80	842	421	274	84
80,1—85	895	448	291	90
85,1—90	947	474	308	95
90,1—95	1 000	500	325	100
95,1—100	1 050	525	341	105
100,1—110	1 160	580	377	116
110,1—120	1 260	630	410	126
120,1—130	1 360	680	442	136
130,1—140	1 480	740	481	148
140,1—150	1 580	790	514	158
150,1—160	1 680	840	546	168
160,1—170	1 780	890	579	178
170,1—180	1 900	950	618	190
180,1—190	2 000	1 000	650	200
190,1—200	2 100	1 050	683	210
200,1—210	2 220	1 110	722	222

Km	a) Teljes áru menet- jegy	b) 50%-os kedvez- ményű jegy	c) 67,5%-os kedvez- ményű jegy	d) 90%-os kedvez- ményű jegy
210,1—220	2 320	1 160	754	232
220,1—230	2 420	1 210	787	242
230,1—240	2 520	1 260	819	252
240,1—250	2 640	1 320	858	264
250,1—260	2 740	1 370	891	274
260,1—270	2 840	1 420	923	284
270,1—280	2 940	1 470	956	294
280,1—290	3 060	1 530	995	306
290,1—300	3 160	1 580	1 027	316
300,1—310	3 260	1 630	1 060	326
310,1—320	3 360	1 680	1 090	336
320,1—330	3 480	1 740	1 130	348
330,1—340	3 580	1 790	1 160	358
340,1—350	3 680	1 840	1 200	368
350,1—360	3 780	1 890	1 230	378
360,1—370	3 900	1 950	1 270	390
370,1—380	4 000	2 000	1 300	400
380,1—390	4 100	2 050	1 330	410
390,1—400	4 200	2 100	1 370	420

2. Munkába járást szolgáló bérletek ára (forintban)*

a) Havibérlet

Km	Munkavállaló	Munkáltató	Díjszabási ár
	által fizetendő		
0—5	690	2 760	3 450
5,1—10	984	3 936	4 920
10,1—15	1 380	5 520	6 900
15,1—20	1 840	7 360	9 200
20,1—25	2 300	9 200	11 500
25,1—30	2 760	11 040	13 800
30,1—35	3 220	12 880	16 100
35,1—40	3 680	14 720	18 400
40,1—45	4 140	16 560	20 700
45,1—50	4 600	18 400	23 000
50,1—55	5 060	20 240	25 300
55,1—60	5 520	22 080	27 600
60,1—65	5 980	23 920	29 900
65,1—70	6 440	25 760	32 200
70,1—75	6 900	27 600	34 500

Km	Munkavállaló	Munkáltató	Díjszabási ár
	által fizetendő		
75,1—80	7 360	29 440	36 800
80,1—85	7 818	31 272	39 090
85,1—90	8 278	33 112	41 390
90,1—95	8 738	34 952	43 690
95,1—100	9 198	36 792	45 990
100,1—110	10 118	40 472	50 590
110,1—120	10 928	43 712	54 640
120,1—130	11 720	46 880	58 600
130,1—140	12 492	49 968	62 460
140,1—150	13 246	52 984	66 230

b) Félhavi bérlet

Km	Munkavállaló	Munkáltató	Díjszabási ár
	által fizetendő		
0—5	345	1 380	1 725
5,1—10	492	1 968	2 460
10,1—15	690	2 760	3 450
15,1—20	920	3 680	4 600
20,1—25	1 150	4 600	5 750
25,1—30	1 380	5 520	6 900
30,1—35	1 610	6 440	8 050
35,1—40	1 840	7 360	9 200
40,1—45	2 070	8 280	10 350
45,1—50	2 300	9 200	11 500
50,1—55	2 530	10 120	12 650
55,1—60	2 760	11 040	13 800
60,1—65	2 990	11 960	14 950
65,1—70	3 220	12 880	16 100
70,1—75	3 450	13 800	17 250
75,1—80	3 680	14 720	18 400
80,1—85	3 909	15 636	19 545
85,1—90	4 139	16 556	20 695
90,1—95	4 369	17 476	21 845
95,1—100	4 599	18 396	22 995
100,1—110	5 059	20 236	25 295
110,1—120	5 464	21 856	27 320
120,1—130	5 860	23 440	29 300
130,1—140	6 246	24 984	31 230
140,1—150	6 623	26 492	33 115

* A munkába járássra szolgáló bérleteknél a munkáltató által fizetendő költségértékről a 78/1993. (V. 12.) Korm. rendelet intézkedik.

3. A tanulók iskolába járására szolgáló havi bérleteinek ára*

Km	Ft
0—5	486
5,1—10	694
10,1—15	961
15,1—20	1 280
20,1—25	1 600
25,1—30	1 900
30,1—35	2 190
35,1—40	2 480
40,1—45	2 750
45,1—50	3 020
50,1—55	3 240
55,1—60	3 450
60,1—65	3 640
65,1—70	3 820
70,1—75	4 090
75,1—80	4 360
80,1—85	4 630
85,1—90	4 910
90,1—95	5 180
95,1—100	5 450
100,1—110	6 000
110,1—120	6 450
120,1—130	6 990
130,1—140	7 530
140,1—150	8 070

* A félhavi tanulóbérlet ára a havibérlet árának fele.

4. A felmutatóra érvényes bérletek ára (forintban)

a) országos — éves — havi	737 000 73 700
b) keleti vagy nyugati országrészre szóló — éves — havi	589 000 58 900
c) megyei — éves — havi	505 000 50 500

5. A felmutatóra érvényes viszonylati érvényességű bérletek ára (forintban)

Km	Havi	Éves
0—5	4 580	45 800
5,1—10	6 790	67 900
10,1—15	9 470	94 700
15,1—20	12 600	126 000
20,1—25	15 800	158 000
25,1—30	18 900	189 000
30,1—35	22 100	221 000
35,1—40	25 300	253 000
40,1—45	28 400	284 000
45,1—50	31 600	316 000
50,1—55	34 700	347 000
55,1—60	37 900	379 000
60,1—65	41 000	410 000
65,1—70	44 200	442 000
70,1—75	47 400	474 000
75,1—80	50 500	505 000
80,1—85	53 700	537 000
85,1—90	56 800	568 000
90,1—95	60 000	600 000
95,1—100	63 100	631 000
100,1—	69 500	695 000

2. számú melléklet

a 31/2002. (XII. 17.) GKM rendelethez

[2. számú melléklet

a 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelethez]

Útipoggyász fuvarozásának díja

Km	Ft
1—50	95
51—100	125
100 felett	170

Kutyaszállításért az útipoggyász fuvarozására meghatározott díjat kell fizetni.

Díjmentes a vakvezető kutya és a rendőrségi kutya szállítás.

3. számú melléklet
a 31/2002. (XII. 17.) GKM rendelethez

[3. számú melléklet
a 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelethez]

**A nevelési-oktatási intézmények által rendelt
autóbusz különjáratának díja**

1. A díjak az autóbuszok típusától függően a következők (forintban):

Díj- csoport	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
a) Ft/km	47	111	137	174	242	284	368	421
b) Ft/óra	470	1 110	1 370	1 740	2 420	2 840	3 680	4 210
c) Leg- cseké- lyebb díj	2 350	5 550	6 850	8 700	12 100	14 200	18 400	21 050

Díj- csoport	A díjcsoportba tartozó autóbusztípusok
-----------------	--

I. Mikrobuszok

II. DAF 435
Ford-Transit
Mercedes Vito, 614 D
Renault Master
Otosan
Robur

III. Csepel Lyra
EAG E 91
HBK Mercedes O 612 D
Hyundai Chorus
Ikarus 211, 543
IVECO Turbo Daily 45.10
Mercedes 709 D, 815 D, Sprinter 416
Renault B 120
Volkswagen LT 35, LC 4, LT 46

IV. EAG E 13, E 14
Ikarus 244, 250, 255, 256, 258, 260, 263, 266,
55 nosztalgia
MAN 9510

V. Credo 9.5, 11
Ikarus 280 (csuklós), 282 (csuklós), 284 (csuklós),
250 air cond., 256 air cond.,
415, C 53, C 56, 256.99 (Alfa)
Karsa C 934
Kravola LC 9.5
MAN SL
Rába 091, 092

Díj- csoport	A díjcsoportba tartozó autóbusztípusok
-----------------	--

VI. Haargas 415
EAG E 94, E 95
Ikarus 253, 350, 365, 386, 395, 396, 412 (alacsony
padlós)
Irizar Capacity, Inter Century
MAN NL, SÜ
Mercedes O 350 Turismo, O 404, O 560 Inturo
Neoplan N 208 (alacsony padlós)
Setra 315 M, 315 UL
Solaris Urbino 12 (alacsony padlós)
Volvo B—10

VII. EAG 94 G, E 98
Ikarus 398, 435 (csuklós), C 80 (csuklós)
MAN SG (csuklós)
Mercedes O 345 G, O 580 (háromtengelyes)
Rába 291, 292, 302 (háromtengelyes)
Scania Irizar Century
Setra 319 NF, 319 UL
Volvo B 10—400, B—12, E 95 HV (három-
tengelyes)

VIII. Légkondicionáló berendezéssel, büfével, WC-vel
ellátott emelt szintű és emeletes autóbuszok

2. A díjszámítás módját az határozza meg, hogy a
különjárat időtartama legfeljebb 72 óra, vagy azt meg-
haladja.

a) A 72 óra vagy ennél rövidebb időtartamú különjá-
ratért a díjat vagylagos számítással úgy kell megállapítani,
hogy az autóbusz típusára érvényes óra- vagy kilométer-
díjat meg kell szorozni a díjszámítási idővel, illetőleg a
díjszámítási távolsággal.

A két eredmény közül a magasabb díjat kell felszámítani.
A fizetendő díj autóbuszonként legalább a legcsekélyebb
díj. (Ha a különjáratot — ugyanazon személyekből álló
csoport szállítása céljából — egy nap folyamán többször
kell kiállítani, a legcsekélyebb díjat a napi szállítások befe-
jezése után, egyszer lehet felszámítani.) A díjszámítási idő:
a garázból (telephelyről) indulástól, a garázsba (telep-
helyre) visszaérkezésig eltelt idő. Minden megkezdett órát
teljes órára kell felkerekíteni.

A díjszámítási távolság: a garázból (telephelyről) indu-
lástól, a garázsba (telephelyre) visszaérkezésig megtett
kilométer. Minden megkezdett kilométert teljes kilomé-
terre kell felkerekíteni.

b) A 72 órát meghaladó különjáratok díját — az autó-
busz típusára is figyelemmel — a megtett távolság alapján
kell megállapítani.

A díjszámítási távolságot az e pontban előírtak szerint
kell meghatározni, azzal azonban, hogy az naponta 100 ki-
lométernél kevesebb nem lehet. Minden megkezdett
24 óra teljes napnak számít.

c) A különjárat által megtett kilométer-távolságot az autóbusz kilométer-számláló szerkezete állása alapján kell megállapítani. Ha a kilométer-számláló szerkezet útközben meghibásodik, a kilométer távolságot a mindenkor legújabb kiadású úthálózati térkép alapján kell kiszámítani.

3. A díjak alkalmazására vonatkozó jogosultságot a megrendelő köteles igazolni.

4. A különjárat teljesítése során felmerülő autópálya-használati, parkolási és kompdíjak a megrendelőt terhelik.

A gazdasági és közlekedési miniszter 32/2002. (XII. 17.) GKM rendelete

a mérésügyi igazgatási szolgáltatások igénybevételéért fizetendő díjak megállapításáról szóló 78/1997. (XII. 30.) IKIM rendelet módosításáról

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 67. §-ának (2) bekezdésében, valamint a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény végrehajtására kiadott 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — a következőket rendelem el:

1. §

A mérésügyi igazgatási szolgáltatások igénybevételéért fizetendő díjak megállapításáról szóló 78/1997. (XII. 30.) IKIM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-ának 1. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. a mellékletben meghatározott, hitelesítési kötelezettség alá tartozó mérőeszközök és a szerencsejáték céljára szolgáló eszközök hitelesítéséért a darabszám,”

2. §

Az R. 3. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A normadíj mértéke 1750 Ft.”

3. §

Az R. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. § (1) Kedvezményes díjat fizet az ügyfél, ha

a) mérésügyi szerv által történt feljogosítás alapján mérőeszköz-hitelesítő laboratóriumban és üzemanyag-töltő-állomáson a helyszínen biztosítja a hitelesítéshez szükséges tárgyi, műszaki és személyi feltételeket, és folyamatosan legalább 7 munkaórát elérő mérésügyi tevékenységet igényel;

b) együttműködési megállapodás alapján közreműködik közúti és/vagy vasúti hídmérleg, tárolótartály hitelesítésében, és gondoskodik a hitelesítéshez szükséges használati etalonokról és azok szállításáról;

c) a hitelesítés mintavételes eljárással történik;

d) a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény 7. §-ának (7) bekezdése alapján az OMH-től kapott feljogosítással hitelesítést helyettesítő mérőeszköz-minősítést végez.

(2) A kedvezmény mértéke

a) az (1) bekezdés a) pontja esetén a díj 30%-a,

b) az (1) bekezdés b) pontja esetén a díj 50%-a,

c) az (1) bekezdés c) pontja esetén a díj 50%-a, a teljes tétele számra vonatkozóan,

d) az (1) bekezdés d) pontja esetén a díj 70%-a.

(3) Az ügyfelet egy hatósági eljárásban a (2) bekezdés a)–d) pontjaiban meghatározott kedvezmények közül egy illeti meg.”

4. §

Az R. 6. §-ának első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. § A mérésügyi díjakat akkor is meg kell fizetni, ha a vizsgálat során a mérőeszköz a rendeltetésszerű használatra alkalmatlannak minősül, a mintavételes eljárás eredménytelen, illetve a típusvizsgálati eljárás nem jár az engedély kiadásával.”

5. §

Az R. melléklete helyébe e rendelet *melléklete* lép.

6. §

(1) Ez a rendelet 2003. február 1-jén lép hatályba, egyidejűleg a mérésügyi igazgatási szolgáltatások igénybevételéért fizetendő díjak megállapításáról szóló 78/1997. (XII. 30.) IKIM rendelet módosításáról szóló 31/2001. (XII. 15.) GM rendelet hatályát veszti.

(2) E rendelet rendelkezéseit a hatálybalépését követően kezdeményezett eljárásokra kell alkalmazni.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

Melléklet a 32/2002. (XII. 17.) GKM rendelethez

[Melléklet a 78/1997. (XII. 30.) IKIM rendelethez]

**Hitelesítésre kötelezett mérőeszközök hitelesítési
és egyéb eljárási díjai**

A díj számjele	Megnevezés	Díjszámítási alap	Szorószám
01000	1. HOSSZÚSÁGMÉRŐK		
01100	Hosszúságmérők		
01111	méterrúd	db	0,3
01112	hosszúságmérő-gép	db	14
01200	Tartálméréshez használt mérőszalagok		
01211	mérőszalag alapidja	db	1,5
01212	mérőszalag fokozati díja osztásonként	db	0,03
02000	2. ŪRMÉRTÉKEK		
02111	űrmérték 1 cl—1 l	db	0,03
02112	űrmérték 2 l—50 l	db	0,05
02113	űrmérték 100 l és nagyobb	db	1
03000	3. SÚLYOK		
03100	M2 és M3 pontossági osztályúak		
03111	M2 és M3 súly 100 mg—200 g	db	0,04
03112	M2 és M3 súly 500 g—20 kg	db	0,05
03113	M2 és M3 súly 20 kg felett	db	1
03200	M1 pontossági osztályúak		
03211	M1 súly 1 mg—200 g	db	0,05
03212	M1 súly 500 g—20 kg	db	0,09
03213	M1 súly 50 kg—200 kg	db	0,5
03214	M1 súly 200 kg felett	db	1
03300	F2 pontossági osztályúak		
03311	F2 súly 1 mg—200 g	db	0,3
03312	F2 súly 500 g—20 kg	db	0,5
03313	F2 súly 20 kg felett	db	2
03400	F1 pontossági osztályúak		
03411	F1 pontossági osztályú súly	db	2,5
03500	E2 pontossági osztályúak		
03511	E2 pontossági osztályú súly	db	3,5
03600	E1 pontossági osztályúak		
03611	E1 pontossági osztályú súly	db	4,6
04000	4. NEM-AUTOMATIKUS MŰKÖDÉSŰ MÉRLEGEK		
04100	I pontossági osztályú mérlegek		
04111	I p. o. mérleg	db	8

A díj számjele	Megnevezés	Díjszámítási alap	Szorószám
04200	II pontossági osztályú mérlegek		
04211	II p. o. mérleg 20 kg méréshatárig	db	3
04212	II p. o. mérleg 20 kg méréshatár felett	db	4
04300	III és IIII pontossági osztályú mérlegek		
04311	III és IIII p. o. mérleg 2 kg méréshatárig	db	0,5
04312	III és IIII p. o. mérleg 20 kg méréshatárig	db	1,2
04313	III és IIII p. o. mérleg 500 kg méréshatárig	db	2,5
04314	III és IIII p. o. mérleg 2 t méréshatárig	db	3,5
04315	III és IIII p. o. mérleg 10 t méréshatárig	db	15
04316	III és IIII p. o. mérleg 20 t méréshatárig	db	25
04317	III és IIII p. o. mérleg 30 t méréshatárig	db	35
04318	III és IIII p. o. mérleg 60 t méréshatárig	db	40
04319	III és IIII p. o. mérleg 60 t méréshatár felett	db	50
04400	Mérlegkiegészítő egységek		
04411	ár- és tömegérték nyomtató	db	1
05000	5. KÖZÚTI KERÉK- ÉS TENGELYTERHELÉS-MÉRŐK		
05111	kerékterhelés-mérő 10 t méréshatárral	db	12
05211	tengelyterhelés-mérő 15 t méréshatárral	db	40
06000	6. KÖZÚTI ELLENŐRZÉSRE SZOLGÁLÓ GÉPJÁRMŰ- SEBESSÉG-MÉRŐK		
06111	radar elven működő berendezés	db	30
06121	radar antenna	db	25
06211	lézersugárral mérő berendezés	db	20
07000	7. GÉPJÁRMŰ KIPUFOGÓGÁZ GÁZELEMZŐK		
07111	többkomponensű gázelemző	db	11
07211	CO-mérő	db	7
08000	8. GÉPJÁRMŰ-GUMIABRONCSNYOMÁS MÉRŐK		
08111	gépjármű-gumiabroncsnyomás mérő, telepített kivitel	db	1,2
08112	gépjármű-gumiabroncsnyomás mérő, hordozható kivitel	db	0,3
09000	9. VITELDÍJJELEZŐK		
09111	viteldíjjelző beépítve	db	3
10000	10. GÉPJÁRMŰ MENETÍRÓK		
10111	menetíró kisserelve	db	1,2
10112	menetíró beépítve	db	3
11000	11. VÍZMÉRŐK (HIDEG ÉS MELEG VÍZRE)		
11111	vízmérő 5 m ³ /h-ig	db	0,12
11112	vízmérő 10 m ³ /h-ig	db	0,3
11113	vízmérő 10 m ³ /h felett	db	1,5
11211	kombinált vízmérő	db	1,8
11311	impulzusadó vízmérőhöz	db	0,3

A díj számjele	Megnevezés	Díjszámítási alap	Szorószám
12000	12. VÍZTŐL ELTÉRŐ FOLYADÉKOK MENNYISÉGÉNEK MEGHATÁROZÁSA		
12100	Üzemanyagmérők		
12111	üzemanyagmérő töltőpisztolyonként	db	2,3
12115	autógáz-mérő PB gázra	db	5
12116	autógáz-mérő földgázra	db	8
12200	Egyéb átfolyásmérők		
12211	átfolyásmérő 250 l/min-ig	db	4,2
12212	átfolyásmérő 250 l/min felett	db	6
12213	átfolyásmérő kompenzátor	db	10
12300	Tároló tartályok		
12310	Tároló tartály részűrtartalom meghatározás folyadékos módszerrel		
12311	szintmutatócsöves tároló tartály alapidja	db	6,5
12312	szintmutatócsöves tároló tartály fokozati díja 100 literenként	db	0,07
12313	szintmutatócsöves tároló tartály skálaosztály jelölése	db	0,2
12320	tároló tartályok 200 m ³ -ig		
12321	tároló tartály alapidja 200 m ³ -ig	db	6,5
12322	tároló tartály fokozati díja 200 m ³ -ig, m ³ -enként	db	0,7
12330	tároló tartályok 200 m ³ -tól		
12331	tároló tartály alapidja 200 m ³ felett	db	145
12332	tároló tartály fokozati díja 200 m ³ felett, m ³ -enként	db	0,13
12340	Tároló tartály részűrtartalom meghatározás geometriai módszerrel		
12341	tároló tartály 500 m ³ -ig	db	24
12342	tároló tartály alapidja 500 m ³ felett	db	24
12343	tároló tartály fokozati díja 500 m ³ felett, m ³ -enként	db	0,03
12350	Tároló tartály részűrtartalom meghatározás folyadékos és geometriai módszerrel		
12351	tároló tartály alapidja	db	73
12352	tároló tartály fokozati díja m ³ -enként	db	0,06
12400	Szintmérők		
12411	szintmérő alapidja	db	17
12412	szintmérő illesztés díja	db	17
12413	szintmérődob	db	4
12414	szintmérő kódadó	db	4
12415	szintmérő szonda alapidja	db	17
12416	szintmérő szonda illesztés díja	db	17
12500	Szeszmérők		
12511	szeszmérő tartozékaival	db	6
12513	szeszfokoló	db	1
13000	13. SŰRŰSÉGMÉRŐK		
13111	areométer	db	1
13112	piknométer	db	0,3
13114	folyamatos működésű sűrűségmérő	db	34

A díj számjele	Megnevezés	Díjszámítási alap	Szorószám
14000	14. GÁZMÉRŐK		
14111	gázmérő 4 m ³ /h-ig	db	0,12
14112	gázmérő 6 m ³ /h-ig	db	0,3
14113	gázmérő 25 m ³ /h-ig	db	1
14114	gázmérő 1000 m ³ /h-ig	db	4
14115	gázmérő 1000 m ³ /h felett	db	7,5
14116	gázmérő korrektor	db	15
15000	15. HŐFOGYASZTÁSMÉRŐK		
15111	melegvízmérő jeladóval 5 m ³ /h-ig	db	1,5
15112	melegvízmérő jeladóval 10 m ³ /h-ig	db	2
15113	melegvízmérő jeladóval 10 m ³ /h felett	db	3
15115	számítóegység hőfogyasztásmérőhöz	db	2,5
15116	hőmérséklet-érzékelőpár hőfogyasztásmérőhöz	db	3
15117	kompakt hőfogyasztásmérő 5 m ³ /h-ig	db	7
16000	16. ÁRAM- ÉS FESZÜLTSGVÁLTÓK		
16100	Áramváltók		
16111	0,1 és 0,2 p. o., áramváltó alapidj	db	0,6
16112	0,1 és 0,2 p. o., áramváltó fokozati díj 100 A-ként	db	0,3
16113	áramváltó áttételvizsgálat, mért értékenként	db	0,3
16121	0,5 p. o. áramváltó egyfokozatú 200 A-ig	db	0,3
16122	0,5 p. o. áramváltó egyfokozatú 1000 A-ig	db	0,9
16123	0,5 p. o. áramváltó egyfokozatú 1000 A felett	db	2
16131	0,5 p. o. áramváltó átköthető 200 A-ig	db	1
16132	0,5 p. o. áramváltó átköthető 1000 A-ig	db	2
16133	0,5 p. o. áramváltó átköthető 1000 A felett	db	4
16200	Feszültségváltók		
16211	0,1 és 0,2 p. o. feszültségváltó alapidj	db	2,4
16212	0,1 és 0,2 p. o. feszültségváltó fokozati díj 10 kV-onként	db	0,3
16213	0,1 és 0,2 p. o. feszültségváltó áttételvizsgálat, mért értékeként	db	0,3
16221	0,5 p. o. feszültségváltó egyfázisú 10 kV-ig	db	0,8
16222	0,5 p. o. feszültségváltó egyfázisú 60 kV-ig	db	1,6
16223	0,5 p. o. feszültségváltó egyfázisú 60 kV felett	db	3
16231	0,5 p. o. feszültségváltó több primer/szekunderkörös 10 kV-ig	db	1,6
16232	0,5 p. o. feszültségváltó több primer/szekunderkörös 60 kV-ig	db	2,5
16233	0,5 p. o. feszültségváltó több primer/szekunderkörös 60 kV felett	db	4
16241	0,5 p. o. feszültségváltó háromfázisú 10 kV-ig	db	1,5
16242	0,5 p. o. feszültségváltó háromfázisú 10 kV felett	db	3
16251	0,5 p. o. feszültségváltó több szekunderkörös háromfázisú 10 kV-ig	db	4
16252	0,5 p. o. feszültségváltó több szekunderkörös háromfázisú 10 kV felett	db	6
17000	17. VILLAMOS FOGYASZTÁSMÉRŐK		
17100	Elektromechanikus fogyasztásmérő 1 pontossági osztályú		
17111	1 p. o. két- vagy háromfázisú fogyasztásmérő	db	1,8

A díj számjele	Megnevezés	Díjszámítási alap	Szorószám
17112	1 p. o. háromfázisú mellékkészülékkel fogyasztásmérő	db	2,4
17200	Elektromechanikus fogyasztásmérő, 2 pontossági osztályú		
17211	2 p. o. egyfázisú fogyasztásmérő	db	0,15
17212	2 p. o. két- vagy háromfázisú fogyasztásmérő	db	0,3
17213	2 p. o. háromfázisú fogyasztásmérő mellékkészülékkel	db	1,5
17300	Mechanikus távszámláló, összegező és maximummutató készülékek		
17311	mech. távszámláló alapidíj (egy tarifa és egy csatorna)	db	10,5
17312	mechanikus távszámláló fokozati díj tarifánként, maximum mutatóként	db	1,8
17400	Elektronikus rendszerű, 1 pontossági osztályú Fogyasztásmérő		
17411	1 p. o. elektronikus fogyasztásmérő alapidíja egyfázisra	db	1,4
17412	1 p. o. elektronikus fogyasztásmérő alapidíja háromfázisra	db	1,8
17413	fokozati díj tarifánként, maximummutatóként, egyéb funkciók száma szerint	db	0,2
17500	Elektronikus rendszerű, 2 pontossági osztályú Fogyasztásmérő		
17511	2 p. o. elektronikus fogyasztásmérő alapidíja egyfázisra	db	0,2
17512	2 p. o. elektronikus fogyasztásmérő alapidíja háromfázisra	db	0,4
17513	fokozati díj tarifánként, maximummutatóként, egyéb funkciók száma szerint	db	0,1
17600	Elektronikus távszámláló, összegező és maximummutató Készülékek		
17611	elektronikus távszámláló 1—3 db	db	3
17612	elektronikus távszámláló 4—10 db	db	2
17613	elektronikus távszámláló 10 db felett	db	1
17700	Elektronikus kapcsolóórák		
17711	elektronikus kapcsolóóra 1—3 db	db	3
17712	elektronikus kapcsolóóra 4—10 db	db	2
17713	elektronikus kapcsolóóra 10 db felett	db	1
18000	18. SUGÁRVÉDELMI MÉRŐESZKÖZÖK		
18100	Dózismérők		
18111	dózismérő 1 μ Sv/h feletti méréshatárral	db	11
18112	dózismérő 1 μ Sv/h alatti méréshatárral	db	16
18113	orvosi dózismérők detektoronként és sug. minőségként	db	16
18200	Szennyezettségmérők		
18211	szennyezettségmérő két radionukliddal	db	8
18212	szennyezettségmérő kettőnél több radionukliddal	db	12
19000	19. ZAJSZINTMÉRŐK		
19111	zajszintmérő	db	17
19112	integráló zajszintmérő	db	34
20000	20. SZERENCSEJÁTÉK CÉLJÁRA SZOLGÁLÓ ESZKÖZÖK		
20100	Pénznyerő automata I.		
20111	pénznyerő automata I.	db	13

A díj számjele	Megnevezés	Díjszámítási alap	Szorószám
20200	Pénznyerő automata II.		
20211	pénznyerő automata II.	db	8
20300	Többjátékhelyes pénznyerő automata I.		
20311	többjátékhelyes pénznyerő automata I. további játékhelyenként	db	7
20400	Többjátékhelyes pénznyerő automata II.		
20411	többjátékhelyes pénznyerő automata II. további játékhelyenként	db	4
20500	Játékautomata		
20511	játékautomata	db	2
20512	játékautomata-program	db	0,5
20600	Többjátékhelyes játékautomata		
20611	többjátékhelyes játékautomata játékhelyenként	db	1
20700	Rulettkerék		
20711	rulettkerék	db	40
21000	21. IDŐRÁFORDÍTÁS ALAPJÁN SZÁMÍTOTT DÍJAK		
21111	Típusvizsgálat	óra	4
21211	Használati etalon hitelesítés	óra	4
21311	Használati mérőeszköz egyedi hitelesítés	óra	4
21411	Használati mérőeszköz ellenőrző vizsgálat	óra	4
21511	Hitelesítést helyettesítő mérőeszköz-minősítésre történő feljogo- sítási eljárás	óra	3
21521	Hitelesítő laboratóriummá nyilvánítási eljárás	óra	3
21531	Helyszíni szemle	óra	4
21541	Egyéb engedélyezési eljárás	óra	3

**A gazdasági és közlekedési miniszter
33/2002. (XII. 17.) GKM
rendelete**

**a mérőeszközökről és azok mérésügyi
ellenőrzéséről szóló 6/2001. (III. 19.) GM rendelet
módosításáról**

A mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény végrehajtásáról rendelkező 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet 15. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A mérőeszközökről és azok mérésügyi ellenőrzéséről szóló 6/2001. (III. 19.) GM rendelet 18. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba.”

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

**A gazdasági és közlekedési miniszter
34/2002. (XII. 17.) GKM
rendelete**

**a Magyar Energia Hivatal közérdekű határozatainak
közzétételére vonatkozó szabályokról**

A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény (a továbbiakban: VET) 5. §-a a) pontjának 1. alpontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium közzéteszi a hivatalos lapjában — a Gazdasági Közlönyben — a Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) közérdekű határozatait és jogerős engedélyeit, különösen:

1. a VET 10. § *e*) pontja alapján a feljogosított fogyasztók közcélú hálózathoz való hozzáféréseinek általános szabályait megállapító határozatait;
2. a VET 10. § *i*) pontja alapján az engedélyesek tevékenysége folytatásának minimális minőségi követelményeit, valamint elvárt színvonalát megállapító határozatait;
3. a VET 10. § *k*) pontja alapján a termelő vagy kiserőmű üzemeltetője által megújuló vagy hulladékból nyert energiával előállított villamos energia termeléséhez felhasznált erőforrást, valamint az azzal előállítható villamos energia mennyiségét megállapító határozatait;
4. a VET 10. § *p*) pontja alapján a folyamatos és biztonságos villamosenergia-ellátás fenntartása érdekében az erőművek teljesítményében, illetve teljesítőképességében beálló jelentősebb változások indokoltsága tárgyában hozott határozatait;
5. a VET 14. § (4) bekezdése alapján a villamosenergia-ellátási szabályzatokat és azok módosításait jóváhagyó, illetve a jóváhagyást megtagadó határozatait;
6. a VET 15. § (1) bekezdésében meghatározott engedélyesek által kidolgozott üzletszabályzatokat jóváhagyó, illetve a jóváhagyást megtagadó határozatait;
7. a VET 20. § (3) bekezdése alapján termelő és a kiserőmű üzemeltetője által a zöld bizonyítványokról, valamint a megújuló vagy hulladékból nyert energiával előállított villamos energia mennyiségéről készített kimutatást jóváhagyó, illetve a jóváhagyást megtagadó határozatait;
8. a VET 20. § (4) bekezdésének *b*) pontja alapján a kiserőmű üzemeltetője közcélú hálózathoz való hozzáférést megtagadó határozatait;
9. a VET 27. § (2) bekezdése értelmében a vezetékek átviteli, elosztó, illetve közcélúvá minősítéséről rendelkező határozatait;
10. a VET 28. §-a alapján a rendszerirányító által kiírt hálózatfejlesztési pályázat eredményét jóváhagyó, illetve a jóváhagyást megtagadó határozatait;
11. a VET 29. §-a alapján közcélú vezetékek, illetve hálózati elem létesítését jóváhagyó, illetve a jóváhagyást megtagadó határozatait;
12. a VET 33. § (3) bekezdése alapján az átviteli hálózathoz való hozzáférés rendszerirányító általi megtagadásának, illetve a már lekötött szállítások korlátozásának, csökkentésének és szüneteltetésének felülvizsgálata tárgyában hozott határozatait;
13. a VET 48. § (4) bekezdése alapján a rendszerirányító közcélú hálózathoz való hozzáférést, illetve a villamos energia határon keresztül történő beszá-

lítását megtagadó, illetve mennyiségét csökkentő intézkedésének felülvizsgálata tárgyában hozott határozatait;

14. a VET 51. § (1) bekezdése alapján kiadott engedélyeket kiegészítő, módosító és visszavonó határozatait;
15. a VET 63. § (1) bekezdése alapján a villamos energia szervezett piacán való ügyletkötést felfüggesztő határozatait;
16. a VET 65. § (2) bekezdése alapján a közüzemi szolgáltató kizárólagossági jogáról más közüzemi szolgáltató javára történő lemondást jóváhagyó, illetve a jóváhagyást megtagadó határozatait;
17. a VET 67—68. §-aiban foglaltak alapján kiadott, szankciót megállapító határozatait;
18. a VET IX. fejezetében meghatározott eljárások keretében az engedélyes vállalkozásokban történő részesedésszerzések korlátozása vonatkozásában hozott határozatait.

(2) A határozatokról és engedélyekről szóló közleményben utalni kell azok végrehajthatóságára, továbbá arra, hogy az ügyben folyamatban van-e bírósági felülvizsgálat.

2. §

A közérdekű határozatoknak, engedélyeknek a Hivatal csak azon pontjait teszi közzé, amelyek állam- vagy szolgálati titkot nem tartalmaznak, továbbá, ha közzétételüket jogszabály nem tiltja vagy korlátozza.

3. §

A Hivatal közérdekű határozatainak közzététele során a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló külön jogszabály* rendelkezéseinek figyelembevételével kell eljárni.

4. §

A Hivatal az ügyféllel történő közléstől számított hatvan napon belül eljuttatja közérdekű határozatait a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium részére a Gazdasági Közlönyben való közzététel céljából.

5. §

Ez a rendelet 2003. január 1-jén lép hatályba.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

* A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény.

III. rész HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság 66/2002. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása iránt benyújtott indítványok alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy alkotmányellenes helyzet keletkezett annak következtében, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény, illetőleg a területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. törvény a településrész átadásának-átvételének szabályozása során nem teremtette meg az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében, 41. § (1) bekezdésében, 42. §-ában, valamint 44/A. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjában foglalt rendelkezések érvényesüléséhez szükséges anyagi jogi és eljárásjogi garanciákat.

Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy alkotmányellenes helyzet megszüntetése érdekében jogalkotási kötelezettségének 2003. december 31-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz két olyan indítvány érkezett, amelynek előterjesztői mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérik az Alkotmánybíróságtól azért, mert a törvényhozó nem alkotta meg a településrészek átadásával, átvételével, cseréjével kapcsolatos anyagi jogi szabályokat. Az Alkotmánybíróság szoros tárgyi összefüggésükre tekintettel az indítványokat egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

2. Az egyik indítványozó azért kérte a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását, mert

sem a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.), sem a területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Tersz. tv.) nem rendezi a külterületi településrészek átadásának, átvételének anyagi jogi és eljárásjogi szabályait.

Indítványozó álláspontja szerint jogalkotói mulasztás történt akkor, amikor az Ötv. 56. §-a nem definiálta a lakott hely fogalmát, illetőleg a településrész átadásának, átvételének szabályozása során nem vette figyelembe a külterületi településrészek sajátosságait. A területszervezési törvény 18. §-a pedig csak a lakott területrészek átcsatolásáról rendelkezik, a nem lakott, illetőleg csak néhány tanyát magába foglaló külterületi településrészek átadásának szabályait nem rendezi. Nem írja elő a törvényhozó a külterületi határvonalak hozzáigazításának kötelezettségét sem a természetes határvonalakhoz.

Indítványozó szerint a szabályozásnak ez a hiánya azokban az esetekben, amikor a külterületet olyan természetes határvonal választja el a település belterületétől, amely miatt a település belterülete — így a települési önkormányzat székhelye — nem, vagy csak nehezen közelíthető meg, az Alkotmány 42. §-át, valamint 44/A. §-át sértő alkotmányellenes helyzetet eredményez.

3. A másik indítvány benyújtói a lakott területrészek átadására, átvételére, cseréjére vonatkozó garanciális rendelkezések hiányára hivatkozással kérik a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását. Az Ötv. 56. § (1)—(2) bekezdése alapján a területrészek átadása, átvétele, cseréje — a területrész választópolgárainak népszavazáson kinyilvánított támogatását, illetőleg kezdeményezését követően — az érintett képviselő-testületek megállapodásának tárgya. A Tersz. tv. 18. §-a szerint a képviselő-testületek a megállapodást a népszavazástól számított 6 hónapon belül kötelesek megkötni. Megállapodás hiányában a vagyoni vitában, illetőleg az új közigazgatási határvonalról a megyei bíróság dönt.

Az indítványozók szerint sem az Ötv., sem a Tersz. tv. nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy milyen anyagi jogi szabályok alapján történjék az önkormányzati vagyon megosztása, illetőleg a közigazgatási határvonal megállapítása. A közigazgatási határvonal megállapítására, valamint a vagyonmegosztásra vonatkozó közjogi szabályok hiánya, abban az esetben, ha az érintett településrészen élő választópolgárok kezdeményezése alapján — a képviselő-testület egyetértésének hiányában — kerül sor a településrész átadására, jelentősen megnehezíti a képviselő-testületek közötti megállapodás létrejöttét és teljes diszkrecionális jogkört biztosít a döntést hozó bíróság számára. A szabályozás hiánya sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét és lehetőséget teremt arra, hogy az önkormányzatok tulajdonhoz való joga, a helyi önkormányzatok Alkotmányban biztosított autonómiája sérüljön.

Az indítványozók rámutatnak arra is, hogy a községek, városok közigazgatási határainak megváltoztatása nem-

csak az önkormányzati, hanem adott esetben az állami szervek működési területét is érintő döntést jelent.

Mindezek alapján az indítványozók álláspontja szerint a lakott területrészt átadása, átvétele, cseréje népszavazással történő kezdeményezése esetén a garanciális rendelkezések hiánya az állami területi beosztás stabilitását veszélyeztetheti, az „alkotmányos joggal való visszaélés” lehetőségét hordja magában.

II.

Az Alkotmánybíróság a határozatát az alábbi jogszabályok figyelembevételével hozta meg.

Az Alkotmánynak az indítványozók által hivatkozott rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„41. § (1) A Magyar Köztársaság területe fővárosra, megyékre, városokra és községekre tagozódik.

(2) A főváros kerületekre tagozódik. A városokban kerületek alakíthatók.”

„42. § A község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye választópolgárainak közösségét megilleti a helyi önkormányzás joga. A helyi önkormányzás a választópolgárok közösségét érintő helyi közügyek önálló, demokratikus intézése, a helyi közhatalomnak a lakosság érdekében való gyakorlása.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület:

a) önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat, döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül,

b) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat,

c) az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül,

d) törvény keretei között megállapítja a helyi adók fajta- és mértékét,

e) törvény keretei között önállóan alakítja ki a szervezetét és működési rendjét,

f) önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetéseket és elismerő címeket alapíthat,

g) a helyi közösséget érintő közügyekben kezdeményezéssel fordulhat a döntésre jogosult szervhez,

h) szabadon társulhat más helyi képviselőtestülettel, érdekeinek képviseletére önkormányzati érdekszövetséget hozhat létre, feladatkörében együttműködhet más országok helyi önkormányzatával, és tagja lehet nemzetközi önkormányzati szervezetnek.

(2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

Az Ötv.-nek a községek, városok területi határainak megváltoztatására irányuló előírásai:

„56. § (1) Az érintett képviselő-testületek megállapodhatnak területrészt átadásáról, átvételéről vagy cseréjéről.

(2) Lakott területrészt átadása esetén az ott lakó választópolgárok — falugyűlésen vagy helyi népszavazással kinyilvánított — többségi támogatása szükséges a megállapodáshoz. Lakott területrészt átadása nem tagadható meg, ha azt az ott lakó választópolgárok többsége helyi népszavazással kezdeményezi.”

A Tersz. tv.-nek a területrészt átadására, átvételére, cseréjére vonatkozó szabályai:

„18. § (1) Az Ötv. 56. §-a (2) bekezdésének második mondata szerinti megállapodást az érintett választópolgárok többségi támogatása, illetve kezdeményezése esetén az annak kinyilvánításától számított 6 hónapon belül kell megkötöni. Megállapodás hiányában bármelyik képviselő-testület keresete alapján a megyei bíróság dönt a vagyoni vitában és az új közigazgatási határvonalról.

(2) Lakott területrészt átadása, átvétele, cseréje az önkormányzati általános választás napjával történhet. Az erről szóló megállapodást az önkormányzati általános választás évének április 30-áig kell megküldeni a belügyminiszterhez.”

III.

Az indítványok megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróságnak a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. §-a szabályozza. Az Abtv. 49. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság hivatalból vagy bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta, és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet — határidő megjelölésével — felhívja feladatának teljesítésére. „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogalkotó szerv jogalkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles eleget tenni, ha az alkotmányellenes helyzet — a jogi szabályozás iránti igény — annak nyomán állott elő, hogy az állam jogszabályi úton avatkozott bizonyos életviszonyokba, és ezáltal az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségétől [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83., 86.]. Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapít meg akkor is, ha alapjog érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227., 232.].

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányértést nemcsak akkor állapít meg, ha az adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen szabály nincs [35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 204., 205.], hanem

akkor is, ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108., 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122., 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132., 138.]. A szabályozás tartalmának hiányos voltából eredő alkotmány sértő mulasztás megállapítása esetében is a mulasztás, vagy a kifejezett jogszabályi felhatalmazáson nyugvó, vagy ennek hiányában, a feltétlen jogszabályi rendezést igénylő jogalkotói kötelezettség elmulasztásán alapul.” [2/2000. (II. 25.) AB határozat, ABH 2000, 25., 33.]

Az Abtv. rendelkezéseit és az Alkotmánybíróság gyakorlatát is figyelembe véve megállapítható, hogy a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításának két együttes feltétele van:

— a jogalkotó jogszabályi felhatalmazáson alapuló, vagy feltétlen jogszabályi rendezést igénylő kérdésben jogalkotói kötelezettségének nem tesz eleget,

— és a jogalkotói kötelezettség elmulasztásának eredményeként alkotmányellenes helyzet keletkezik.

2. Az Alkotmány a 41. §-ában foglaltakon, valamint az Országgyűlés területszerkezési hatáskörét megállapító szabályokon kívül a közigazgatási területi beosztásról, annak alakításáról, a közigazgatási területi határok megváltoztatásáról nem rendelkezik. Következésképpen az Alkotmány a községek, városok közigazgatási határainak megváltoztatására vonatkozó szabályokat sem tartalmaz. Ezért a törvényhozó döntési szabadsága körébe tartozik annak szabályozása, hogy milyen feltételek és eljárási rend mellett, mely szervek hatáskörébe utalja a települési közigazgatási határok megváltoztatásának jogát. A törvényhozó szabadságának korlátját csak az jelenti, hogy a szabályozás a közigazgatás működésére vonatkozó valamely alkotmányos elvet, illetőleg alkotmányos alapjogot ne sértsen.

A község, város közigazgatási határainak megváltoztatására vonatkozóan az Ötv. 56. § (1)–(2) bekezdése, valamint a Tersz. tv. 18. §-a állapít meg szabályokat.

E szabályok szerint a községek, városok területének módosítása önkormányzati döntés, az érintett települési önkormányzatok képviselő-testületei megállapodásának tárgya.

Az érdekelt önkormányzatok megállapodásán alapul a közigazgatási terület megosztása, az új közigazgatási határvonal meghatározása a Tersz. tv. 13. §-a alapján új község alakítása, valamint településegysítés megszüntetése esetén is:

„Községgé nyilvánítás esetén a választást követően legkésőbb 6 hónapon belül az érdekelt képviselő-testületek állapodnak meg a vagyon, a közigazgatási terület megosztásában, az új közigazgatási határvonalban. Megállapodás hiányában bármelyik érdekelt önkormányzat keresete alapján a megyei bíróság dönt.”

E szabályok alapján megállapítható, hogy önkormányzati rendszerünkben a községi, városi önkormányzatok működési területének alakítása, közigazgatási határai

meghatározása és megváltoztatása önkormányzati hatáskör, az érintett önkormányzatok közös döntési jogkörébe tartozik.

A törvényi szabályozás tehát az érintett községi, városi önkormányzatokra bízta, hogy a helyi sajátosságokat, a lakossági igényeket és az önkormányzati feladatellátás követelményeit figyelembe véve, valamint az érdekeiket mérlegelve közösen döntsenek a közigazgatási határok megváltoztatásáról. A közigazgatási határok megváltoztatására különleges eljárási rendet, illetőleg megállapodási kötelezettséget csak abban az esetben állapít meg a törvény, ha a közigazgatási határok megváltoztatása a választópolgároknak az Alkotmány 42. §-ában meghatározott önkormányzáshoz való jogát érinti.

A közigazgatási területi határok megváltozása elsősorban azokban az esetekben érinti a választópolgárok önkormányzáshoz való jogát, ha a közigazgatási terület megváltozásával megváltozik az önkormányzáshoz való jog gyakorlására jogosult választópolgárok köre. Ilyen helyzet áll elő akkor, ha új község jön létre, illetőleg akkor, ha lakott településrészt érint a közigazgatási határ módosítása. Az Ötv. és a Tersz. tv. mindkét esetben helyi népszavazáshoz, illetőleg falugyűlésen kinyilvánított többségi támogatáshoz köti a területszerkezési döntést és előírja, hogy amennyiben a képviselő-testületek nem tudnak megállapodni a közigazgatási határok kérdésében bármelyik érdekelt önkormányzat bírósághoz fordulhat a közigazgatási határok kijelölése érdekében.

Lakott területrészek átadására, átvételére — miután a lakottság ténye általában a belterületek jellemzője — tipikusan akkor kerül sor, ha a közigazgatási határ módosítása belterületi településrészt érint.

Mivel a településrészek átadására, átvételére vonatkozó szabályozás nem különböztet külterület, illetőleg belterület között, a lakott területrészek átadására, átvételére vonatkozó szabályok nemcsak a belterületi lakott településrészek átadására, átvételére irányadók, hanem e rendelkezéseket akkor is alkalmazni kell, ha a településrész átadására, átvételére külterületi lakott településrészt érint.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az Ötv. és a Tersz. tv. tartalmaz rendelkezéseket a községek és a városok közigazgatási határainak módosítására nézve. Ezért az Alkotmánybíróságnak — a fentiekben ismertetett gyakorlatára tekintettel — azt kellett vizsgálnia, hogy van-e olyan az Alkotmányban rögzített rendelkezés, amelyet a településrészek átadás, átvételének szabályozásával kapcsolatosan nem vett figyelembe a jogalkotó, megállapítható-e az Ötv., illetőleg a Tersz. tv. vonatkozó rendelkezéseiben valamely önkormányzati alapjog érvényesüléséhez szükséges garanciák hiánya.

3. A településrész átadására, átvételére irányuló eljárásokban más, a települési határok módosítását eredményező területszerkezési eljárásoktól eltérő, sajátos szerepet tölt be a helyi népszavazás. A új község létrejöttét eredményező területszerkezési ügyekben (új község alakítása, köz-

ségegyesítés, községegyesítés megszüntetése) — az Ötv. 46. § (1) bekezdése, valamint 52. § (1) bekezdése alapján — a helyi népszavazás funkciója a területszervezési eljárás kezdeményezése. Ezekben az ügyekben ugyanis a terület-szervezési döntés nem a helyi önkormányzat, hanem a köztársasági elnök hatáskörébe tartozik. Az eljárásban a népszavazás vélemény-nyilvánító jellegű, a belügyminiszter az eljárás során vizsgálja, hogy fennállnak-e a község-alakítás feltételei, s e feltételek hiányában a választópolgárok népszavazáson kinyilvánított akarata ellenére mód van arra, hogy a népszavazás által kezdeményezett eljárás eredménytelenül, a kívánt döntés nélkül záruljon. A népszavazásnak ügydöntő szerepe csak annyiban van, hogy az érintett település, vagy településrész választópolgárainak helyi népszavazással kinyilvánított akarata ellenére, a választópolgárok kezdeményezése nélkül, új község alakításának, községegyesítésnek, községegyesítés megszüntetésének nincs helye.

Ezzel szemben a lakott területrészt átadása tekintetében a területrészt választópolgárainak népszavazáson kinyilvánított kezdeményezése ügydöntő jellegű annyiban, hogy a képviselő-testület nem tagadhatja meg a lakott területrészt átadását, ha azt az érintett településrész választópolgárainak közössége népszavazáson kezdeményezte.

A lakott településrészt átadása esetén tehát alapvetően a településtől elszakadni kívánó választópolgárok közösségének akarat-elhatározásától és az elszakadó településrészt átvevő önkormányzat képviselő-testületének befogadási szándékától függ a településrész hovatartozása.

A lakott településrészt átadása nem csak az elszakadni kívánó településrészen élő választópolgárokat érinti, hanem jelentősen befolyásolhatja a megmaradó település lakosságának jogait, jogos érdekeit is. Egy nagyobb településrész kiszakadása esetén, illetőleg ha a választópolgárok népszavazáson kinyilvánított akarata szerint átadásra kerülő településrészen vannak a település lakosságának alapvető szükségleteit kielégítő intézmények, jelentősen megnehezülhet, ellehetetlenülhet a kiválással érintett települési önkormányzat működése. A település választópolgárainak önkormányzathoz való jogát sérti az, hogy egy ilyen jelentőségű önkormányzati döntés meghozatala során a megmaradó település választópolgárainak közössége nem kap lehetőséget jogai és jogos érdekei érvényesítésére. Mivel sem az Ötv., sem a Tarsz. tv. nem tartalmaz garanciális szabályokat a kiválással érintett település választópolgárainak érdek- és jogvédelmére, a hatályos szabályozás lehetőséget ad arra, hogy a választópolgárok egy részének döntése alapján a település választópolgárainak az Ötv. 42. §-ában biztosított helyi önkormányzathoz való joga sérelmet szenvedjen.

Az a tény, hogy a településrészt átadása tekintetében a településrészt választópolgárainak kezdeményezése kötelező a képviselő-testületre, kötelezettséget teremt a települési önkormányzat számára, hogy megállapodást kössön az átvevő önkormányzattal. Ilyen feltételek mellett az Ötv. 56. § (2) bekezdésében szabályozott megállapodás nem

egyenlő jogi helyzetben lévő felek között, az érdekek kölcsönös egyeztetésén alapuló megegyezés. Az átadó önkormányzat a vagyoni és területi kérdésekben történő megállapodás megkötése során — a megállapodási kényszer miatt — hátrányos helyzetben van. Mivel a hatályos törvényi szabályozás nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy mely szabályok irányadók a terület és vagyonmegosztásra, a településrészt átadó önkormányzat abba a helyzetbe kerülhet, hogy önkormányzati feladatait megfelelő vagyoni eszközök hiányában nem tudja ellátni, s ezáltal az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) és b) pontjában biztosított önkormányzati alapjogai (az önkormányzati feladatok ellátásának önállósága, illetőleg tulajdonhoz való joga) sérülhetnek. Tekintettel arra, hogy ebben az esetben közjogi megállapodás jön létre a településrészt átadó és az azt átvevő önkormányzat között, megfelelő — a bírói döntést orientáló, a települési önkormányzat alapjogait védő — közjogi szabályok hiányában a bírósághoz fordulás lehetősége sem nyújt megfelelő garanciát a települési önkormányzat számára.

A településrészek átadására-átvételére vonatkozó szabályozás hiánya nemcsak a belterületi lakott településrészek esetén vet fel alkotmányossági problémákat. A hatályos szabályozás mellett nem állapítható meg, hogy a külterületi településrész — ha ott laknak is — mely esetekben tekinthető olyan lakott településrésznek, amikor a településrészt választópolgárainak népszavazáson kinyilvánított kezdeményezése szükséges az átadás-átvételhez. Ez az Ötv. 56. § (2) bekezdésében biztosított népszavazáshoz való jog gyakorlása tekintetében az Alkotmány 70/A. §-ában szabályozott jogegyenlőség sérelmét eredményezheti.

A jogbiztonság követelményét sértheti az a helyzet, ha a települési határok kialakítása — az önkormányzat székhelyének nehezen megközelíthető volta — miatt a polgárok akadályoztatva vannak abban, hogy a települési önkormányzat hatáskörébe tartozó ügyeiket elintézzék.

4. A településrészek átadására-átvétele nemcsak a települési önkormányzatok működési területének megváltoztatását eredményezi, hanem az erre irányuló önkormányzati döntések, megállapodások eredményeként megváltozik az Alkotmány 41. § (1) bekezdése alapján kialakított állami területi beosztás is. A települési határok megváltozása egyúttal befolyásolja az állam szerveinek, a bíróságoknak, az ügyészségeknek, a területi államigazgatási szerveknek, valamint ezzel összefüggésben a politikai, társadalmi, gazdasági szervek működési területét is. Ezért az Alkotmány 41. § (1) bekezdésével összefüggésben, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelménye megkívánja, hogy az állam területi tagozódása stabil legyen, az egyes területi egységek határait csak törvényben meghatározott, kivételes esetben és feltételekkel lehessen megváltoztatni. A jogbiztonság követelményét sérti az, hogy a hatályos jogi szabályozás nem határozza meg azokat a feltételeket, amelyek

fennállása esetén az egyes községek, városok közigazgatási határai megváltoztathatók.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányellenes helyzet keletkezett annak következtében, hogy az Ötv., illetőleg a Tersz. tv. a településrész átadásának-átvételének szabályozása során nem teremtette meg az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében, 41. § (1) bekezdésében, 42. §-ában, valamint 44/A. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt rendelkezések érvényesüléséhez szükséges garanciális szabályokat. Ezért felhívta a törvényhozót, hogy jogalkotási kötelezettségének 2003. december 31-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság az ügy alkotmányos jelentőségére tekintettel rendelte el a határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 432/E/2000/5.

Az Alkotmánybíróság 67/2002. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendelet alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta az alábbi

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlésének a képviselői

alap felhasználásáról szóló 11/1999. (04. 01.) Kgy. sz. rendelete 1. § (1) bekezdésének „egyéni választókerületeiben megválasztott” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt e határozat közzétételének napjával megsemmisíti.

A rendelet 1. § (1) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban:

„A rendelet hatálya kiterjed Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város települési képviselőire (a továbbiakban: települési képviselő).”

Ezt a határozatát az Alkotmánybíróság a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az indítványozó indítványában a Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlésének a 10/2001. (03. 05.) Kgy. sz. rendeletével (a továbbiakban: Ör1.) módosított, a képviselői alap felhasználásáról szóló 11/1999. (04. 01.) Kgy. sz. rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. § (1) bekezdésének „egyéni választókerületeiben” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az Ör1. 1. §-a akként módosította az Ör. 1. § (1) bekezdését, hogy 2001. március 5-e után csak az egyéni választókerületben megválasztott települési képviselőt illeti meg a képviselői alap. Az indítványozó több szempontból is alkotmányellenesnek tartja azt a megkülönböztetést, hogy az egyéni választókerületben megválasztott képviselők rendelkeznek képviselői alappal, míg a listán megválasztott települési képviselők nem. Álláspontja szerint ez a megkülönböztetés egyrészt az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközik, mely alapján az önkormányzat rendelete nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal, másrészt ellentétes az Alkotmány diszkriminációt tiltó 70/A. § (1) bekezdésével is. Hivatkozik a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 19. § (1) bekezdésére, melynek harmadik mondata szerint „A települési képviselők jogai és kötelességei azonosak”.

Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítványozó által kifogásolt szövegrészhez mind tartalmilag, mind nyelvtanilag és logikailag hozzátartozik a „megválasztott” szó is, ezért a vizsgálatot az Ör. 1. § (1) bekezdésének „egyéni választókerületeiben megválasztott” szövegrészére folytatta le.

II.

1. Az Alkotmány vizsgált rendelkezései:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Ötv. vizsgált rendelkezései:

„16. § (1) A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”

„19. § (1) A települési képviselő a település egészéért vállalt felelősséggel képviseli a választóinak az érdekeit. Részt vehet a képviselő-testület döntéseinek előkészítésében, végrehajtásuk szervezésében és ellenőrzésében. A települési képviselők jogai és kötelességei azonosak. [...]”

3. Az Ör. vizsgált rendelkezése:

„1. § (1) A rendelet hatálya kiterjed Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város egyéni választókerületeiben megválasztott települési képviselőire (a továbbiakban: települési képviselő).”

III.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 31. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsa elé tartozó ügyet három bíró javaslatára, az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 34. § (2) bekezdése alapján teljes ülésén tárgyalta meg.

Az indítvány megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság a 27/1998. (VI. 16.) AB határozatában az országgyűlési képviselők mandátumának jellegével kapcsolatban kifejtette:

„A szabad mandátum a képviselői jogállás alapja. A szabad mandátum azt jelenti, hogy a megválasztás után a képviselő jogilag függetlenné válik választóitól; állásfoglalásait meggyőződése és lelkiismerete alapján alakítja ki, s így is szavaz; képviselői tevékenysége és szavazata miatt nem hívható vissza. (...)”

A szabad mandátum e jellemzői abban is kifejeződnek, hogy a képviselők jogállása egyenlő, azaz — mint a választási törvény mondja — jogaik és kötelességeik azonosak. A képviselői feladat ellátásához szükséges jogok és szervezeti feltételek tekintetében nem lehet a képviselők között aszerint különbséget tenni, hogy milyen módon nyerték el mandátumukat — vagyis, hogy pártlistáról vagy egyéni választással kerültek-e a parlamentbe —, és ennek megfelelően mandátumuk mögött több vagy kevesebb szavazat áll; nem lehet megkülönböztetni aszerint sem, hogy a képviselőt párt indította, vagy támogatta-e, avagy pártoktól független jelöltként indult; s aszerint sem, hogy megválasztott

képviselőként csatlakozott-e valamely párt képviselőcsoportjához, vagy sem.” (ABH 1998, 197, 200—201.)

Az Ötv. 19. § (1) bekezdése alapján a települési képviselők mandátuma ugyanúgy szabad mandátum, mint az országgyűlési képviselőké. Egyrészt mivel a települési képviselő „a település egészéért vállalt felelősséggel képviseli a választóinak az érdekeit”, ezért az egyéni választókerületben megválasztott képviselők is elszakadnak az őket megválasztó szűkebb közösségtől. Másrészt az Ötv. 19. § (1) bekezdése azt is kimondja, hogy a települési képviselők jogai és kötelességei azonosak. Mindezek következtében az Alkotmánybíróságnak az országgyűlési képviselők mandátumának szabadságával kapcsolatban megállapított követelményei a jelen ügyben a települési képviselők mandátumára ugyanígy alkalmazandóak.

2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra: a szabad mandátum és a települési képviselők egyenlőségének elvéből sem következik azonban az, hogy képviselők között — nem jogaikat, hanem tényleges helyzetüket tekintve — ne lehetnének különbségek. Így például az Alkotmánybíróság a 126/E/2001. AB határozatában (ABH 2001, 1482—1487.) nem állapított meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet amiatt, hogy egyes települési képviselők nem kaptak az önkormányzati bizottságokban helyet.

Az Alkotmánybíróság mindezekből következően azt vizsgálta, hogy az Ör.-ben szabályozott képviselői alap olyan, a képviselői feladat ellátásához szükséges jogot jelent-e, amely — bevezetése esetén — minden képviselőt meg kell, hogy illessen, vagy nem. Ha ugyanis a képviselői alap feletti rendelkezés nem tekinthető ilyen jognak, akkor az a szabályozás, amely azt csak a képviselők meghatározott csoportja részére biztosítja, nem sérti az Ötv. 19. § (1) bekezdésének a képviselői jogegyenlőségre vonatkozó rendelkezését.

Az Alkotmánybíróság ez okból vizsgálta, hogy a képviselői alap kik által és milyen célokra használható fel. Az Ör. 1. § (1) bekezdése szerint a rendelet hatálya az egyéni választókerületben megválasztott települési képviselőkre terjed ki. Az Ör. 3. § (1) bekezdése alapján: „A képviselői alap célja, hogy a város vagy az egyes választókerületek egészét, illetve jelentős részét érintő közcél megvalósulhasson, az érintett polgárok részére közérzetjavító szolgáltatást eredményező beruházások, rendezvények támogatása lehetővé váljon.” Az Ör. 4. §-a pedig kimondja, hogy „A képviselői alap politikai rendezvények, szervezetek támogatására, személyes célokra nem használható fel.” A képviselői alap az önkormányzat területén belül, közcélokra használható fel, nem kötődik az egyéni választókerületekhez.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a képviselői alap feletti rendelkezés joga — az alap célját, felhasználási területeit figyelembe véve — a jelen ügyben a települési képviselő képviselői feladatának ellátásához szükséges jog. Ennek következtében a települési képviselők között — megválasztásuk módjára tekintettel — nem tehető olyan különbség, hogy az egyéni választókerületben meg-

választott képviselőket megilleti e jog, míg a listán megválasztott képviselőket nem. Ez a különbségtétel ugyanis ellentétes mind az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével, mind az Ötv. 19. § (1) bekezdésének harmadik mondatával. Mivel az önkormányzati rendelet magasabb szintű jogszabállyal nem lehet ellentétes, ezért az Ötv. sérelme egyben megalapozza az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésének a sérelmét is.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az Ör. 1. § (1) bekezdésének „egyéni választókerületeiben megválasztott” szövegrésze ellentétes mind az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében, mind a 70/A. § (1) bekezdésében foglalt követelményekkel, ezért azt — a határozat közzétételének napjával — megsemmisítette.

A jelen határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 476/B/2001.

Az Alkotmánybíróság 68/2002. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendeletek alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta az alábbi

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának a képviselői alap-

ról szóló 8/1999. (III. 9.) rendelete 3. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2003. március 31-ei hatállyal megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának a képviselői alapról szóló 8/1999. (III. 9.) rendelete egészének alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának a képviselői alapról szóló, már hatályon kívül helyezett 29/1991. (XII. 30.) rendelete alkotmányellenességének megállapítására és visszamenőleges hatályú megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

4. Az Alkotmánybíróság a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának az önkormányzat 1992. évi költségvetésének megállapításáról szóló 2/1992. (II. 27.), az önkormányzat 1993. évi költségvetésének megállapításáról szóló 8/1993. (III. 5.), az önkormányzat 1994. évi költségvetésének megállapításáról szóló 4/1994. (II. 21.), az önkormányzat 1995. évi költségvetésének megállapításáról szóló 17/1995. (IV. 6.), az önkormányzat 1996. évi költségvetésének megállapításáról szóló 12/1996. (IV. 1.), az önkormányzat 1997. évi költségvetésének megállapításáról szóló 5/1997. (II. 28.), az önkormányzat 1998. évi költségvetésének megállapításáról szóló 7/1998. (II. 28.), valamint az önkormányzat 1999. évi költségvetésének megállapításáról szóló 4/1999. (III. 9.) rendeletei alkotmányellenességének megállapítására és visszamenőleges hatályú megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

Ezt a határozatát az Alkotmánybíróság a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az indítványozó első beadványában Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának a képviselői alapról szóló 8/1999. (III. 9.) számú rendelete (a továbbiakban: Újr.) 3. § (1) bekezdését támadta. Álláspontja szerint a „rendelet címe, s az 1. §-ban meghatározott rendelet célja ellentétes a 3. § (1) bekezdésében foglaltakkal. Amíg a rendelet bevezető része az egész képviselő-testület részéről felhasználható alapról rendelkezik, addig a 3. § (1) bekezdésében a képviselőket megosztja és csak az egyéni választókerületek képviselőit jogosítja fel a Képviselői Alapból való részesedésre.” Megítélése alapján „ez a megosztottság, megkülönböztetés diszkriminatív, törvénytörtő a listás képví-

selőkkel szemben”, mivel a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 19. § (1) bekezdésének harmadik mondata szerint: „a települési képviselők jogai és kötelezettségei azonosak.” Az Újr. — az 1991. óta folytatott gyakorlat szerint — kizárólag az egyéni választókerületben megválasztott települési képviselők (a továbbiakban: egyéni képviselő) számára biztosít anyagi lehetőséget kisebb mértékű egyéni választókerületi fejlesztések megvalósítására, míg a listán megválasztott képviselők (a továbbiakban: listás képviselők) erre nem jogosultak. Az indítványozó az Alkotmánybíróság „állásfoglalását és törvényes döntését kérte” az Újr. kifogásolt szabályozása és a kialakult gyakorlat vonatkozásában.

Az Alkotmánybíróság az indítványozót indítványának kiegészítésére kérte fel.

Az indítványozó kiegészítő beadványában — indokainak változatlan tartalmú fenntartása mellett — korábbi kérelmét kiterjesztette az egész Újr. alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának az időközben hatályon kívül helyezett, a képviselői alapról szóló 29/1991. (XII. 30.) rendelete (a továbbiakban: Rr.), valamint az önkormányzat éves költségvetését megállapító 2/1992. (II. 27.) (a továbbiakban: Kvr1.), 8/1993. (III. 5.) (a továbbiakban: Kvr2.), 4/1994. (II. 21.) (a továbbiakban: Kvr3.), 17/1995. (IV. 6.) (a továbbiakban: Kvr4.), 12/1996. (IV. 1.) (a továbbiakban: Kvr5.), 5/1997. (II. 28.) (a továbbiakban: Kvr6.), 7/1998. (II. 28.) (a továbbiakban: Kvr7.), 4/1999. (III. 9.) (a továbbiakban: Kvr8.) rendeletei alkotmányellenességének megállapítására és visszamenőleges hatályú megsemmisítésére. Álláspontja szerint a kifogásolt önkormányzati rendeletek „a jobbiztonságot károsan befolyásolják”, ellentétesek az Alkotmány 43. § (1) bekezdésével, valamint az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütköznek, mivel ellentétesek az Ötv. 19. § (1) bekezdésével.

II.

1. Az Alkotmány vizsgált rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„43. § (1) A helyi önkormányzatok alapjogai (44/A. §) egyenlőek. [...]”

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.”

2. Az Ötv. vizsgált rendelkezései:

„16. § (1) A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”

„19. § (1) A települési képviselő a település egészéért vállalt felelősséggel képviseli a választóinak az érdekeit. Részt vehet a képviselő-testület döntéseinek előkészítésében, végrehajtásuk szervezésében és ellenőrzésében. A települési képviselők jogai és kötelezettségei azonosak. [...]”

3. Az Újr. vizsgált rendelkezései:

„1. § A közgyűlési rendelet célja, hogy a Képviselői Alap kezelésének, felhasználásának pénzügyi szabályozásával segítséget nyújtson a közérdekű, lakossági igényekhez igazodó kisebb feladatok megvalósításához.

2. § A Képviselői Alap forrásai:

1. Az önkormányzat éves költségvetésében erre a célra előirányzott összeg.

2. A Képviselői Alap előző évi maradványa.

3. Az adott választókerületben, városrészben élő lakosság által meghatározott közérdekű célra teljesített esetleges önkéntes befizetések.

E pénzügyi konstrukció nem egyszeri, hanem folyamatos jelleggel funkcionál a mindenkori éves pénzügyi lehetőségekhez igazodóan.

3. § (1) A Képviselői Alap felosztása az egyéni választókerületek képviselői között azonos arányban történik.

(2) Az Alapot a Polgármesteri Hivatal Pénzügyi és Ellenőrzési Osztálya elkülönítetten kezeli és tartja nyilván. Az analitikus nyilvántartást úgy kell kialakítani, hogy abból az egyes választókerületek pénzügyi lehetőségei forrásfajtánként megállapíthatók legyenek.

[...]

(4) A képviselő saját maga dönt

— az Alap tárgyévi felhasználásáról,

— más képviselővel való társulásról,

— a tárgyévben szabad pénzeszköze más képviselő(k) részére történő átengedéséről és annak feltételeiről.

4. § (1) Az Alapot az adott területen, illetve választókerületben csak városüzemeltetési és fejlesztési célokra — beleértve az önerős közműépítések támogatását is — valamint az adott választókerületen belüli önkormányzati intézmények támogatására lehet felhasználni.

(2) Az Alap egyesületi, alapítványi támogatásra nem fordítható.

(3) A felhasználásra vonatkozó javaslatot a jegyzőhöz kell benyújtani, aki azt a pénzügyi fedezet és a rendelet szerinti célnak való megfelelés ellenőrzését követően a Városüzemeltetési és Beruházási Osztályhoz továbbítja. [...]

(5) Amennyiben az elhatározott cél valamilyen okból nem valósítható meg, a Jegyző vagy a Városüzemeltetési és Beruházási Osztály azonnal értesíti a képviselőt.”

III.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 31. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsa elé tartozó ügyet három bíró javaslatára, az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 34. § (2) bekezdése alapján teljes ülésén tárgyalta meg.

Az indítvány részben megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság a 27/1998. (VI. 16.) AB határozatában az országgyűlési képviselők mandátumának jellegével kapcsolatban kifejtette:

„A szabad mandátum a képviselői jogállás alapja. A szabad mandátum azt jelenti, hogy a megválasztás után a képviselő jogilag függetlenné válik választóitól; állásfoglalásait meggyőződése és lelkiismerete alapján alakítja ki, s így is szavaz; képviselői tevékenysége és szavazata miatt nem hívható vissza. (...)

A szabad mandátum e jellemzői abban is kifejeződnek, hogy a képviselők jogállása egyenlő, azaz — mint a választási törvény mondja — jogaik és kötelességeik azonosak. A képviselői feladat ellátásához szükséges jogok és szervezeti feltételek tekintetében nem lehet a képviselők között aszerint különbséget tenni, hogy milyen módon nyerték el mandátumukat — vagyis, hogy pártlistáról vagy egyéni választással kerültek-e a parlamentbe —, és ennek megfelelően mandátumuk mögött több vagy kevesebb szavazat áll; nem lehet különböztetni aszerint sem, hogy a képviselőt párt indította, vagy támogatta-e, avagy pártoktól független jelöltként indult; s aszerint sem, hogy megválasztott képviselőként csatlakozott-e valamely párt képviselőcsoportjához, vagy sem.” (ABH 1998, 197, 200—201.)

Az Ötv. 19. § (1) bekezdése alapján a települési képviselők mandátuma ugyanúgy szabad mandátum, mint az országgyűlési képviselőké. Egyrészt mivel a települési képviselő „a település egészéért vállalt felelősséggel képviseli a választóinak az érdekeit”, ezért az egyéni választókerületben megválasztott képviselők is elszakadnak őket megválasztó szűkebb közösségtől. Másrészt az Ötv. 19. § (1) bekezdése azt is kimondja, hogy a települési képviselők jogai és kötelességei azonosak. Mindezek következtében az Alkotmánybíróságnak az országgyűlési képviselők mandátumának szabadságával kapcsolatban megállapított követelményei a jelen ügyben a települési képviselők mandátumára ugyanígy alkalmazandóak.

2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra: a szabad mandátum és a települési képviselők egyenlőségének elvéből sem következik azonban az, hogy képviselők között — nem jogaikat, hanem tényleges helyzetüket tekintve — ne lehetnének különbségek. Így például az Alkotmánybíróság

126/E/2001. AB határozatában (ABH 2001, 1482—1487.) nem állapított meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet amiatt, hogy egyes települési képviselők nem kaptak az önkormányzati bizottságokban helyet.

Az Alkotmánybíróság mindezekből következően azt vizsgálta, hogy az Újr.-ben szabályozott képviselői alap olyan, a képviselői feladat ellátásához szükséges jogot jelent-e, amely — bevezetése esetén — minden képviselőt meg kell, hogy illessen, vagy nem. Ha ugyanis a képviselői alap feletti rendelkezés nem tekinthető ilyen jognak, akkor az a szabályozás, amely azt csak a képviselők meghatározott csoportja részére biztosítja, nem sérti az Ötv. 19. § (1) bekezdésének a képviselői jogegyenlőségre vonatkozó rendelkezését.

Az Alkotmánybíróság ez okból vizsgálta, hogy a képviselői alap kik által és milyen célokra használható fel. Az Újr. 3. § (1) bekezdése alapján a képviselő alap csak az egyéni választókerületek képviselői között kerül felosztásra. Az alap szorosan kötődik a választókerületekhez, felhasználni csak azok (vagy más képviselővel való társulás esetén több választókerület együttes) területén belül lehet, az alap felhasználását is választókerületenként tartják nyilván. Az alapot az adott területen, illetve választókerületben városüzemeltetési és fejlesztési célokra (így pl. az önközműépítések támogatása is), valamint az adott választókerületen belüli önkormányzati intézmények támogatására lehet felhasználni. A képviselői alap felhasználása feletti döntés szorosan hozzátartozik a települési képviselők munkájához, hiszen ezáltal megvalósíthatóvá válhatnak olyan beruházások is, amelyek a település egészének a költségvetéséről való szavazáskor nem nyertek támogatást.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a képviselői alap feletti rendelkezés joga — az alap célját, felhasználási területeit figyelembe véve — a jelen ügyben a települési képviselő képviselői feladatának ellátásához szükséges jog. Ennek következtében a települési képviselők között — megválasztásuk módjára tekintettel — nem tehető olyan különbség, hogy az egyéni választókerületben megválasztott képviselőket megilleti e jog, míg a listán megválasztott képviselőket nem. Ez a különbségtétel ugyanis ellentétes mind az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével, mind az Ötv. 19. § (1) bekezdésének harmadik mondatával. Mivel az önkormányzati rendelet magasabb szintű jogszabállyal nem lehet ellentétes, ezért az Ötv. sérelme egyben megalapozza az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésének a sérelmét is.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az Újr. 3. § (1) bekezdése ellentétes mind az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében, mind a 70/A. § (1) bekezdésében foglalt követelményekkel, ezért azt megsemmisítette.

3. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Újr. gondosan és részletesen szabályozza a képviselői alap felhasználását.

lásának módját, mely szabályozás alapvetően az egyéni választókerületi rendszerre épül. Mivel a képviselői alap létrehozatalakor az önkormányzat nem Alkotmányból vagy törvényből fakadó kötelezettségének tesz eleget, ezért a részletszabályok megalkotásakor széles körű mérlegelési jog illeti meg. Önmagában ez a rendszer, amelyben a képviselői alap nyilvántartása, felhasználása az egyéni választókerületi rendszerre épül, nem alkotmányellenes akkor, ha az alap meghatározott része felett mind az egyéni, mind a listás képviselők rendelkezhetnek.

Az Alkotmánybíróság azt is észlelte, hogy az Újr. 4. § (4) bekezdéséből következően lehetnek olyan jogviszonyok, amelyek esetén a pénzügyi alap folyamatos biztosítása elengedhetetlen követelmény.

Az Abtv. 40. §-a alapján ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességét észleli, azt megsemmisíti. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság jogosult arra is, hogy a rendelkezést a határozat kihirdetésének napjától eltérő — azt megelőző, vagy azt követő — időponttól semmisítse meg, amennyiben ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság — mivel megfelelő időt kívánt az önkormányzatnak rendelete és a szabályozási mód újragondolására hagyni — az Újr. 3. § (1) bekezdését 2003. március 31-ei hatállyal semmisítette meg, lehetőséget adva ezzel az önkormányzatnak arra, hogy ezen időpontig elfogadjon az Alkotmánynak megfelelő szabályozást.

4. Az indítványozó indítványának kiegészítésében az egész Újr. alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Indítványában azonban nem fejtette ki, hogy az Újr. egésze álláspontja szerint az Alkotmánynak mely rendelkezéseit és milyen okokból sértik. Mindezekből következően az Ügyrend 29. § d) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványnak az egész Újr. alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó részét visszautasította.

5. Az indítványozó az Újr.-t és annak kifogásolt szabályozását ellentétesnek tartja az Alkotmány 43. § (1) bekezdésével is. Az önkormányzati alapjogok egyenlősége a különböző feladatú, nagyságú, lakosság számú, földrajzi elhelyezkedésű stb. önkormányzatokra vonatkozik, és nem az egy adott önkormányzaton belüli működésre. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az Alkotmány hivatkozott rendelkezése, valamint az Újr. között semmilyen, alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem áll fenn.

6. Az indítványozó kezdeményezte a már korábban hatályon kívül helyezett Rr. alkotmányellenességének megállapítását és *ex tunc* hatályú megsemmisítését. Az Alkot-

mánybíróság már kezdeti határozataiban is megállapította, hogy „hatásköre az absztrakt normakontroll esetén csak azoknak a jogszabályoknak az alkotmányossági vizsgálatára terjed ki, amelyek az eljárás időpontjában hatályosak. A már hatályon kívül helyezett jogszabályok alkotmányossági vizsgálata akkor lehetséges, ha az ilyen jogszabály vizsgálatát egyedi (konkrét) esetben, az Abtv. 38. §-a alapján bírő kezdeményezi az előtte folyamatban lévő ügyben való alkalmazhatóság kérdésében [34/1991. (VI. 15.) AB határozat], illetve, ha a már nem hatályos jogszabály alkalmazhatóságának kérdése alkotmányjogi panasz kapcsán merül fel.” [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.]

Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben sem bírói kezdeményezés, sem alkotmányjogi panasz nincs, ezért az Alkotmánybíróság — az Ügyrend 31. § a) pontja alapján — az indítványnak az Rr. alkotmányellenességének megállapítására és *ex tunc* hatályú megsemmisítésére irányuló része tárgyában az eljárást megszüntette.

7. Az indítványozó kezdeményezte az önkormányzat éves költségvetését megállapító rendeletei (Kvr1.—Kvr8.) alkotmányellenességének megállapítását és *ex tunc* hatályú megsemmisítését. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata a Kvr1.-t, Kvr2.-at, Kvr3.-at, Kvr4.-et, és Kvr5.-öt időközben hatályon kívül helyezte, így az Alkotmánybíróság ezeket a rendeleteket — az Indokolás III/7. pontjában kifejtettek alapján — nem vizsgálta. Ugyanezen indokok alapján nem vizsgálta az Alkotmánybíróság a Kvr6.-ot, Kvr7.-et és Kvr8.-at. Bár a képviselő-testület e rendeleteit formálisan még nem helyezte hatályon kívül, de a rendeletekben foglalt jogszabályi rendelkezések már teljesedésbe mentek. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette: „A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a szerint a jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. A Jat. nem határozza meg egyértelműen, hogy a jogszabályban meghatározott határidőnek kifejezetten a jogszabály hatályának megszűnésére, vagy a jogszabály alkalmazhatóságára kell-e vonatkoznia.

Az Alkotmánybíróság több határozatában a Jat.-nak ezt a szabályát a jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozó rendelkezésként értelmezi. E határozataiban megállapította, hogy a szabály alkalmazására jogszabályban előírt határidő leteltével, azzal, hogy a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljesedésbe mentek, már nincs mód arra, hogy a jogalanyok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot szerezzenek, a jogszabály lényegében hatályát veszítette.” (670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 603.)

Az önkormányzat 1997., 1998. és 1999. évi költségvetési rendeletei már teljesedésbe mentek, ezek alapján jog nem szerezhető, így megállapítható, hogy lényegében hatályukat veszítették.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság — az Ügyrend 31. § a) pontja alapján — az indítványnak mind a Kvr1., Kvr2., Kvr3., Kvr4., Kvr5., mind a Kvr6., Kvr7. és Kvr8. alkotmányellenességének megállapítására és *ex tunc* hatályú megsemmisítésére vonatkozó része tárgyában az eljárást megszüntette.

A jelen határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 373/B/1999.

Az Alkotmánybíróság 69/2002. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló indítványok alapján meghozta az alábbi

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (6) bekezdés utolsó mondatának „továbbá törvénysértésre alapozott egyet nem értő vélemény esetén a szabályzat és a tervek elfogadásra nem terjeszthetők elő” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a határozat kihirdetése napjával megsemmisíti.

A megsemmisítés folytán az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (6) bekezdése az alábbi szöveggel marad hatályban:

„A véleményezési eljárás befejezése után a szabályzatot, illetőleg a terveket az elfogadásuk előtt — a (3)—(4) bekezdés alapján beérkezett, de el nem fogadott véleményekkel és azok indokolásával együtt — a polgármesternek (főpolgármesternek) legalább egy hónapra a helyben szokásos módon közzé kell tennie azzal, hogy az érintettek a közzététel ideje alatt azokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek, továbbá meg kell küldenie szakmai véleményezés céljából:

a) a főváros, a fővárosi kerület, a megyei jogú város igazgatási területének egészére egyszerre készített szabályzatot és terveket az illetékes területi főépítészeti iroda útján a miniszternek,

b) egyéb szabályzatot és terveket a területi főépítésznek.

A miniszter 90, a területi főépítész 30 napon belül adhat véleményt; ha e határidőn belül nem nyilatkozik, úgy véleményét egyetértőnek kell tekinteni. A véleményt a döntésre jogosult testülettel ismertetni kell.”

Az Alkotmánybíróság elrendeli határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

INDOKOLÁS

I.

Az Alkotmánybírósághoz két indítvány érkezett az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 9. § (6) bekezdés utolsó mondatából a „továbbá törvénysértésre alapozott egyet nem értő vélemény esetén a szabályzat és a tervek elfogadásra nem terjeszthetők elő” szövegrész alkotmányellenességének vizsgálatára és megsemmisítésére. Az Étv. 9. § (6) bekezdésének vizsgálni kért szövegét az Étv. módosításáról szóló 1999. évi CXV. törvény 4. § (3) bekezdése állapította meg, s az 2000. március 1-jén lépett hatályba. E rendelkezés szerint, ha a helyi építési szabályzat és településrendezési tervek elfogadását megelőző eljárás során a miniszter, illetve a területi főépítész törvénysértésre alapozott egyet nem értő véleményt ad, a szabályzat és a tervek elfogadásra nem terjeszthetők elő. Az indítványozók egybehangzó véleménye szerint a miniszter és a területi főépítész ezzel az új jogosítványával meggátolhatja a helyi önkormányzat ilyen tárgyú rendeletalkotását, amely az Alkotmány több rendelkezésével is ellentétes.

Az egyik indítványozó kifejtette, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontja az önkormányzat alapjogai között nevesíti a rendeletalkotási jogot, s kimondja, hogy az önkormányzat döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül. Az Alkotmány 32/A. §-a az Alkotmánybíróság hatáskörébe utalja a jogszabályok — köztük az

önkormányzati rendeletek — alkotmányossági vizsgálatát. A törvénysértő önkormányzati rendelet az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközik, így annak vizsgálatára és megsemmisítésére szintén csak az Alkotmánybíróság jogosult. Az indítványozó véleménye szerint az Alkotmány fenti rendelkezései nem adnak lehetőséget arra, hogy az államigazgatás valamely szerve megakadályozza a képviselőtestületet valamely rendelet megalkotásában, az Alkotmány mindössze a rendeletek utólagos felülvizsgálatát teszi lehetővé. Az indítványozó ezért — az Alkotmánybíróság helyi önkormányzatokat védő feladatára is tekintettel — utólagos absztrakt normakontroll hatáskörben kérte a jelölt jogszabálysöveg vizsgálatát, és hatálybalépése napjára történő visszamenőleges megsemmisítését.

A másik indítványozó szintén az önkormányzati alapjogok, az önkormányzat rendeletalkotási szabadságának megsértését állította az Étv. 9. § (6) bekezdés meghatározott szövegrésze tekintetében. Az indítványozó — a fentiek túlmenően — kifejtette még, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését a fővárosi, megyei közigazgatási hivatal vezetőjének hatáskörébe utalja, s meghatározza a törvénysértés észlelése esetén követendő eljárást. A területi főépítésznek törvényességi ellenőrzési joga sem az Ötv. sem más jogszabályok alapján nincs. Az indítványozó véleménye szerint a területi főépítész Étv.-ben intézményesített joga előzetes vétőjognak minősül, s a törvény ezt anélkül vezette be — a közigazgatási hivatal törvényességi ellenőrzési eljárásával szemben —, hogy nem szabályozta az eljárás menetét és garanciáit sem. Az indítványozó, összegezve kérelmét, az önkormányzat rendeletalkotási jogának — az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontjának — megsértése miatt kérte a jelölt jogszabályrész megsemmisítését.

Ez az indítványozó is hivatkozik az Alkotmány 43. § (2) bekezdésébe foglalt azon rendelkezésre, hogy az önkormányzat jogai védelmében az Alkotmánybírósághoz fordulhat, illetve kifejti — erre utaló határozott kérelem nélkül —, hogy a kifogásolt törvényi szabályozás lényegében hatásköri összeütközést teremt a területi főépítész és a közigazgatási hivatal között.

Az Alkotmánybíróság az indítványokat tárgyuk azonosságára tekintettel egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

II.

1. Az Alkotmány irányadó rendelkezései szerint:

„32/A. § (1) Az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a jogszabályok alkotmányosságát, illetőleg ellátja a törvénnyel hatáskörébe utalt feladatokat.

(2) Az Alkotmánybíróság alkotmányellenesség megállapítása esetén megsemmisíti a törvényeket és más jogszabályokat.

(3) Az Alkotmánybíróság eljárását törvényben meghatározott esetekben bárki kezdeményezheti.

(...)

„43. § (2) A helyi önkormányzati jogokat és kötelezettségeket törvény határozza meg. Az önkormányzat hatáskörének jogszerű gyakorlása bírósági védelemben részesül, jogai védelmében az önkormányzat az Alkotmánybírósághoz fordulhat.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület:

a) önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat, döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül,

(...)

(2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. Az Ötv. indítványozó által hivatkozott rendelkezései értelmében:

„95. § A Kormány:

a) a belügyminiszter közreműködésével, a fővárosi, megyei közigazgatási hivatal vezetője útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését;”

„99. § (1) A közigazgatási hivatal vezetője a törvényességi ellenőrzés körében — határidő tűzésével — felhívja az érintettet a törvénysértés megszüntetésére. Az érintett a felhívásban foglaltakat köteles megvizsgálni és a megadott határidőn belül az annak alapján tett intézkedésről vagy egyet nem értéséről a közigazgatási hivatal vezetőjét tájékoztatni.

(2) Ha a megadott határidőn belül intézkedés nem történt, a közigazgatási hivatal vezetője kezdeményezheti:

a) az Alkotmánybíróságnál a törvénysértő önkormányzati rendelet felülvizsgálatát és megsemmisítését;

b) a törvénysértő határozat bírósági felülvizsgálatát;

c) a képviselő-testület összehívását a törvénysértés megszüntetésére, a képviselő-testület tisztségviselője felelősségének megállapítását.”

3. Az Étv.-nek a jelen ügyben érintett — az indítvány elbírálásakor hatályos — rendelkezése szerint:

„9. § (1) A helyi építési szabályzatot és a településrendezési terveket az országos településrendezési szakmai előírások figyelembevételével, továbbá a külön jogszabályban meghatározott fogalmak és jelkölcsök alkalmazásával kell elkészíteni.

(2) A helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek kidolgozása során:

a) az érintett állampolgárok, szervezetek, érdekképviselői szervek véleménynyilvánítási lehetőségét biztosítani kell, ennek érdekében a helyben szokásos módon az érintettek tudomására kell hozni kidolgozásuk elhatározását, amelynek keretében

aa) meg kell határozni a rendezés alá vont területet,

ab) ki kell nyilvánítani általános célját és várható hatását, hogy az érintettek azzal kapcsolatban javaslatokat és észrevételeket tehessenek;

b) az államigazgatási szerveket, valamint az érintett települési önkormányzati szerveket az előkészítésbe be kell vonni úgy, hogy azok a megkeresés kézhezvételétől számított 15 napon belül írásos állásfoglalásukban ismertessék a település fejlődése és építési rendje szempontjából jelentős terveiket és intézkedéseiket, valamint ezek várható időbeli lefolyását, továbbá a hatáskörükbe tartozó kérdésekben a jogszabályon alapuló követelményeket;

c) az érintett terület lakosságának életkörülményeiben bekövetkező hátrányos következmények elhárítása vagy csökkentése érdekében figyelemmel kell lenni az érintettek értékrendjére, szociális helyzetére, ezek várható változására, továbbá vizsgálni kell a lakosság életkörülményeit és igényeit.

(3) A helyi építési szabályzatot és a településrendezési terveket a megállapítás, illetve a jóváhagyás előtt a polgármesternek (főpolgármesternek) véleményeztetnie kell a külön jogszabályban meghatározott államigazgatási, az érintett települési önkormányzati és érdekképviselői szervekkel, valamint társadalmi szervezetekkel, amelyek 21 napon belül adhatnak írásos véleményt. Kivéve azok a külön jogszabályban meghatározott államigazgatási szervek, amelyek a településrendezési eljárás során az eljárásban szakhatóságként vesznek részt.

(4) Az eltérő vélemények tisztázása érdekében a polgármesternek (főpolgármesternek) egyeztető tárgyalást kell tartania, amelyre a hely és az időpont megjelölésével a véleményezési eljárás valamennyi érdekeltjét a tárgyalás előtt legalább 8 nappal meg kell hívnia. Az egyeztető tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell valamennyi elfogadott és el nem fogadott véleményt azok indokolásával együtt.

(5) Azt az érdekeltet, aki a véleményezési eljárás során írásbeli véleményt nem adott, és az egyeztető tárgyaláson sem vett részt, kifogást nem emelő véleményezőnek kell tekinteni.

(6) A véleményezési eljárás befejezése után a szabályzatot, illetőleg a terveket az elfogadásuk előtt — a (3)—(4) bekezdés alapján beérkezett, de el nem fogadott véleményekkel és azok indokolásával együtt — a polgármesternek (főpolgármesternek) legalább egy hónapra a helyben szokásos módon közzé kell tennie azzal, hogy az érintettek a közzététel ideje alatt azokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek, továbbá meg kell küldenie szakmai véleményezés céljából:

a) a főváros, a fővárosi kerület, a megyei jogú város igazgatási területének egészére egyszerre készített szabályzatot és terveket az illetékes területi főépítészeti iroda útján a miniszternek,

b) egyéb szabályzatot és terveket a területi főépítésznek.

A miniszter 90, a területi főépítész 30 napon belül adhat véleményt; ha e határidőn belül nem nyilatkozik, úgy véle-

ményét egyetértőnek kell tekinteni. A véleményt a döntésre jogosult testülettel ismertetni kell, továbbá törvénysértésre alapozott egyet nem értő vélemény esetén a szabályzat és a tervek elfogadásra nem terjeszthetők elő.

(7) A helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek a (2)—(6) bekezdésben előírt véleményeztetési és szakhatósági eljárás lefolytatása nélkül nem fogadhatók el.

(8) Az elfogadott helyi építési szabályzatot, valamint településrendezési terveket vagy azok vonatkozó részét, illetőleg kivonatát a polgármesternek (főpolgármesternek) meg kell küldenie az azok véleményezésében résztvevőeknek, továbbá a dokumentációt a külön jogszabályban meghatározott Országos Dokumentációs Központnak.

(9) A megállapított helyi építési szabályzatban és a jóváhagyott szabályozási tervben foglaltakat az érintett közigazgatási szerveknek a hatáskörüket érintő ügyekben eljárásaik során érvényesíteniük kell. Az (1)—(8) bekezdésben foglalt rendelkezéseket a helyi építési szabályzat, a településrendezési tervek változtatása esetén is alkalmazni kell.

(10) A helyi építési szabályzat, a településrendezési tervek készítése során a települést érintő jóváhagyott országos és térségi területrendezési terv rendelkezéseit figyelembe kell venni.”

III.

Az Alkotmánybíróság eljárásához kapcsolódóan mindkét indítványozó hivatkozott az Alkotmány 43. § (2) bekezdésének arra a fordulatára, amely szerint „jogai védelmében az önkormányzat az Alkotmánybírósághoz fordulhat”. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány e tételét értelmezve rámutatott: „Az Alkotmány 43. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés az Alkotmánybíróságnak az önkormányzati jogok védelmével kapcsolatos hatáskörének alkotmányi alapját teremti meg. Egyúttal Alkotmányban foglalt alapja az Ötv. 3. §-ának, amely szerint az önkormányzati jogokat, illetőleg az önkormányzat hatáskörének jogszerű gyakorlását az Alkotmánybíróság, továbbá a bíróság védi. A felhívott alkotmányi és törvényi rendelkezések nem hatásköri szabályok, tehát csak annyiban szolgálhatnak alapul az Alkotmánybíróság eljárásának és határozathozatalának, amennyiben e rendelkezésekhez a törvényalkotó az Alkotmánybíróságra konkrét hatásköri szabályokat is telepített. Az Alkotmánynak az önkormányzati jogok alkotmánybírósági védelmére vonatkozó rendelkezése tehát e jogvédelmi funkció ellátására irányuló és kifejezett alkotmánybírósági hatásköröket megállapító törvényi rendelkezések által nyeri el értelmét.” [37/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994. 238., 248—249.]

A fentiekből következően az Alkotmánybíróság az önkormányzati jogok védelmét, az Alkotmányban foglalt utólagos normakontroll, valamint az Abtv. és más törvények

által biztosított hatáskörök gyakorlása útján látja el. Jelen ügyben az indítványozók az Alkotmány 43. § (2) bekezdésén kívül határozott kérelmet fogalmaztak meg az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § b) pontjába foglalt — bárki által kezdeményezhető — utólagos absztrakt normakontroll hatáskörben történő eljárásra, ezért az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot e konkrét hatáskörében eljárva folytatta le.

IV.

Az indítványok az alábbiak szerint megalapozottak.

1. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a helyi képviselő-testület önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz, a 44/A. § (2) bekezdése pedig rögzíti, hogy a helyi képviselő-testület a feladatkörében rendeleteket alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az Alkotmány e tételei az önkormányzat rendeletalkotási szabadságát rögzítik (amely így az Alkotmány által védett önkormányzati alapjog), de egyben meghatározzák a rendeletalkotási szabadság korlátait is: az önkormányzati rendelet nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal. Az önkormányzati rendeletalkotást érintően az Ötv. 16. § (1) bekezdése garanciális jelleggel rögzíti, hogy „A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”. Az Alkotmány és az Ötv. fenti rendelkezései egymásra vonatkoztatott értelmezése során az Alkotmánybíróság a 17/1998. (V. 13.) AB határozatában elvi élel állapította meg: „önmagában véve az, hogy a társadalmi viszonyok meghatározott körét országos érvényű jogszabály a szabályozási körébe vonta, nem akadályozza az önkormányzati rendeletalkotásnak. Ha ugyanis helyi közügyről van szó, az önkormányzati testület közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében — külön törvényi felhatalmazás hiányában is — jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.” (ABH 1998. 155.)

Az önkormányzat rendeletalkotási szabadsága tehát egyrészt a törvény felhatalmazásából eredő, a törvény keretei közötti rendeletalkotásra vonatkozik, másrészt mintegy „eredeti”, az Alkotmányból folyó — a helyi közügyek szabályozására általában is irányadó — rendeletalkotási szabadságból áll.

2. A jelen ügy tárgyát képező, a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek önkormányzati szabályozása törvényi felhatalmazásokon nyugszik. Az Ötv. 8. § (1) bekezdése értelmében „A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti kör-

nyezet védelme ...”, az Ötv. 10. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át — többek között — a településrendezési terv jóváhagyása, az Ötv. 63/C. §-a pedig a fővárosi településrendezés szabályait fogalmazza meg. Az Étv. a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek elfogadásának, a vonatkozó önkormányzati rendeletek megalkotásának részletes szabályait tartalmazza. Az Étv. azon túl, hogy több rendelkezésében is konkrét felhatalmazásokat tartalmaz önkormányzati szabályozásra [pl. Étv. 2. § 11. pont, 6. § stb.], meghatározza az önkormányzati rendeletalkotás törvényi kereteit is. A törvényi szabályok egy része a vonatkozó önkormányzati rendeletek megalkotásához kapcsolódó eljárási szabály. Így az építési szabályzat és a településrendezési tervek elfogadását megelőzően az Étv. egy széles körű egyeztetési mechanizmust intézményesít. Az egyeztetés kétirányú: egyrészt be kell vonni az érintett állampolgárokat, érdekképviselőket, másrészt a különböző államigazgatási szerveket [Étv. 9. § (2) bekezdés]. Az államigazgatási szervek bevonásának általános célja az, hogy a különböző hatóságok által képviselt érdekek (területfelhasználási, környezetvédelmi, műemléki, közegészségügyi, biztonsági stb.) érvényesüljenek. Ezeket a központi jogszabályokba foglalt előírások jelenítik meg, s érvényesítésük garanciális jelleggel bír. Az Étv. a véleményezési eljárás során a lakossági és az államigazgatási egyeztetést — többek között — a vitás kérdések előzetes rendezése végett írja elő. Az Étv. 9. § (7) bekezdése szerint a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek az előírt véleményeztetési és szakhatósági eljárás lefolytatása nélkül nem fogadhatók el. Az Étv. e rendelkezései — a jelen ügy tárgyát képező szabálytól függetlenül is — az önkormányzati rendeletalkotás egyfajta korlátainak tekinthetők. Az Étv. 9. § (4) bekezdése szerint az eltérő vélemények tisztázása érdekében a polgármesternek egyeztető tárgyalást kell tartania, s nyilvánvaló, hogy törvényességi, jogszerűségi szempontból is maradhatnak egymásnak ellentmondó álláspontok. Ennek feloldására — a döntésre — azonban végső soron az önkormányzat jogosult a vonatkozó rendeletek elfogadásakor. Az Étv. tehát csak magának az eljárásnak a megtörténtét (s nem annak tartalmát) teszi meg az önkormányzati rendeletek elfogadásához szükséges feltételnek. Az Alkotmánybíróság a korábban hatályos törvényi rendelkezések kapcsán — de lényegét tekintve a jelenlegi szabályozásra is irányadóan — már rámutatott, hogy a településrendezés körében megalkotandó önkormányzati normák sajátos önkormányzati rendeletek, az érdekelt államigazgatási és érdekképviselői szervekkel való egyeztetés kötelezettsége és a lakosoknak az eljárásba való bevonása olyan garanciális eljárási szabályok, amelyeket nem követel meg a jogi szabályozás a többi önkormányzati rendelet megalkotása során. [42/1992. (VII. 16.) AB határozat, ABH 1992. 369., 371.]

Az Étv. 9. § (6) bekezdésének vizsgált szövegében azonban — a véleményezési eljárás fenti jellemzőihez képest — „minőségileg” másról van szó. Ez a szabály nem az eljárás

egészéhez [mint ahogy ezt az Étv. idézett 9. § (7) bekezdése teszi] hanem annak csupán egy mozzanatához (a véleményezési eljárás bejezése után, és az elfogadásra való előterjesztés előtt) kapcsolódik. Másrészt a jelen ügyben vizsgált szabályban a miniszter, illetve a területi főépítész véleménye elsőbbséget kap minden más véleménnyel szemben, hiszen az egyet nem értő vélemény miatt a szabályzat, illetve a tervek elő sem terjeszthetők.

3. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek elfogadását megelőző (fentebb vázolt) sajátos eljárás nem változtat azon a tényen, hogy a döntést az önkormányzat alkotmányos, és törvényekben foglalt joga (s bizonyos körben kötelezettsége) meghozni, nem változtat azon, hogy az önkormányzat viseli a felelősséget az általa meghozott rendeletért. (Viseli a jogi felelősséget a rendelet törvényességéért, és viseli a politikai felelősséget a választópolgárok felé.) Az önkormányzatok alkotmányos státuszából — az önkormányzati jogok alkotmányi rögzítéséből, illetve e jogokat részletező Ötv.-beli szabályozásból is — az következik, hogy az önkormányzatok önállóan és felelősséggel döntenek a feladat- és hatáskörükbe tartozó kérdésekben. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a településrendezés során elfogadandó önkormányzati rendeletek a magasabb jogszabályok által képviselt érdekek egyidejű megjelenítése mellett mégiscsak a helyi viszonyok rendezését szolgálják: a település hosszú távú fejlesztését, szerkezetének kialakítását, az építés rendjét stb., ezért tartozik az erről való döntés — a bemutatott törvényi felhatalmazások alapján — az önkormányzati rendeletalkotás tárgykörei közé. Mindezek mellett a településrendezés és a helyi építési ügyi előírások megalkotása — úgy is mint helyi közügy — az önkormányzatok kötelező feladatának tekinthető.

Az önkormányzat rendeletalkotási szabadsága — mint ahogy ez a IV./1. pontban kifejtésre került — Alkotmány által védett önkormányzati alapjog. Az Alkotmánybíróság az önkormányzati jogok védelmét illetően több döntésében — valamennyi jogra kiterjedően és általános érvennyel — már kifejtette, hogy „az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében szabályozott alapjogok a helyi képviselő-testületek számára biztosított olyan hatáskörcsoportok, amelyek a helyi önkormányzás körében az önkormányzatok számára biztosított autonómia alkotmányos garanciáit képezik. Az önkormányzatokat az egyes alapjogok körében megillető autonómia azonban nem feltétlen és korlátozhatatlan. Az alapjogok szabályozása elsősorban a kormánnyal és az államigazgatással szemben nyújt alkotmányos garanciát az önkormányzatok számára. A törvényhozót az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogok annyiban korlátozzák, hogy azokat nem vonhatja el, nem állapíthat meg olyan mértékű korlátozásokat, amelyek valamely önkormányzati alapjog tartalmának kiüresedéséhez, tényleges elvonásához vezetnek.” [Lásd legutóbb: 48/2001. (XI. 22.) AB határozat, ABH 2001. 330. 333—334.]

Az Alkotmánybíróság szerint az önkormányzati rendeletalkotás — mint az Alkotmányba foglalt önkormányzati alapjoggyakorlás — szempontjából alapvető garanciális jelentősége van annak, hogy döntéseiket érdemben csak a bíróságok, illetve rendeleteiket az Alkotmánybíróság bírálhatja felül, mégpedig csak törvényességi vagy alkotmányossági szempontból. A helyi közügyek önálló vitelében megnyilvánuló önállóságot — s egyben a Kormány és az államigazgatási szervekkel szemben fennálló védelmet — tükrözik az Ötv.-nek a törvényességi ellenőrzésre vonatkozó szabályai. Az Ötv. 99. § (1) bekezdése értelmében, ha a közigazgatási hivatal vezetője törvénysértést észlel, határidő tűzésével felhívja az érintettet a törvénysértés megszüntetésére. Az érintett a felhívásban foglaltakat köteles megvizsgálni és a megadott határidőn belül az annak alapján tett intézkedésről vagy egyet nem értéséről a közigazgatási hivatal vezetőjét tájékoztatni, de azt nem köteles elfogadni. Ezért rendelkezik úgy az Ötv. 99. § (2) bekezdése, hogy ha a megadott határidőn belül intézkedés nem történt, a közigazgatási hivatal vezetője kezdeményezheti a törvénysértő önkormányzati rendelet felülvizsgálatát és megsemmisítését az Alkotmánybíróságnál, illetve a törvénysértő határozat bírósági felülvizsgálatát.

E törvényi megoldás megfelelően érzékelteti az önkormányzatoknak — az Alkotmányban is megfogalmazott — döntési szabadságát: az önkormányzat nem köteles elfogadni a törvényességi ellenőrzés körében kialakított véleményt, szabadon és természetesen az ezzel együtt járó felelősséggel dönthet. Az Étv. 9. § (6) bekezdésének jelen ügyben vizsgált szövegrésze az önkormányzat e döntési szabadságát súlyosan sérti. Az Alkotmánybíróság szerint nem egyeztethető össze az Alkotmánynak az önkormányzat rendeletalkotási szabadságát meghatározó rendelkezéseivel az — mégha az építési szabályzatok és rendezési tervek meghozatalához, azok tartalmához többféle (nemcsak önkormányzati) érdek integrálása is szükséges —, hogy az önkormányzati rendeletalkotás elé az államigazgatás irányából megfogalmazott törvénysértésre alapozott egyet nem értő vélemény akadályt gördítsen. Különösen sérti az önkormányzatok Alkotmányba rögzített rendeletalkotási szabadságát akkor, ha az önkormányzatokat kötelező feladataik ellátásában akadályozza meg.

Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján úgy ítélte meg, hogy az Étv. 9. § (6) bekezdés utolsó mondatából a „továbbá törvénysértésre alapozott egyet nem értő vélemény esetén a szabályzat és a tervek elfogadásra nem terjeszthetők elő” szövegrész ellentétes az önkormányzatoknak az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontjából és 44/A. § (2) bekezdéséből eredő rendeletalkotási szabadságával — a rendeletalkotási jog tartalmának kiüresedéséhez vezet —, ezért a jelölt szövegrészt határozatának kihirdetése napjával megsemmisítette.

4. Az egyik indítványozó hivatkozott az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdésének azon rendelkezésére, amely az

Alkotmánybíróság hatáskörébe utalja a jogszabályok alkotmányossági vizsgálatát. Az indítványozói hivatkozás — tartalmában — arra utal, hogy az Alkotmánybíróság jogosult az önkormányzati rendeletek (mint jogszabályok) felülvizsgálatára, amelyet sért az Étv. 9. § (6) bekezdésének megtámadott szövegrésze. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Étv. 9. § (6) bekezdésének jelen ügyben vizsgált szabálya nincs összefüggésben az Alkotmány 32/A. §-ával. Az önkormányzati rendeletek elfogadása előtt intézményesített eljárás (s ezen eljárás egyes részlet-sabályai) nincsenek kihatással az Alkotmánybíróság valamennyi normára kiterjedő — s az Alkotmányban rögzített — utólagos absztrakt normakontroll hatáskörére.

5. Az Alkotmánybíróság nem látott kellő indokot — az egyik indítványozó által kért — ex tunc hatályú megsemmisítésre. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (1) bekezdése szerint „Azt a jogszabályt vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközét, amelyet az Alkotmánybíróság a határozatában megsemmisít, az erről szóló határozatnak a hivatalos lapban való közzététele napjától nem lehet alkalmazni.” A megsemmisítés időpontját tekintve kivételt az Abtv. 43. § (4) bekezdése tesz, amennyiben kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a 43. § (1) bekezdésében meghatározott időponttól eltérően is meghatározhatja az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezését, ha ezt a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben úgy ítélte meg, hogy sem a jogbiztonság, sem az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke nem indokolja a jogszabályi rendelkezés kihirdetése napjára történő visszamenőleges hatályú megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság határozatának a Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 177/B/2000.

Az Alkotmánybíróság 70/2002. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján meghozta az alábbi

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény végrehajtásáról a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán tárgyban alkotott 20/2002. (VIII. 1.) BM rendelet 2. számú melléklet I.6.3. pontjának „amely 20 mm átmérőjű körben jelenik meg a szavazólapon (fekete-fehér formában, lehetőség szerint színesben is)” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a határozat kihirdetése napjával megsemmisíti.

A 6.3. pont a következő szöveggel marad hatályban:

„6.3. A jelölő szervezet emblémájának a szavazólapon, tájékoztatóban és a médiában történő megjelenítéséhez a P1 jelű formanyomtatványhoz mellékelni kell a szervezet emblémáját.”

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 32. §-ában foglaltak alapján, tekintettel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 24. § (2) bekezdésére, a határozatot az Alkotmánybíróság teljes ülése hozta.

I.

Az indítványozó szerint a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény végrehajtásáról a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán tárgyban alkotott 20/2002. (VIII. 1.) BM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. számú melléklet I.6.3. pontjának „amely 20 mm átmérőjű körben jelenik meg a szavazólapon (fekete-fehér formában, lehetőség szerint színesben is)” szövegrésze sérti az Alkotmány 37. § (3) bekezdését és 7. § (2) bekezdését, valamint ezzel összefüggésben a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 1. § (1)—(2) bekezdését és 8. § (1) bekezdését, továbbá az Alkotmány 71. §-ában meghatározott, illetve az annak alapján megalkotott, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 3. §-ában foglalt választási alapelveket.

Az indítványozó mindenképp arra hivatkozik, hogy a Ve. 33. § (2) bekezdésének c) pontja értelmében a területi választási bizottság jogosult a választókerület szavazólapjainak adattartalmát jóváhagyni. A Ve. 7. számú melléklete tartalmazza a fővárosi/megyei közgyűlés listás választása szavazólapjának mintáját, amely a jelölő szervezet jelképére vonatkozóan mindösszesen azt írja elő, hogy annak lenyomatát fel kell tüntetni a szavazólapon.

A Ve. 153. § (1) bekezdése részletesen meghatározza a belügyminiszternek a törvény végrehajtásával kapcsolatos rendeletalkotási jogkörét, de — mutat rá az indítványozó — ebben nem szerepel az, hogy a belügyminiszter jogosult volna a szavazólap tartalmát érintő szabályozásra.

Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt szöveg-rész nemcsak a jogszabályi hierarchiából fakadó alkotmányi követelménybe ütközik (alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal), hanem sérti a választási alapelveket is. Ezt abban látja megvalósulni, hogy az R. előírása szerinti jelképek jelölő szervezeteként eltérő nagyságban jelennek meg a szavazólapon, amely a jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőséget lerontja.

II.

Az alkotmányossági vizsgálat során figyelembe vett jogszabályi rendelkezések a következők.

1. Az Alkotmány rendelkezései:

„7. § (2) A jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„37. § (3) A Kormány tagjai feladatuk ellátása körében rendeleteket adhatnak ki. Ezek azonban törvénnyel vagy a Kormány rendeletével és határozatával nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„71. § (1) Az országgyűlési képviselőket, valamint a helyi önkormányzati képviselő-testület tagjait, továbbá a polgármestert és a fővárosi főpolgármestert a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással választják.

(2) A megyei közgyűlés elnökét a megyei közgyűlés tagjai titkos szavazással választják.

(3) Az országgyűlési képviselőknek, illetőleg a helyi képviselőtestületek tagjainak és a polgármestereknek a választásáról külön törvények rendelkeznek, amelyek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

2. A Jat. rendelkezései:

„1. § (1) A jogalkotó szervek a következő jogszabályokat alkotják:

a) az Országgyűlés törvényt,

b)

c) a Kormány rendeletet,

d) a miniszterelnök és Kormány tagja (a továbbiakban együtt: miniszter) rendeletet,

e)

f) az önkormányzat rendeletet.

(2) E rangsornak megfelelően az alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

„8. § (1) A miniszter feladatkörében és törvényben, törvényerejű rendeletben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján ad ki rendeletet.”

3. A Ve. rendelkezései:

„3. § A választási eljárás szabályainak alkalmazása során a választásban érintett résztvevőknek érvényre kell juttatniuk az alábbi alapelveket:

a) a választás tisztaságának megóvása, a választási csalás megakadályozása,

b) önkéntes részvétel a jelölésben, a választási kampányban, a szavazásban,

c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,

d) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,

e) jogorvoslat lehetősége és pártatlan elbírálása,

f) a választás eredményének gyors és hiteles megállapítása.”

„33. § (2) A területi választási bizottság

[...]

c) jóváhagyja a választókerület szavazólapjainak adattartalmát,”

„153. § (1) Felhatalmazást kap a belügyminiszter, hogy rendeletben állapítsa meg:

a) a névjegyzék és választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása, valamint a választókerületek és a szavazóköri kialakítása előkészítésének rendjét,

b) a választási eljárás határidőit és határnapjait,

c) a választási irodák feladatait és tagjainak képzését; az országos, területi, helyi választási irodák közötti hatáskörmegosztást,

d) a választásokkal összefüggő állami feladatok számítástechnikai, szavazatoszámlázási rendjének megszervezését, technikai lebonyolítását,

e) az értesítő, az ajánlószelvény, az aláírásgyűjtő ív mintáját, a választási jegyzőkönyvek, adatlapok és egyéb nyomtatványok mintáit, példányszámát és továbbításának rendjét,

f) a választási eredmény országosan összesített adatainak körét,

g) a választási költségek normatíváit, tételeit, elszámolási és belső ellenőrzési rendjét.”

„69. § (1) Érvényesen szavazni csak a hivatalos szavazólapon szereplő jelöltre, listára, népszavazási kérdésre

(e fejezetben együtt: jelölt) lehet. A szavazólapok mintáit a 2—9. számú mellékletek állapítják meg.”

„7. számú melléklet az 1997. évi C. törvényhez

(A fővárosi/megyei közgyűlés listás választása szavazólapjának mintája.)

SZAVAZÓLAP

A fővárosi/..... megyei közgyűlés tagjainak választása
..... (év) (hónap) (nap)
..... (Budapest/megye neve)

Érvényesen szavazni csak egy listára lehet!

1.	2.	X.
O	O	O
(jelölő szervezet neve)	(jelölő szervezet neve)	(jelölő szervezet neve)
(jelölt neve)	(jelölt neve)	(jelölt neve)
(jelölt neve)	(jelölt neve)	(jelölt neve)
(jelölt neve)	(jelölt neve)	(jelölt neve)
(jelölt neve)	(jelölt neve)	(jelölt neve)
(jelölt neve)	(jelölt neve)	(jelölt neve)

A listára szavazni a jelölő szervezet neve felett lévő körben elhelyezett egymást metsző két vonallal lehet, például:

(A szavazólapon a jelölő szervezet bíróság által bejegyzett neve mellett a jelölő szervezet kérésére fel kell tüntetni annak rövidítését, jelképeket, illetve jelvényének fekete-fehér színű lenyomatát is. Közös lista esetén a szavazólapon valamennyi jelölő szervezet nevét fel kell tüntetni.

Ha a listák száma indokolja, a listákat két sorban kell a szavazólapon feltüntetni.”

4. Az R. rendelkezései:

„18. § (1) A választójogosultság nyilvántartásával összefüggő feladatokat a rendelet 1. számú melléklete, a jelölő szervezetek, a jelöltek és a listák nyilvántartásba vétele a rendelet 2. számú melléklete, a napközbeni jelentés a szavazáson megjelentek számáról és a rendkívüli eseményekről a rendelet 3. számú melléklete, az előzetes szavazatösszesítés a rendelet 4. számú melléklete, a szavazatösszesítés a rendelet 5. számú melléklete, kötelezően használandó nyomtatványok jegyzéke és mintái a rendelet 6. számú melléklete tartalmazza.”

„2. számú melléklet a 20/2002. (VIII. 1.) BM rendelethez

A jelölő szervezetek, a jelöltek és a listák nyilvántartásba vétele

I. A jelölő szervezetek, a jelöltek és a listák bejelentésének fogadása és feldolgozása

(...)

6. A jelölő szervezetek bejelentése

6.1. A jelölő szervezetek bejelentéséhez és a bejelentés módosításához a P1 jelű formanyomtatvány áll rendelkezésre.

6.2. Amennyiben a jelölő szervezet betűszavas rövidítését, illetve rövid nevét nem adja meg, az illetékes választási irodák a tájékoztató rendszerekben a jelölő szervezet nyilvántartásba vételi számát használják.

6.3. A jelölő szervezet emblémájának a szavazólapon, tájékoztatókban és a médiában történő megjelenítéséhez a P1 jelű formanyomtatványhoz mellékelni kell a szervezet emblémáját, amely 20 mm átmérőjű körben jelenik meg a szavazólapon (fekete-fehér formában, lehetőség szerint színesben is).

6.4. Az emblémákat az illetékes választási iroda külön-külön ellátja a szervezet nevével, továbbítja az OEVI-hez, amely ellátja a számítógépes nyilvántartásban használt azonosító jelével, majd a TVI-n keresztül folyamatosan az OVI-hoz továbbítja, amely gondoskodik azok további kezeléséről.”

III.

Az indítvány megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság már több olyan ügyben eljár, amelynek során formai okból minősített jogszabályt alkotmányellenesnek, mert az nem felelt meg a jogszabályi hierarchia alkotmányosan meghatározott rendjének.

A 31/1991. (VI. 5.) AB határozatban megállapította: „Formai, alaki okból alkotmányellenesek a támadott kormány-, illetve miniszteri rendeletek azért, mert sértik a jogszabályi hierarchia alkotmányosan meghatározott rendjét. Az Alkotmány 35. §-ának (2) bekezdése szerint ugyanis a Kormányrendelete törvénnyel, a 37. § (3) bekezdése alapján pedig a Kormány tagjának rendelete törvénnyel vagy a Kormány rendeletével ellentétben álló nem lehet.” (ABH 1991, 133., 135.)

Az alacsonyabb szintű és végrehajtási jellegű jogszabályokkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következő megállapítást tette: „A végrehajtási jogszabályok — az alapszabály keretei között — elsősorban olyan részletes szabályokat állapítanak meg, amelyek elősegítik az alapszabály rendelkezéseinek a gyakorlati megvalósulását, értelmezik az alapszabályban használt fogalmakat. A felhatalmazás kereteinek túllépése — a jogforrási hierarchia rendjének megsértésén keresztül — alkotmányellenességet eredményez.” [19/1993. (III. 27.) AB határozat, ABH 1993, 431., 432—433.]

Az Alkotmány és a Jat. szabályozásának viszonyrendszerét a 2/2002. (I. 25.) AB határozat összegezte: „Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 7. § (2) bekezdését értelmezve több döntésében rámutatott, hogy [az] Alkotmány 7. §

(2) bekezdése alapján ugyan a jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges, ez a rendelkezés azonban önmagában nem tette alkotmányos szabállyá a jogalkotásról szóló törvény normáit (496/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 493., 496.). Így önmagában a Jat. szabályainak megsértése nem valósít meg alkotmányellenességet, csak akkor, ha egyben valamely alkotmányos elv vagy rendelkezés sérül [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146., 159.; 34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170., 172.]. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamiságból eredő jogbiztonság védelme érdekében, illetve más alkotmányos rendelkezések alapján (lásd pl. a jogforrási hierarchiára vonatkozó alkotmányi szabályokat) egyes jogalkotási (a Jat.-ban is szereplő) alapelveket alkotmányos védelemben részesít.” (ABK 2002. január 5., 12.)

2. A jelen eljárásban vizsgált esetben a belügyminiszter végrehajtási jellegű jogalkotói hatáskörében járt el, amikor megalkotta az R.-t., amelyben — több más rendelkezés mellett — szabályozta a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választása kapcsán a jelölő szervezetek emblémájának méretét.

Az elfogadását tekintve kétharmados szavazattöbbséghez kötött Ve. 153. § (1) bekezdése tartalmazza azt a felhatalmazást, amely alapján a belügyminiszter 2002. július 1-jét követően összesen három rendeletet adott ki.

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a helyi kisebbségi önkormányzatok tagjainak 2002. október 20. napjára kitűzött választása eljárási határidőinek és határnapjainak megállapításáról szóló 18/2002. (VII. 24.) BM rendelet a Ve. 153. §-a (1) bekezdésének b) pontjában, a 2002. október 20-i, valamint az időközi helyi és kisebbségi önkormányzati képviselők és polgármesterek választási költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 19/2002. (VII. 26.) BM rendelet pedig a Ve. 153. §-a (1) bekezdésének g) pontjában kapott felhatalmazáson alapul.

Az R. kiadására a Ve. 153. §-a (1) bekezdésének a) és c)—f) pontjaiban foglalt felhatalmazás alapján került sor. A felhatalmazó rendelkezések közül az e) pont tartalmazza — többek között — az un. egyéb nyomtatványok mintái megállapításának kötelezettségét. Az R. 18. § (1) bekezdése ezen kötelezettség végrehajtásaként úgy rendelkezik, hogy a jelölő szervezetek, a jelöltek és a listák nyilvántartásba vételére a rendelet 2. számú mellékletében foglaltak az irányadók.

Az R. támadott szabálya a jelölő szervezetek nyilvántartásba vételére előírt nyomtatvány adattartalma körében arról is rendelkezik, hogy a jelölő szervezet jelképe (emblémája) milyen méretben jelenik meg a szavazólapon. Ezzel a belügyminiszter — túllépve a nyilvántartásról szóló formanyomtatvány szabályozási körén — meghatározta a

szavazólap adattartalmának egyik elemét, illetőleg annak kötelező megjelenési nagyságát.

A Ve. 7. számú melléklete tartalmazza a fővárosi/megyei közgyűlés listás választása szavazólapjának mintáját, amely a jelölő szervezet jelképére vonatkozóan csupán azt írja elő, hogy a szervezet kérésére a jelképet fel kell tüntetni a szavazólapon. A Ve. 33. § (2) bekezdésének c) pontja értelmében a konkrét szavazólap adattartalmának jóváhagyására a területi választási bizottság jogosult. A törvényi szintű szabályozás szerint tehát a szavazólap mintáját maga a Ve. határozza meg, amelynek figyelembevétele mellett az illetékes választási bizottság a választókerületből beérkezett konkrét adatok alapján hagyja jóvá a szavazólap adattartalmát. Ennek értelmében az ország területén működő összesen 20 területi választási bizottság az adott terület (megye vagy főváros) sajátosságainak megfelelően és a Ve. 3. § c) pontjában megfogalmazott esélyegyenlőség követelményét kielégítő módon tud törvényi kötelezettségének eleget tenni. A Ve. jogorvoslati rendszeréből fakadóan az érintettek (jelen esetben: a jelölő szervezetek) a területi választási bizottság döntése (jelen esetben: a szavazólap adattartalmát jóváhagyó döntése) ellen kifogást terjeszthetnek elő, amelyet az Országos Választási Bizottság, végül soron a Legfelsőbb Bíróság bírál el. Mindez annyit jelent, hogy a területi választási bizottság esetleges nem megfelelő, avagy az érintett számára nyilvánvalóan kedvezőtlen jogértelmezése nyomán keletkező jogsérelem orvosolhatóvá válik.

A törvényalkotó a kifejtettek szerint a konkrét szavazólapok adattartalma kialakításához, az adattartalom megjelenítéséhez elegendőnek ítélte meg a Ve. idevonatkozó előírásait, amellyel összefüggésben további — rendeleti szintű — szabályozást szükségtelennek tartott, és erre vonatkozóan nem is adott felhatalmazást a belügyminiszter számára.

A belügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 150/2002. (VII. 2.) Korm. rendelet sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely feljogosítaná a belügyminisztert a vizsgált szabályozás megalkotására.

A fentiekben foglaltaknak megfelelően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. 2. számú melléklet I.6.3. pontjának „amely 20 mm átmérőjű körben jelenik meg a szavazólapon (fekete-fehér formában, lehetőség szerint színesben is)” szövegrésze sérti az Alkotmány 37. § (3) bekezdésében meghatározott jogszabályi hierarchia alkotmányos rendjét, valamint ezzel összefüggésben a Jat. 8. § (1) bekezdésében foglaltakat, ezért azt a határozat kihirdetésével egyidejűleg megsemmisítette.

Az indítványozó az R. megsemmisített szövegrészét az Alkotmány 71. §-ában rögzített választási alapelvekbe ütköztetve is tartja.

Az Alkotmánybíróság — állandó gyakorlatának megfelelően [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297., 307.; 30/2000. (X. 11.) AB határozat, ABH 2000, 202., 209.] — a szövegrész formai okból történő megsemmisíté-

se miatt annak tartalmi alkotmányellenességét állító indítványi elemeket nem vizsgálta.

A határozat közzétételére vonatkozó rendelkezés az Abtv. 41. §-ában foglaltakon alapul.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 759/B/2002.

Az Alkotmánybíróság 71/2002. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta az alábbi

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 90/A. §-a, továbbá az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 19. §-a, valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 139/A. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló 2000. évi XLI. törvény alkotmányellenességének

megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság azokat az indítványokat, amelyek a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 90/A. § és 91. § (1) bekezdésének, valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 139/A. §-ának az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezménybe ütközésének megállapítására irányulnak, visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság azokat az indítványokat, amelyek a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 91. § (1) bekezdése, a 90/A. § és 91. § címe alkotmányellenességének megállapítására irányulnak, visszautasítja.

5. Az Alkotmánybíróság a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló 2000. évi XLI. törvény 4. § (2)–(3) bekezdéseivel kapcsolatos eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. Az önkényes lakásfoglalások megakadályozása, illetve felszámolása érdekében az Országgyűlés több jogszabályt módosított 1999-ben és 2000-ben. A törvényalkotó a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 183. §-át, amely az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló bírósági végrehajtást részletesen szabályozza, újrászövegezte, valamint a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1999. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Bjmt.) 41. § (11) bekezdésével beiktatta a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvénybe (a továbbiakban: Sztv.) az önkényes beköltözés szabálysértését. Emellett az Országgyűlés 2000. május 23-án elfogadta a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Lt.) módosító 2000. évi XLI. törvényt (a továbbiakban: Ltm.), amely az önkényesen elfoglalt lakás kiürítését a jegyző hatáskörébe tartozó eljárásban lehetővé tette. Az Alkotmánybírósághoz ezen jogszabályokkal kapcsolatban több indítvány érkezett, amelyeket az Alkotmánybíróság egyesített és egy eljárásban bírált el.

2. Két indítványozó támadta az Lt. 90/A. §-át és 91. § (1) bekezdését, illetve az e rendelkezések szövegét megál-

lapító Ltm.-et. Az egyik indítványozó szerint az a lehetőség, hogy az önkényesen elfoglalt, az Lt. hatálya alá tartozó lakás kiürítését a jegyző rendelje el, sérti a jogállamiságot. Azáltal, hogy a jegyző így az önkormányzati lakások kiürítését is elrendelheti, egyrészt keverednek az önkormányzatok közhatalmi és tulajdonosi jogosítványai, másrészt pedig az önkormányzatok megengedhetetlen előnyben részesülnek, vagyis a köztulajdon és a magántulajdon egyenrangúságának az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében foglalt követelménye is sérül. Az indítványozó szerint ilyen hatáskörnek a jegyzőhöz telepítése, függetlenül attól, hogy nem az adott önkormányzat jegyzője, hanem a közigazgatási hivatal által kijelölt másik jegyző jár el, „szükségtelenül és aránytalanul korlátoz alapvető jogokat”, és ezért ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével.

Ez a megoldás korlátozza továbbá a bírósághoz fordulás jogát is „azzal, hogy semmilyen feltételtől függővé nem tett választást biztosít a bíróság vagy a közjegyző (*sic!*) között a végrehajtást kérők, köztük az érdekelt önkormányzat számára. Ha ugyanis ugyanaz az alkotmányos cél bírói úton is elérhető, akkor az alapjog-korlátozás nem elkerülhetetlenül szükséges”. Hatékony jogorvoslati jogot sem biztosított a jogalkotó, amikor nem tette lehetővé a jegyző döntésével szembeni fellebbezést, és nem kapcsolt halasztó hatályt az igénybe vehető bírósági felülvizsgálathoz.

Az egyik indítványozó a szabályozást továbbá azért találja sérelmesnek, mert — megítélése szerint — az állam kellő alap nélkül avatkozik be a magánviszonyokba, ami álláspontja szerint a jogbiztonság követelményével ellentétes. A jogbiztonságot sérti az is, hogy „a törvény nem adja legális definícióját az „önkéntesen elfoglalt lakásnak”, így ez a határozatlan jogfogalom önkényes jogalkalmazásra ad lehetőséget. [...] a jogalkalmazás önkényessége felveti az etnikai alapú hátrányos megkülönböztetés veszélyét is”, ami az Alkotmány 70/A. §-ával ellentétes.

A másik indítványozó — az indítványból kikövetkeztethetően — az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelme miatt kéri az Ltm. megsemmisítését.

Az egyik indítványozó a tulajdonhoz való jog sérelmét is állítja. Szerinte az Lt. 90/A. §-a a lakás tulajdonosának, bérletjének, szívésségi használatjának az Alkotmány 13. § (1) bekezdése által garantált „jogát csorbítja azzal, hogy lehetővé teszi: megfelelő eljárási garanciák nélkül, az önkormányzat mint önmagát tulajdonosnak tekintő közhatalmi intézmény egyoldalú aktusával hosszú időre (a bíróság ügydöntő határozatának meghozataláig) birtokon kívülre kerüljenek, és ne gyakorolhassák a lakáshoz mint dologhoz fűződő jogaikat”.

Végül — tekintettel az önkényes lakásfoglalók családjaira — mindkét indítványozó szerint sérti az Alkotmány 66. § (2) bekezdését, a 67. § (1) és (2) bekezdését, a 15. és 16. §-okat, továbbá a 7. §-t a szabályozás azáltal, hogy a magyar jogrendszerbe az 1991. évi LXIV. törvénnyel bevett, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) több rendelkezésével is ellentétes. Hasonlóképpen

sértik a támadott rendelkezések az Alkotmány 70/E. §-ában garantált szociális biztonsághoz való jogot is.

Az egyik indítványozó az Ltm. 1—3. §-ait, valamint a 4. § (2)—(4) bekezdéseit támadta [azaz a hatályba léptető 4. § (1) bekezdés kivételével az Ltm. egészét]. Indítványában kérte az Ltm. által beiktatott Lt. 90/A. § és a 90/A. § címének, illetve ezekhez kapcsolódóan az Lt. 91. § (1) bekezdésének, valamint az Ltm. 4. § (4) bekezdése által beiktatott, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 19. §-a (8) bekezdésének megsemmisítését, mivel utóbbiak az Lt. 90/A. § végrehajtását szolgálják. Az Ltm. 4. § (2)—(3) bekezdéseinek megsemmisítését azért kérte ezen indítványozó, mert azok az Lt. 90/A. §-t a törvény hatálybalépésekor már fennálló lakásfoglalások esetében is alkalmazni rendelik. A másik indítványozó az Ltm. egészének megsemmisítését kérte.

3. Indítványérkezett a Bjmt. 41. § (11) bekezdése alkotmányellenességének megállapítása iránt is. Az indítványozó álláspontja szerint ez a rendelkezés — és így az Sztv. 139/A. §-a — ellentétes az Alkotmány 55. §-ával, mivel az a személyi szabadságot súlyosan korlátozó elzárást jelöli meg elsősorban az önkényes lakásfoglalás szankciójaként, a büntetőeljárási garanciákat azonban nem biztosítja. Minthogy a támadott rendelkezés lehetővé teszi egész családok szétszakítását, ellentétes az Alkotmány 67. § (1) bekezdésével, 15. és 16. §-aival, valamint — tekintettel az Egyezményre — a 7. §-sal. Az indítványozó véleménye szerint a lakásból való tömeges kilakoltatás, ami az Sztv. 139/A. § következménye, megalapozza a lakáshoz való jog sérelmét, amely jog — állítja az indítványozó — az Alkotmány 70/E. §-ban biztosított szociális biztonsághoz való jog egyik legfontosabb összetevője.

II.

Az Alkotmánybíróság eljárása során figyelembe vett rendelkezések a következők:

1. Az Alkotmány hivatkozott rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sértetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteltetben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.”

„16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmére az ifjúság érdekeit.”

„55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(2) A Magyar Köztársaságban senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

[...]

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot — a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan — a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„66. § (2) A Magyar Köztársaságban az anyáknak a gyermek születése előtt és után külön rendelkezések szerint támogatást és védelmet kell nyújtani.”

„67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.

(2) A szülőket megilleti az a jog, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák.”

„68. § (1) A Magyar Köztársaságban élő nemzeti és etnikai kisebbségek részesei a nép hatalmának: államalkotó tényezők.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.”

„70/E. § (1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.”

2. Az indítványokkal támadott jogszabályhelyek:

2.1. Az Sztv. sérelmezett rendelkezése:

„Önkényes beköltözés

139/A. § (1) Aki a lakásbérletre vagy a helyiséggazdálkodásra vonatkozó jogszabály hatálya alá tartozó üres lakást vagy nem lakás céljára szolgáló üres helyiséget elfoglal, vagy abba önkényesen beköltözik anélkül, hogy arra a bérleti jogviszony létesítésére jogosult szerv vagy személy, illetőleg az elhelyezésre jogosult szerv jognyilatkozatával vagy intézkedésével feljogosította volna, elzárással vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a bíróság hatáskörébe tartozik.”

2.2. Az Lt. rendelkezései:

„Önkényesen elfoglalt lakás kiürítése közigazgatási eljárásban

90/A. § (1) A tulajdonos az üres lakás önkényes elfoglalásától számított 60 napon belül a jegyzőtől is kérheti a lakás kiürítésének elrendelését, ha a lakás kiürítése iránti bírósági vagy végrehajtási eljárás még nincs folyamatban.

(2) Az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésének elrendelésével kapcsolatos kérelem ügyében a jegyző az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény alapján jár el. A jegyző határozata ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs. Az a fél, aki a jegyző határozatát sérelmesnek tartja, a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül az ellenérdeklő fél ellen keresetet indíthat a határozat megváltoztatása iránt.

(3) A keresetlevelet akár a jegyzőnél, akár a jegyző székhelye szerint illetékes helyi bíróságnál be lehet nyújtani. A jegyző a keresetlevelet az ügyre vonatkozó iratokkal együtt 3 napon belül köteles a helyi bírósághoz áttenni. Ha a keresetlevelet a helyi bírósághoz nyújtották be, a helyi bíróság a közigazgatási iratok beszerzése iránt intézkedik.

(4) A lakás kiürítését elrendelő határozatot 8 napon belül végre kell hajtani akkor is, ha az érdekelt fél keresetet indított. A határozat végrehajtásáról a jegyző gondoskodik.

(5) Ha a kötelezett az ingóságainak elhelyezésére felhívás ellenére sem jelöl meg helyiséget, vagy a megjelölt helyen azokat nem lehet elhelyezni, a végrehajtást kérő a kötelezett költségére és veszélyére köteles gondoskodni az ingóságok elhelyezéséhez szükséges raktárról vagy más alkalmas helyiségről.

(6) A bíróság elrendelheti a határozat végrehajtásának felfüggesztését, ha a rendelkezésre álló adatok alapján a határozat megváltoztatása várható.

(7) Az (1)–(6) bekezdés alkalmazható akkor is, „ha a lakás egyes helyiségeinek, a lakáshoz tartozó helyiségnek, nem lakás céljára szolgáló helyiségnek vagy az épület közös használatra szolgáló helyiségének és területének az önkényes elfoglalása történt.”

„91. § (1) E törvény hatálybalépését követően a lakás és helyiség kiürítésével, átadásával, használatával kapcsolatos, illetőleg a felmondás érvényességét megállapító határozatok végrehajtásának elrendelése és foganatosítása bírósági végrehajtásra tartozik a jegyző 90/A. §-on alapuló határozatának kivételével.”

2.3. Az Ltm. rendelkezései:

„4. § (1) E törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(2) A törvény hatálybalépésekor már fennálló önkényes lakásfoglalás esetén a törvény hatálybalépésétől számított 60 napon belül kérhető a jegyzőtől is a lakás kiürítésének elrendelése, kivéve, ha az erre irányuló bírósági vagy végrehajtási eljárás már folyamatban van. A határidő elmulasztása esetén igazolásnak nincs helye.

(3) A (2) bekezdést kell alkalmazni akkor is, ha a törvény hatálybalépésekor a lakás egyes helyiségeinek, a lakáshoz tartozó helyiségnek, nem lakás céljára szolgáló helyiségnek vagy az épület közös használatra szolgáló helyiségének és területének önkényes elfoglalása már fennáll.”

2.4. Az Áe. rendelkezései:

„19. § (8) A fővárosi, megyei közigazgatási hivatal vezetője a kizárási ok bejelentése nélkül is kijelöli azokat a jegyzőket, akik az önkényesen elfoglalt önkormányzati tulajdonú lakás kiürítése iránti kérelmek alapján eljárnak.”

III.

Az indítványok nem megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésének elrendelése a jegyző hatáskörébe tartozik, nem sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, továbbá nem ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglaltakkal.

Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén kimondta: „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket.” [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454, 456.] Ugyanakkor a törvényhozónak széles körű mérlegelési joga van mind annak meghatározása során, hogy mely feladatokat tekinti közfeladatnak, mind a hatáskör-telepítés tekintetében.

Az Alkotmány 45. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban a bíróságok gyakorolják az igazságszolgáltatást. Nem szabja azonban meg, hogy mely esetekben kell feltétlenül bíróságnak eljárnia. Nem írja elő azt, hogy a bíróság hatáskörébe tartozna minden jogvita eldöntése, sem azt, hogy csak jogviták eldöntése tartozhatna a hatáskörébe. A bíróság számos olyan ügyben eljár, amelyekben

nem ellenérdekű felek állnak egymással szemben. Ugyancsak számos olyan eljárás tartozik közigazgatási szervek hatáskörébe, amelyekben ellenérdekelt ügyfelek vesznek részt, illetve amelyek egyéb okból quasi-judiciális jellegűek (birtokvita, szabálysértések, egyes gyámhatósági eljárások).

A fentiek értelmében a támadott rendelkezés azáltal, hogy egy bírói úton is elérhető célt nem kizárólag ezen az úton valósít meg, nem jelenti a bírósághoz fordulás jogának önkényes és szükségtelen korlátozását, és ezen okból nem ellentétes sem az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével, sem az 57. § (1) bekezdésével.

Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt bírósághoz fordulás joga azáltal sem sérül, hogy a jegyző is jogosult az önkényesen elfoglalt lakások kiürítésével kapcsolatban az eljárás lefolytatására. A jegyző határozatának felülvizsgálatát a bíróságtól minden esetben kérni lehet. A jegyző lényegesen szűkebb körben jogosult eljárni, mint a polgári bíróság: eljárása nem kérelmezhető minden olyan önkényes lakásfoglalással kapcsolatos esetben, amelyben bírósághoz lehet fordulni. Az Lt. 90/A. §-a alapján ugyanis a tulajdonos csupán az üres lakás önkényes elfoglalásától számított 60 napon belül kérheti a jegyzőtől a lakás kiürítésének elrendelését. A bírósági eljárás elsőbbségét erősíti továbbá ezen törvényhely második fordulata is, amelynek értelmében csak abban az esetben terjeszthető elő a kérelem a jegyzőnél, amikor a lakás kiürítése iránti bírósági vagy végrehajtási eljárás még nincs folyamatban. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírósághoz fordulás jogának sérelmét állító indítványi részeket elutasította.

2. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságot nem sérti az, hogy az Lt. nem határozza meg az önkényesen elfoglalt lakás fogalmát. Minthogy az Sztv. 139/A. §-ában meghatározza az „önkényes beköltözés” tényállását, a szabályozás nem teremt alkalmat az önkényes jogalkalmazásra. A jogbiztonságból nem következik a jogalkotónak olyan kötelezettsége, hogy minden fogalmat minden jogszabályban külön meghatározzon. Ha a jogrendszer valamelyik eleme már tartalmaz egy adott fogalomra vonatkozó meghatározást, akkor az — eltérő rendelkezés hiányában — más jogszabályok alkalmazása során is érvényesül. Az Sztv. 139/A. §-a ennek megfelelően mindenkivel szemben érvényesülő generális szabály, semmiféle olyan következtetés nem vonható le, hogy érvényesülését a jogalkotó korlátozni kívánta volna. Így megalapozatlan az indítványozó azon felvetése, hogy a hiányzó fogalom meghatározás miatt lehetővé váló önkényes jogalkalmazás „felveti az etnikai alapú hátrányos megkülönböztetés veszélyét is”.

Az egyik indítványozó szerint a jogbiztonság sérelmét jelenti, hogy az állam „kellő alap nélkül [...] avatkozik be a magánszféra körébe tartozó viszonyokba”. Az Alkot-

mánybíróság rámutat: az állam feladata, hogy az állampolgárok jogvitáinak rendezésére megfelelő jogérvényesítési mechanizmusokat biztosítson. Ezek megteremtése nem jelent a magánviszonyokba való beavatkozást, hiszen az ilyen mechanizmusokat csakis a magánviszonyok alanyai tudják működésbe hozni. Az Lt. alapján a jegyző — akárcsak a bíróság — kizárólag a lakás tulajdonosának kérelmére jár el, hivatalból ilyen eljárás nem indulhat.

Mindkét indítványozó szerint sérti az Ltm. az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését és a 68. § (1) bekezdését, mert diszkriminatív jogalkalmazást eredményez. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.]. Az Lt. 90/A. §-a minden önkényes lakásfoglalóra egyformán vonatkozik, a jogszabály az önkényes lakásfoglaló — nem önkényes lakásfoglaló csoportképzési szempontot veszi csupán figyelembe. A jogszabályhely szempontjából minden önkényes lakásfoglaló azonos elbírálás alá esik, függetlenül attól, hogy milyen nemzetiségű, avagy kinek a tulajdonában lévő lakást foglalt el.

Az Alkotmánybíróság — mivel hatásköre csak a jogalkotás alkotmányosságának vizsgálatára terjed ki — nem foglalkozott érdemben azon indítványozói felvetéssel, amely a diszkriminatív jogalkalmazási gyakorlat kapcsán állította az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelmét. A jogalkalmazás során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés — ahogy arra az Alkotmánybíróság a 45/2000. (XII. 8.) AB határozatban is rámutatott — a bíróságok és hatóságok határozatai, illetve eljárásai elleni jogorvoslatok előterjesztése révén lehetséges (ABH 2000, 344, 349—350.).

Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 68. § (1) bekezdésének, illetve 70/A. § (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi részeket elutasította.

3. Az Alkotmánybíróság ugyancsak elutasította az egyik indítvány azon részét, amely szerint a jegyző eljárása a tulajdonosi és közhatalmi jogosítványok keveredése folytán a köztulajdon és a magántulajdon egyenrangúságának követelményével — és így az Alkotmány 9. § (1) bekezdésével — is ellentétes.

Az Alkotmánybíróság rámutat: a jegyző nem az önkormányzat képviselő-testületének szerve, hanem helyi szintű államigazgatási szerv. Hatósági feladatainak elvégzése során a képviselő-testület, vagy annak szervei részéről nem utasítható, döntései e szervek által nem vizsgálhatóak felül. Az önkormányzati lakások az önkormányzat tulajdonában állnak, azok felett a képviselő-testület, illetve átruházott hatáskörben a képviselő-testület szervei rendelkezhetnek.

Mindezek alapján tulajdonosi és közhatalmi jogosítványok keveredéséről nem lehet szó. Minthogy pedig az ilyen ügyekben nem az a jegyző jár el, amelyiknek az illetékességi területén az önkényesen elfoglalt lakás található, még az abból esetlegesen származó elfogultság is kizárható, hogy a jegyzőnek a helyi képviselő-testület a munkáltatója. Az eljárni jogosult jegyzőket az Áe. — indítvánnyal szintén támadott, az Ltm. 4. § (4) bekezdése által beiktatott — 19. § (8) bekezdése értelmében éppen a pártatlan eljárás biztosítása végett az illetékes közigazgatási hivatal vezetője jelöli ki. Ezen túl az Áe. szabályai értelmében lehetőség van az eljáró jegyző kizárásának kezdeményezésére is, vagyis a pártatlan eljárás biztosított. Az Alkotmánybíróság ezért az Áe. 19. § (8) bekezdésének megsemmisítésére irányuló, kapcsolódó indítványt is elutasította.

4.1. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az, hogy a jegyzőnek az önkényesen elfoglalt lakás kiürítését elrendelő határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, nem jelenti az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét.

A jogorvoslati joggal az Alkotmánybíróság már több ízben foglalkozott. Kimondta, hogy „a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdeemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy [...] ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Többször rámutatott arra is, hogy elégséges az egyfokú jogorvoslat, és az Alkotmány a jogalkotóra bízta annak meghatározását, hogy hány fokú jogorvoslati rendszert hoz létre [1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 110.]. Ehhez kapcsolódóan a 66/1991. (XII. 21.) AB határozat (ABH 1991, 342, 350.) arra is utalt, hogy az államigazgatási (közigazgatási) határozatok bírósági eljárásban való felülvizsgálata a jogorvoslathoz fűződő alapjog alkotmányszerűségi követelményét kielégíti. Az Alkotmánybíróság ezért nem állapított meg alkotmányellenességet annak okán, hogy — abban az esetben a külföldiek ingatlanvásárlása tárgyában hozott — a hatósági határozat ellen államigazgatási úton fellebbezésnek helye nincs, mivel a sérelmes határozat bíróság előtt megtámadható (38/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 729.).

4.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesüléséhez szükséges a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis az, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 382.; 19/1999. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1999, 150, 156.; 286/B/1995. AB határozat, ABH 2001, 795, 797.] Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az Lt. 90/A. §-ában szabályozott eljárás ezt a követelményt kielégíti-e.

A közigazgatási szerv előtti eljárás és a bírósági eljárás egymással szoros viszonyban állnak, egymást kiegészítő és egymást ellensúlyozó szerepük van. A kettő összefüggésében kell tehát vizsgálni azt, hogy a jogorvoslathoz való jog ténylegesen érvényesül-e. A jogorvoslás lehetőségét vagy a közigazgatási szerv előtti eljárás, vagy a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló eljárás során kell biztosítani. Mindkét esetben követelmény a jogsérelem orvosolhatósága szempontjából a jogorvoslat hatékonysága: a jogorvoslatot általában a határozat végrehajtását megelőzően kell biztosítani. Ez utóbbi követelmény azonban nem abszolút jellegű, a jogrendszerben számos eltérés található. A felek különösen fontos érdekei vagy más okok egyaránt indokolhatják, hogy a jogorvoslati eszközhez ne kapcsolódjék halasztó hatály, illetőleg a jogorvoslatra tekintet nélkül végrehajtásra kerüljön egy adott jogalkalmazói döntés.

Az Ltm. mögötti törvényhozói szándék az önkényes lakásfoglalással érintett lakások tulajdonosai számára egy hatékonyabb jogvédelmi eszköz biztosítása. Az Ltm. ezért bizonyos korlátok között lehetővé tette az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésének jegyzői eljárásban való elrendelését. A jegyző ilyen hatáskörének megerősítése tehát az önkényesen elfoglalt lakások tulajdonosai tulajdonjogának védelmét szolgálja. A gyorsítási szándéknak megfelelően az Lt. 90/A. §-ában szabályozott eljárásban a kilakoltatást elrendelő határozattal szemben fellebbezésnek nincs helye, a keresetlevél benyújtásának pedig nincsen halasztó hatálya. A jegyző határozatát — az Áe. szabályainak értelmében — annak közlésétől számított nyolc napon belül végre kell hajtani, így jogorvoslásra csak a végrehajtást követően kerülhet sor. A jogorvoslat azonban nem kizárt: a keresetet a helyi bíróságon a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül lehet benyújtani.

A támadott szabályozás tehát nem sérti a jogorvoslathoz való jogot sem, hiszen biztosítja a jogorvoslás lehetőségét. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ezen részében is elutasította.

5.1. Az Alkotmánybíróság az Ltm. 4. § (2)—(3) bekezdései alkotmányellenességének megállapítása iránti indítványok tárgyában az eljárást megszüntette. Az Ltm. 4. § (2) bekezdése lehetővé tette azt, hogy a hatálybalépésekor már fennálló önkényes lakásfoglalások esetén a hatálybalépéstől számított 60 napon belül a lakás kiürítését a jegyzőtől kérjék, az Ltm. 4. § (3) bekezdése pedig ugyanezen lehetőséget a nem lakás céljára szolgáló helyiségek esetére teremtette meg. E rendelkezések tehát 2000. június 10. és 2000. augusztus 9. között biztosítottak lehetőséget kérelmek benyújtására, vagyis már teljesedésbe mentek, e rendelkezések alapján már igényt érvényesíteni nem lehet.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a szerint a jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. A Jat. nem határoz-

za meg egyértelműen, hogy a jogszabályban meghatározott határidőnek kifejezetten a jogszabály hatályának megszűnésére, vagy a jogszabály alkalmazhatóságára kell-e vonatkoznia. Az Alkotmánybíróság több határozatában a Jat.-nak ezt a szabályát a jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozó rendelkezésként értelmezi. E határozataiban megállapította, hogy a szabály alkalmazására jogszabályban előírt határidő leteltével, azzal, hogy a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljesedésbe mentek, már nincs mód arra, hogy a jogalanyok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot szerezzenek, a jogszabály lényegében hatályát veszítette. (1239/B/1990. AB végzés, ABH 1991, 905, 906.; 298/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 679, 700.; 880/B/1992. AB végzés, ABH 1996, 803, 804—806.) Ennek alapján tehát az Ltm. 4. § (2) és (3) bekezdése hatályos jogszabályi rendelkezésnek már nem tekinthető. A már hatályát veszített jogszabályok alkotmányossági vizsgálata pedig csak akkor lehetséges, ha az ilyen jogszabály vizsgálatát egyedi (konkrét) esetben az Abtv. 38. §-a alapján bíró kezdeményezi az előtte folyamatban lévő ügyben való alkalmazhatóság kérdésében, illetve, ha a már nem hatályos jogszabály alkalmazhatóságának kérdése alkotmányjogi panasz kapcsán merül fel. [65/1995. (XI. 10.) AB határozat, ABH 1995, 327, 329—330.]

Mivel az Ltm. 4. § (2)—(3) bekezdéseire vonatkozó indítvány a fenti feltételek egyikének sem felel meg, az Alkotmánybíróság az eljárást ebben a részében az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. § a) pontja alapján megszüntette.

5.2. Az indítványozó kérte az Ltm. által az Lt. 90. §-a után beiktatott cím és a 91. § (1) bekezdésének megsemmisítését is. Nem állította azonban, hogy önmagában a cím sértené az Alkotmányt, és nem jelölt meg olyan alkotmányos rendelkezést sem, amellyel a 91. § (1) bekezdése ellentétes lenne. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint valamely beadvány akkor minősül indítványnak, ha pontosan megjelöli a támadott jogszabályhelyeket és a megsértett alkotmányszakaszt, valamint határozott kérelmet tartalmaz. Ezen kritériumoknak az indítvány e része nem felel meg, ezért azt az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

IV.

Az Alkotmánybíróság elutasította az Sztv. 139/A. §-át támadó, az Alkotmány 55. § (1) bekezdésének sérelmét állító indítványt.

Az indítványozó álláspontja szerint az elzárás büntetésnek a pénzbírság elé sorolása által a jogalkotó elsősorban elzárással rendeli büntetni az önkényes beköltözést.

Az Sztv. 139/A. § (1) bekezdése nem állít fel sorrendet a kiszabható büntetések között. Tradicionális jogalkotási

megoldás, hogy a jogalkotó a törvényi tényállásokhoz kapcsolódó alternatív szankciók esetén mindig azt jelöli meg elsőként, amely a büntetések általános részi felsorolásánál előrébb található. Ezt a megoldást követi az Sztv. is, amelynek 13. § (1) bekezdése szerint a szabálysértés miatt alkalmazható büntetések az elzárás, illetve a pénzbírság. A 13/2002. (III. 20.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy amennyiben a jogalkotó vaglyagosan alkalmazható büntetést tesz lehetővé, az a jogalkalmazónak a büntetési nem megválasztására irányuló mérlegelési szabadságát nem befolyásolja. (ABK 2002. március, 99, 102.)

1. Az Alkotmány 55. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától más-ként, mint törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A személyes szabadság alapjoga korlátozására adott felhatalmazást az Alkotmánybíróság soha sem önmagában, hanem az Alkotmány 8. §-ában foglalt szabályokkal együtt és egymásra vonatkoztatva vizsgálja, következetes gyakorlata szerint „az Alkotmány [...] csak úgy teszi lehetővé a személyes szabadság elvonása okainak és az azzal kapcsolatos eljárásnak a szabályozását, hogy ez a szabályozás nem korlátozza szükségtelenül vagy aránytalanul a személyes szabadsághoz való jogot” [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 84.].

Az elzárást, mint a szabálysértési jog legsúlyosabb, a személyi szabadsághoz való jog korlátozásával járó büntetési nemet az Sztv. vezette újra be. E törvény megalkotása során a törvényhozó figyelemmel volt mind az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt, és az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezmény 6. cikkére, mind a 63/1997. (XII. 11.) AB határozatra (ABH 1997, 365—373.), amely a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvénnyel kapcsolatban mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg a szabadságelvonás-szankció bírói ítélet útján való kiszabása tekintetében. A jelenlegi szabályozás szerint — az Alkotmány 55. § (1) bekezdésével összhangban — kizárólag törvény állapíthatja meg az elzárással sújtható szabálysértések körét; az elzárás csak a pénzbírság alternatívájaként, vaglyagosan alkalmazható és az elzárással is fenyegetett szabálysértés elbírálása kizárólagosan bírósági hatáskörbe tartozik.

Önmagában az, hogy bizonyos szabálysértésekre a törvényhozó lehetővé teszi az elzárás büntetés kiszabását, nem ellentétes az Alkotmány 55. § (1) bekezdésével. Az elzárás legrövidebb időtartama egy nap, leghosszabb tartama — bizonyos kivételekkel — hatvan nap. Így a büntetés mértéke igazodik ahhoz, hogy a szabálysértések a társadalomra kisebb fokú veszélyt jelentenek, és ezért az elzárás időtartama mindig kevesebb, mint a szabadságvesztés bün-

tetés minimális időtartama, amelynek legrövidebb tartama két hónap [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 40. § (2) bekezdése]. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „a törvényhozónak széles körű alkotmányos mozgástere van a büntetés kiszabásával összefüggő büntetőjogi intézményrendszer alakítása során. Az Alkotmánybíróság nem jogosult a jogalkotói mérlegelés célszerűségi szempontú felülbírálatára és az egyes koncepciók értéktartalmának minősítésére, az ezért való politikai és jogpolitikai felelősséget a törvényhozó viseli. Az Alkotmánybíróság a semlegesség talaján állva csupán azt vizsgálhatja, hogy a bünteteskiszabás rendjére vonatkozó szabályok megállapítására vonatkozó diszkrecionális jogával összefüggésben „a jogalkotó mérlegelési jogának gyakorlása során nem került-e ellentétbe az Alkotmány valamely rendelkezésével” [13/2002. (III. 20.) AB határozat, ABK 2002. március 99, 103.]. Az Alkotmánybíróság ezen megállapításai a szabálysértésekkel kapcsolatosan is érvényesek.

2. Amennyire az a szabálysértésekre vonatkozó joganyag keretei között lehetséges, az Sztv. tekintettel van az Alkotmánynak a család intézményét, illetve a gyermekek jogait, valamint az ifjúság egészséges fejlődését védő szakaszaira (15. §, 16. §, 66. § és 67. §). Az Sztv. 15. §-a értelmében „nincs helye elzárásnak, ha az eljárás alá vont személy a) fiatakorú; [...] c) a terhesség negyedik hónapját elérő nő, tizenhat éves korát be nem töltő gyermekét egyedül nevelő szülő, vagy fogyatékos, illetőleg folyamatos ápolást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.” Az elzárás büntetés alkalmazhatóságának ezen túlmenően nem lehet akadálya az elkövető családi állapota. Az elzárás alkalmazásával kapcsolatban kialakult, az elzárt családját érintő problémákra más jogszabályok tartalmazznak megoldást. Így például a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény részletes rendelkezéseket tartalmaz a családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságának, korához és szükségleteihez igazodó gondozásának, nevelésének, egészséges személyiségfejlődésének biztosítására vonatkozóan. E rendelkezések értelemszerűen akkor is alkalmazandók, ha a gyermekről gondoskodni köteles személy e kötelezettségének a büntetőjog vagy a szabálysértési jog alkalmazása következtében nem tud eleget tenni.

Ezért az Alkotmánybíróság az indítványokat ebben a vonatkozásukban elutasította. Ugyanezen indokok alapján utasította el az Alkotmánybíróság azon indítványi részeket is, amelyek az Alkotmány hivatkozott szakaszainak sérelmét az Lt. 90/A. §-ra vonatkozóan állították.

V.

Az indítványok szerint az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló eljárás, valamint az önkényes lakásfoglalás szabálysértéssé minősítése sérti a szociális bizton-

sághoz való jogot, ezen belül különösen is a lakáshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság 32/1998. (VI. 25.) AB határozatában — a szociális biztonság alapjogával kapcsolatos jellemzők és követelmények meghatározása kapcsán — kimondta, hogy az Alkotmány 70/E. §-ában meghatározott szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó olyan megélhetési minimum állami biztosítást tartalmazza, amely elengedhetetlen az emberi méltósághoz való jog megvalósulásához (ABH 1998, 251, 254.).

Az Alkotmánybíróság a szociális biztonsághoz való jog értelmezése kapcsán a 42/2000. (XI. 8.) AB határozat rendelkező részében kimondta: „Az Alkotmány 70/E. § (1) bekezdése szerinti szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó megélhetési minimum állami biztosítást tartalmazza. A megélhetési minimum garantálásából konkrétan meghatározott részjogok — így a „lakhatáshoz való jog” — mint alkotmányos alapjogok nem vezethetők le. E tekintetben az állam kötelezettsége és ebből következően a felelőssége nem állapítható meg.” (ABH 2000, 329.) Ugyanezen határozatban rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy hajléktalanság esetén szállás biztosítására az állam ellátási kötelezettsége az emberi életet közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetben terjed csak ki; ez a kötelezettség azonban nem azonos a „lakhatáshoz való jog” megteremtésével. (ABH 2000, 329, 335.)

A kilakoltatott önkényes lakásfoglalók szállásának biztosítására akkor köteles az állam, ha azok életét közvetlen veszélyhelyzet fenyegeti. Annak eldöntése azonban, hogy a szállást hogyan kívánja biztosítani a számukra, az állam mérlegelési szabadsága körébe esik. A mérlegelési szabadságnak természetesen határt szabnak az Alkotmány rendelkezései. Ez azt is jelenti, hogy a szállás biztosításával kapcsolatos kötelezettségét az állam nem enyhítheti úgy, hogy mások tulajdonjogát korlátozza azáltal, hogy az önkényes lakásfoglalók kilakoltatásához nem biztosít hatékony eljárási formát. Ugyanígy a lakás nélkül maradt személyek sem oldhatják meg lakhatási gondjaikat mások tulajdonának a megsértésével. Az államnak ilyen jellegű veszélyekkel szemben is kötelezettsége a tulajdonjog védelme.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésének elrendelésére irányuló eljárás nem sérti a szociális biztonsághoz való jogot. Így az Alkotmánybíróság az indítványokat e részeikben is elutasította.

Az Alkotmánybíróság, tekintettel arra, hogy fentiekben az Ltm. egyetlen támadott rendelkezését sem találta alkotmányellenesnek, az Ltm. egészének megsemmisítését kérő indítványt is elutasította.

VI.

Az indítványozók azért is kérték a támadott rendelkezéseket (Lt. 90/A. § és Sztv. 39/A. §) megsemmisítését, mivel

azok nemzetközi szerződésbe ütköznek, s ez okból sértik az Alkotmány 7. §-át.

Az Abtv. 1. § c) pontja szerinti ilyen indítvány előterjesztésére csak az Abtv. 21. § (3) bekezdésében felsoroltak jogosultak. Az indítványozók nem e körbe tartoznak, ezért ezen indítványaikat az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 29. § c) pontja alapján az Alkotmánybíróság visszautasította.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét a közérdeklődésre tekintettel rendelte el.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 218/B/2000.

A Köztársasági Elnök határozatai

A Köztársaság Elnökének 187/2002. (XII. 17.) KE határozata

bírák felmentéséről

Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács előterjesztésére

a bírói eskü letételének megtagadása miatt

dr. Feketéné dr. Süle Annát

2002. december 12-i hatállyal,

első bírói kinevezés lejárta tekintettel

*dr. Osváth Józsefet és
dr. Szabó Helgát*

2002. december 31-i hatállyal,

lemondásukra tekintettel

dr. Goldea Zsuzsanna Évát

2002. december 31-i hatállyal,

*dr. Mityók Szabinát és
dr. Vajcs Józsefet*

2003. január 31-i hatállyal,

felső korhatár elérése miatt

dr. Demeter Károlyt

2003. június 1-jei hatállyal,

nyugállományba helyezés iránti kérelmére

dr. Hrabézczy Bélánét

2003. június 31-i hatállyal

bírói tisztségéből felmentem.

Budapest, 2002. december 11.

*Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke*

KEH ügyszám: IV-1/4577/2002.

A Kormány határozatai

A Kormány 1200/2002. (XII. 17.) Korm. határozata

**a DUNAFERR Cégcsoport működését segítő
intézkedésről**

A Kormány jóváhagyja a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 6. § (7) bekezdése alapján, hogy az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság, a törvény 6. § (10) bek. o) pontja szerinti, „az Állam vagyon- és gazdaságpolitikai tevékenységét támogató intézkedésekkel, válsághelyzetek megszüntetésével összefüggő kiadások” jogcímen, a DUNAFERR Cégcsoporttól legfeljebb 6,5 milliárd

Ft értékben vagyoni eszközöket (üzletrészeket és ingatlanokat) vásároljon befektetés céljából, független vagyonértékelő által megállapított piaci értéken.

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2002. december 18.

A miniszterelnök helyett:

*Dr. Kiss Elemér s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter*

A Miniszterelnök határozatai

A Miniszterelnök 101/2002. (XII. 17.) ME határozata

**a főtisztviselői pályázatokat véleményező bizottság
elnökének és tagjainak felkérése**

A kiemelt főtisztviselői és a központi tisztikar működéséről szóló 164/2001. (IX. 14.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése alapján

dr. Zsuffa Istvánt, a Miniszterelnöki Hivatal közigazgatási államtitkárát

a főtisztviselői pályázatokat véleményező bizottság elnökévé;

dr. Kodela Lászlót, a Miniszterelnöki Hivatal humánpolitikai helyettes államtitkárát

a főtisztviselői pályázatokat véleményező bizottság titkárává;

dr. Dudás Ferencet, a Belügyminisztérium Közigazgatásszervezési és Közszerzési Hivatala vezetőjét,

dr. Müller Györgyöt, a Miniszterelnöki Hivatal jogi helyettes államtitkárát,

dr. Pulay Gyulát, a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium közigazgatási államtitkárát,

Tóthné Kreitz Évát, a Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Tisztviselői és Kitüntetési Főosztálya vezetőjét

a főtisztviselői pályázatokat véleményező bizottság tagjává felkérem.

*Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök*

V. rész**KÖZLEMÉNYEK,
HIRDETMEÉNYEK****Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal elnökének
közleménye****a személyi jövedelemadó meghatározott részének
felhasználásáról rendelkező magánszemély
nyilatkozatára igényt tartó egyház részére történő
technikai szám kiadásáról**

A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) módosításáról rendelkező 1997. évi CXXIX. törvény 11. §-ának (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal a Tv. 4/A. §-ának (1) bekezdése szerinti kedvezményezett részére a következő technikai számot adja:

Sor- szám	Kedvezményezett	Technikai szám
--------------	-----------------	-------------------

1. Kelta-Wicca Hagymányörzők Egyháza 1146

*Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal
elnöke*

T á j é k o z t a t ó**az Országos Érdekegyeztető Tanács
2002. november 29-i üléséről**

1. Az Országos Érdekegyeztető Tanács az október 30-i és november 15-i tárgyalások eredményeként háromoldalú megállapodást fogadott el a 2003. évi keresetnövekedés ajánlott mértékéről és a kiemelt feladatairól az alábbiak szerint:

Megállapodás

*a 2003. évi keresetnövekedés ajánlott mértékéről
és az Országos Érdekegyeztető Tanács 2003. évi kiemelt
feladatairól*

Az Országos Érdekegyeztető Tanács munkavállalói, munkáltatói és kormányzati oldala

— egyetért abban, hogy nemzeti ügy az ország csatlakozása az Európai Unióhoz, közös felelősség és feladat az

Európai Unió szociális normáihoz és versenyfeltételeihez való alkalmazkodás, amelynek érdekében egyidejűleg kell a hazai béreket fokozatosan közelíteni az Európai Unió tagországaiban kialakult bérekhez, valamint ezzel összefüggésben javítani kell a hazai vállalkozások versenyképességét, gazdasági eredményességét,

— megerősíti a 2002. július 26-i, az érdekegyeztetés megújításáról szóló háromoldalú megállapodásban foglaltakat.

E közös szándékok megvalósítása érdekében a felek az alábbiakban állapodnak meg:

A)

1. Az OÉT azt ajánlja a gazdálkodó szervezeteknek, a kollektív bértárgyalások szereplőinek, hogy

a) 2003-ban — a nemzetgazdaság teljesítményével, a GDP várható növekedésével összhangban — a reálbér 4,5%-kal emelkedjen.

b) A reálbérek 4,5%-os emelkedése az egyes gazdálkodó szervezeteknél a bruttó bérek eltérő mértékű növelésével valósítható meg. Figyelembe kell venni ugyanis, hogy az SZJA említett változásai — a létszámösszetételtől, illetve a keresetek nagyságától függően eltérő mértékben — differenciáltan érintik a keresetek nettó értékét.

2. A felek megállapítják, hogy az SZJA 2002. szeptember 1-jei változásai következtében a minimálbér nettó értéke éves szinten 10,1%-kal emelkedik, amelynek következtében a minimálbér reálértéke 2003-ban mintegy 5%-kal lesz magasabb. Egyetértenek olyan szabályozás bevezetésével, amely meggátolja, hogy a teljesítménybérezés körében a normák módosításával megkerülhető legyen a minimálbérről vonatkozó előírás, illetve, hogy a munkaügyi ellenőrzés vizsgálja a minimálbértől való tartós eltérés okait. 2003. június 30-ig kidolgozzák, hogy a teljesítménybérezésben érintettek körében — a teljesítménykövetelmények figyelembevételével — milyen módon garantálható a minimálbér kifizetése.

B)

1. A Munka Törvénykönyve módosítása tekintetében a felek konszenzusra törekzenek az alábbi ütemezésben:

a) Az európai uniós jogharmonizáció érdekében 2002 végéig a Kormány benyújtja az Országgyűlésnek a Munka Törvénykönyve módosítását. E módosítás keretében a minimálbér megállapítására vonatkozó egyoldalú kormánydöntést lehetővé tevő szövegrész hatályon kívül helyezésére is javaslatot tesz, valamint olyan módosításokat indítványoz, amely meggátolja, hogy a teljesítménybérezés körében a normák módosításával megkerülhető legyen a minimálbérről vonatkozó előírás, illetve, hogy a munkaügyi

ellenőrzés vizsgálja a minimálbértől való tartós eltérés okait.

b) 2003-ban az első félévben beérkezett munkáltatói és munkavállalói javaslatok egyeztetése után a Kormány további módosítási javaslatokat terjeszt az Országgyűlés elé.

c) 2003-ban az Országos Érdekegyeztető Tanács keretében a felek megkezdik a Munka Törvénykönyve átfogó felülvizsgálatát.

2. A társadalmi párbeszéd fórumait és intézményeit meg kell erősíteni, különös tekintettel ezek működési feltételeire, szakértői hátterére, európai uniós illeszkedésére. Ennek érdekében az Országos Érdekegyeztető Tanács háromoldalú munkacsoportot hoz létre.

3. A munkaügyi ellenőrzés hatékonyságának növelése érdekében az Országos Érdekegyeztető Tanács keretében a felek 2003. június 30-ig lefolytatják az egyeztetéseket, és megteszik a szükséges közös intézkedéseket.

4. Közösén alakítják ki a társadalombiztosítási alapok felügyeletére vonatkozó törvényjavaslatot.

5. Megkezdik és 2003. május végéig lefolytatják a tárgyalásokat a munkaidőalap felülvizsgálatáról és egy közép-távú megállapodásról azzal a céllal, hogy a hatí kötelező munkaidő fokozatosan csökkenjen.

6. A munkáltatók és munkavállalók egyetértének abban, hogy a forint folyamatos felértékelődése veszélyezteti a magyar vállalkozások versenyképességét, így számos ágazatban a foglalkoztatás biztonságát.

2. Az Országos Érdekegyeztető Tanács — széles körű szakértői egyeztetések után — megvitatta a Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Programját.

a) A Kormány és a szociális partnerek egyetértettek abban, hogy a fejlesztési stratégiákról és feladatokról folyamatosan konzultálni fognak.

b) A rendszeres háromoldalú szakértői egyeztetések fő fórumaként az OÉT által létrehozott állandó szakbizottságot, a Nemzeti Fejlesztési Terv Bizottságot jelölték ki.

c) Az Országos Érdekegyeztető Tanács a 2003. évi munkaprogramjában napirendre tűzi a szakképzés rendszerének komplex áttekintését.

Országos Érdekegyeztető Tanács Titkársága

A Munkáspárt 2002. évi önkormányzati választásra felhasznált pénzösszeg elszámolója

A Munkáspárt 2002. évi október hónapban az önkormányzati választásra felhasznált pénzösszege:

Megnevezés	Ft
Szórólap	2 321 035
Hirdetés	279 649
Propaganda	385 671
Vendéglátás	182 400
Terembérleti díj	101 425
Postaköltség	70 829
Utazási költség	558 302
Nyomdaköltség	147 675
Összesen:	4 046 886

*Vajda János s. k.,
alelnök*

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség k ö z l e m é n y e i

A Csongrád Megyei Közigazgatási Hivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége mintavétellel egybekötött ellenőrzést végzett a BRAVOTECH Kft. üzletében (6800 Hódmezővásárhely, Erzsébet u. 8.). A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség laboratóriumában elvégzett vizsgálatok szerint a

DOMOTEC MS-112 típusú asztali ventilátor

nem felel meg az élet- és vagyonbiztonsági követelményeknek.

A termék rendeltetésszerű használatra alkalmatlan,

áramütés-veszélyes.

A Fogyasztóvédelmi Felügyelőség a fenti termék forgalmazását az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998. (IV. 29.) Korm. rendelet 6. § d) pontja alapján megtiltotta.

Tájékoztatjuk a kereskedőket, hogy a termék további forgalmazása a fenti jogszabályba ütközik. A fogyasztók a már megvásárolt terméket a vásárlás helyére vihetik vissza, kártalanítást kérve.

A Csongrád Megyei Közigazgatási Hivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége mintavétellel egybekötött ellenőrzést végzett a BRAVOTECH Kft. üzletében (6800 Hódmezővásárhely, Erzsébet u. 8.). A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség laboratóriumában elvégzett vizsgálatok szerint a

POLAR TF 10-T típusú álló ventilátor

nem felel meg az élet- és vagyonbiztonsági követelményeknek.

A termék rendeltetésszerű használatra alkalmatlan,

áramütés-veszélyes.

A Fogyasztóvédelmi Felügyelőség a fenti termék forgalmazását az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998. (IV. 29.) Korm. rendelet 6. § d) pontja alapján megtiltotta.

Tájékoztatjuk a kereskedőket, hogy a termék további forgalmazása a fenti jogszabályba ütközik. A fogyasztók a már megvásárolt terméket a vásárlás helyére vihetik vissza kártalanítást kérve.

A Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége mintavétellel egybekötött ellenőrzést végzett a PRÉMIUMKER Kft. (1043 Budapest, Szent I. u. 16.) alkalmi árusítóhelyén (8000 Székesfehérvár, Kaszap I. u. 6., VasutasMűv.Ház). A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség laboratóriumában elvégzett vizsgálatok szerint a

SANUSY SN-2305 típusú tálas mixer

nem felel meg az élet- és vagyonbiztonsági követelményeknek.

A termék rendeltetésszerű használatra alkalmatlan,

áramütés-veszélyes.

A Fogyasztóvédelmi Felügyelőség a fenti termék forgalmazását az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998. (IV. 29.) Korm. rendelet 6. § d) pontja alapján megtiltotta.

Tájékoztatjuk a kereskedőket, hogy a termék további forgalmazása a fenti jogszabályba ütközik. A fogyasztók a már megvásárolt terméket a vásárlás helyére vihetik vissza, kártalanítást kérve.

Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség

Helyesbítés: A Magyar Közlöny 2002. évi 137. számában kihirdetett, a hajózási egészségi alkalmasság feltételeiről és vizsgálati rendjéről szóló 21/2002. (XI. 8.) GKM—ESZCSM együttes rendelet 12. §-ának második francia bekezdése helyesen:

„— a Tanácsnak a tengerészek minimális képzettségi szintjéről szóló **2001/25/EK** irányelvének **10.** cikke.”

(Kézirathiba)

A Magyar Közlöny 2002. évi 141. számában kihirdetett, az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2002. évi XLII. törvény

— 221. §-ában az Art. 56. §-ának (1) bekezdése helyesen: „56. § (1) Az állami adóhatóság a bevallásban közölt adatok kiegészítésére hívhatja fel azokat a magánszemélyeket, akiknek a bevallott jövedelme egymást követő **kétéves** bevallási időszak tekintetében sem éri el a mindenkori minimálbért.”;

— 303. §-a (3) bekezdésének *k*) pontja helyesen: „*k*) 1. számú mellékletének 11. pontjában a „7. § (1) bekezdésének *e*) pontja” szövegrész helyébe a „29/D. § (9) bekezdése” szövegrész”;

— 1. számú mellékletének 10. pontjában az Szja tv. 1. számú mellékletének 8.3. alpontja helyesen: „8.3. a kifizető által a belföldi illetőségű magánszemélynek a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány által kibocsátott névre szóló üdülési csekk (a továbbiakban: üdülési csekk) ellenértékéből adott engedmény, de — több kifizető esetén is — legfeljebb az évente az adóév első napján érvényes **havi** minimálbér összegének megfelelő rész;”;

— 8. számú mellékletében a 23. pont helyesen: „23. zsűriszámmal ellátott egyedi, vagy meghatározott példányszámban, nem ipari gyártástechnológiával előállított népművészeti, **népi iparművészeti** és iparművészeti termékek értékesítése az arra jogszabály által **meghatározott minősítés** szerint; (Nem tartoznak ide az ipari gyártástechnológiával előállított termékek még akkor sem, ha azokat népművész vagy iparművész formaterve alapján ún. esztétikai zsűri minősítette és zsűriszámmal ellátta.)”.

(Nyomdahiba)

A Magyar Közlöny 2002. évi 144. számában kihirdetett, a víztől eltérő folyadék mennyiség-mérők, ezek kiegészítő berendezései, valamint mérőrendszerei típusvizsgálatáról és első hitelesítéséről szóló 22/2002. (XI. 22.) GKM rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében szereplő hivatkozás helyesen:

„**a 2. § c), g) és l) pontjának**”.

(Kézirathiba)

CD-JOGÁSZ®

az EGYETLEN hivatalos!

Elektronikus jogszabálygyűjtemény a Magyar Közlöny kiadójától.
A 148/2002 (VII.1.) Korm. rendelet alapján hivatalos, hiteles forrás.

ONLINE
A hálózati letöltésre is alkalmas online szolgáltatásunk előfizetőinknek ingyenes.

ÁRGARANCIA
Előfizetési díjaink idén nem változtak, más, hasonló szolgáltatást nyújtó termékekénél garantáltan kedvezőbbek.

SOKOLDALÚSÁG
A jogszabályszerkesztést Magyar Közlöny fakszimile, EU Szakjogász, Adó és Ellenőrzési Értesítő, Bírósági Határozatok, KSH-jelzőszámok, Iratmintatár is kiegészíti.

www.mhk.hu
06 (80) 200-723

MOST RENDSZERBELEPÉSI DÍJ NÉLKÜL, AJÁNDÉKKAL!

Előfizetem a CD-JOGÁSZ® 1 / 5 / 10 / 25 / 100 munkahelyes változatát egy évre példányban.

Éves előfizetési díj: 48 000 / 60 000 / 80 000 / 96 000 / 128 000 Ft + áfa, rendszerbelépési díj nincs.

Előfizetés időtartama: 2003. január – december.

Ajándékvalasztásom: ☐ az előfizetési periódus ingyenes kiterjesztése a 2002. év hátralévő hónapjaira (a kedvezmény az előfizetési díj beérkezése után vehető igénybe), vagy
☐ egyéves ingyenes előfizetés a kiadó Házi Jogtanácsadó című lapjára

Név, cím:

Ügyintéző, telefon:

Kézbesítési cím és név:

Dátum:

Cégszerű aláírás:

Az akció a 2002. december 31-ig beérkezett új, éves előfizetésekre vonatkozik. Kérjük, hogy a szelvényt a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1394 Budapest 62, Pf. 361 postacímére, illetve a 266-8906-os vagy a 266-5190-es faxszámára küldje vissza. Megrendelését feladhatja a www.mhk.hu honlapon vagy a cdjogasz@mhk.hu e-mail-címen is.

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra és elektronikus kiadványokra szóló előfizetésüket folyamatosanak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteni a 2003. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).

Azesetleges módosítást szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be.

Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1394 Budapest, 62. Pf. 357. Fax: 318-6668).

A 2003. évi előfizetési díjak

Magyar Közlöny	62 496 Ft/év	Magyar Közigazgatás	6 048 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	12 096 Ft/év	Munkaügyi Közlöny	9 744 Ft/év
Bányászati Közlöny	3 024 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	3 024 Ft/év
Belügyi Közlöny	16 128 Ft/év	Oktatási Közlöny	15 120 Ft/év
Cégközlöny	76 944 Ft/év	Önkormányzatok Közlönye	3 696 Ft/év
Cégközlöny (CD-n)	54 768 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	19 824 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	16 128 Ft/év	Pénzügyi Szemle	14 448 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	11 424 Ft/év	Statisztikai Közlöny	8 400 Ft/év
Gazdasági Közlöny	15 120 Ft/év	Szociális Közlöny	9 744 Ft/év
Határozatok Tára	14 448 Ft/év	Turisztikai Értesítő	7 392 Ft/év
Házi Jogtanácsadó	3 024 Ft/év	Ügyességi Közlöny	4 368 Ft/év
Hírközlési Értesítő	4 032 Ft/év	Vízügyi Értesítő	8 064 Ft/év
Hivatalos Értesítő	9 408 Ft/év		
Ifjúsági és Sport Értesítő	3 024 Ft/év	Élet és Tudomány	7 392 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	10 080 Ft/év	Ludové Noviny	1 680 Ft/év
Informatikai és Hírközlési Közlöny	13 440 Ft/év	Neue Zeitung	3 024 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	9 072 Ft/év	Természet Világa	4 032 Ft/év
Közlekedési Értesítő	15 456 Ft/év	Valóság	4 704 Ft/év
Kulturális Közlöny	12 096 Ft/év		
Külgazdasági Értesítő	12 432 Ft/év		

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

A **Házi Jogtanácsadó** című lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címen:

Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357 vagy faxon: 318-6668, vagy a www.mhk.hu/hj internetcímen található megrendelőlapon.

Telefon: 266-9290/234, 235 mellék.

Éves előfizetési díja 3024 Ft áfával.

A CD-JOGÁSZ hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteménye 2003. évi éves előfizetési díjai:

Önálló változat	48 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	64 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	112 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	80 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	128 000 Ft

Egyszeri belépési díj: 6000 Ft. (Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 2002-es évfolyama jelenik meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően.

Hatályos jogszabályok online elérése: a 3 naponta frissített adatbázis az interneten keresztül érhető el a www.mhk.hu címen. További információ kérhető a 06 (80) 200-723-as zöldszámon.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: a Kiadó vezérigazgatója.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2002. évi éves előfizetési díj: 56 784 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána + 8 oldalanként + 112 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

02.2254 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.